

SÉANCE DU JEUDI 24 OCTOBRE 1996

VERGADERING VAN DONDERDAG 24 OKTOBER 1996

SOMMAIRE :

EXCUSÉS :

Page 1809.

MESSAGES :

Page 1809.

Chambre des représentants.

COMMUNICATIONS :

Page 1810.

1. Parlement européen.
2. Cour d'arbitrage.
3. Parlement wallon.
4. Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale.
5. Commission communautaire commune.
6. Assemblée de la Commission communautaire française.
7. Répression de la traite des êtres humains.
8. Convention sur les droits de l'enfant.

ORDRE DES TRAVAUX :

Orateurs : **M. le Président, M. Verreycken**, p. 1812.

Orateurs : **M. le Président, Mme Maximus, M. Hazette**, p. 1823.

DÉCÈS D'UN ANCIEN SÉNATEUR :

Page 1812.

CONFLIT D'INTÉRÊTS :

Page 1812.

PROJET DE LOI (Dépôt) :

Page 1813.

Projet de loi instituant le collège des procureurs généraux et créant la fonction de magistrat fédéral.

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1996-1997
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1996-1997

INHOUDSOPGAVE :

VERONTSCHULDIGD :

Bladzijde 1809.

BOODSCHAPPEN :

Bladzijde 1809.

Kamer van volksvertegenwoordigers.

MEDEDELINGEN :

Bladzijde 1810.

1. Europees Parlement.
2. Arbitragehof.
3. *Parlement wallon*.
4. Brusselse Hoofdstedelijke Raad.
5. Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.
6. *Assemblée de la Commission communautaire française*.
7. Bestrijding van de mensenhandel.
8. Verdrag inzake de rechten van het kind.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN :

Sprekers : **de Voorzitter, de heer Verreycken**, blz. 1812.

Sprekers : **de Voorzitter, mevrouw Maximus, de heer Hazette**, blz. 1823.

OVERLIJDEN VAN EEN OUD-SENATOR :

Bladzijde 1812.

BELANGENCONFLICT :

Bladzijde 1812.

WETSONTWERP (Indiening) :

Bladzijde 1813.

Wetsontwerp tot instelling van het college van procureurs-generaal en tot instelling van het ambt van federaal magistraat.

PROPOSITIONS (Dépôt):

Page 1813.

M. Verhofstadt. — Proposition de loi modifiant le Code judiciaire et le Code d'instruction criminelle en ce qui concerne la suspicion légitime et l'impartialité du juge d'instruction.

M. Coveliers et Mme Leduc. — Proposition de loi modifiant les articles 383 et 391 du Code judiciaire, relatifs à la retraite, la pension et l'éméritat de magistrats.

M. Vandenberghe. — Proposition de loi modifiant les articles 542 et 545 du Code d'instruction criminelle.

MM. Verreycken et Van Hautem. — Proposition de révision de l'article 151 de la Constitution.

DEMANDES D'EXPLICATIONS (Dépôt):

Page 1813.

M. Ph. Charlier au ministre de l'Agriculture et des Petites et Moyennes Entreprises sur «l'exécution de la loi du 14 août 1986 relative à la protection et le bien-être des animaux».

M. Vandembroeke au ministre de la Politique scientifique sur «la gestion des archives et le fonctionnement des Archives de l'État».

Mme Delcourt-Pêtre au ministre des Affaires sociales sur «l'application des mesures décidées par le Gouvernement en matière d'allocations familiales».

Mme Willame-Boonen au secrétaire d'État à la Coopération au Développement sur «son Plan d'avenir pour la coopération belge au développement».

M. Bourgeois au ministre de la Défense sur «la restructuration de l'armée».

PROPOSITIONS DE LOI (Renvoi):

Page 1814.

Renvoi à la commission des Affaires sociales de la proposition de loi modifiant et complétant les dispositions du Code civil concernant les règles particulières aux baux relatifs à la résidence principale du preneur, envoyée précédemment à la commission de la Justice.

Renvoi à la commission des Affaires sociales de la proposition de loi insérant un article 666*bis* dans le Code judiciaire, visant à accorder le bénéfice de l'assistance judiciaire aux créanciers d'une pension alimentaire due à un enfant, envoyée précédemment à la commission de la Justice.

PROPOSITIONS DE LOI (Prise en considération):

Pages 1814 et 1838.

M. Weyts. — Proposition de loi sur le jeu.

M. Verreycken et consorts. — Proposition de loi complétant le Code civil en prévoyant la différence de sexe comme norme pour le mariage.

M. Coveliers et Mme Leduc. — Proposition de loi modifiant les articles 383 et 391 du Code judiciaire, relatifs à la retraite, la pension et l'éméritat de magistrats.

Mme Maximus et consorts. — Proposition de loi modifiant l'arrêté royal n° 78 du 10 novembre 1967 relatif à l'exercice de l'art de guérir, de l'art infirmier, des professions paramédicales et aux commissions médicales, en vue de l'exercice de la biologie clinique dans les hôpitaux reconnus.

VOORSTELLEN (Indiening):

Bladzijde 1813.

De heer Verhofstadt. — Wetsvoorstel tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek en het Wetboek van strafvordering, inzake de wettelijke verdenking en de onpartijdigheid van de onderzoeksrechter.

De heer Coveliers en mevrouw Leduc. — Wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 383 en 391 van het Gerechtelijk Wetboek, betreffende de inruststelling, pensionering en emeritaat van magistraten.

De heer Vandenberghe. — Wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 542 en 545 van het Wetboek van strafvordering.

De heren Verreycken en Van Hautem. — Voorstel tot herziening van artikel 151 van de Grondwet.

VRAGEN OM UITLEG (Indiening):

Bladzijde 1813.

De heer Ph. Charlier aan de minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen over «de uitvoering van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren».

De heer Vandembroeke aan de minister van Wetenschapsbeleid over «het archiefbeheer en het functioneren van de Rijksarchieven».

Mevrouw Delcourt-Pêtre aan de minister van Sociale Zaken over «de toepassing van de door de Regering genomen maatregelen inzake kinderbijslag».

Mevrouw Willame-Boonen aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over «zijn Toekomstplan voor de Belgische ontwikkelingssamenwerking».

De heer Bourgeois aan de minister van Landsverdediging over «de herstructurering van het leger».

WETSVOORSTELLEN (Verwijzing):

Bladzijde 1814.

Verwijzing naar de commissie voor de Sociale Aangelegenheden van het wetsvoorstel tot wijziging en aanvulling van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek houdende de regels betreffende de huurovereenkomsten met betrekking tot de hoofdverblijfplaats van de huurder in het bijzonder, eerder verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Verwijzing naar de commissie voor de Sociale Aangelegenheden van het wetsvoorstel houdende invoeging van een artikel 666*bis* in het Gerechtelijk Wetboek ten einde rechtsbijstand te verlenen aan personen die recht hebben op een onderhoudsuitkering voor een kind, eerder verwezen naar de commissie voor de Justitie.

WETSVOORSTELLEN (Inoverwegingneming):

Bladzijden 1814 en 1838.

De heer Weyts. — Wetsvoorstel betreffende het spel.

De heer Verreycken c.s. — Wetsvoorstel tot aanvulling van het Burgerlijk Wetboek door de opneming van het geslachtsverschil als huwelijksnorm.

De heer Coveliers en mevrouw Leduc. — Wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 383 en 391 van het Gerechtelijk Wetboek, betreffende de inruststelling, pensionering en emeritaat van magistraten.

Mevrouw Maximus c.s. — Wetsvoorstel tot wijziging van het koninklijk besluit nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de geneeskunst, de verpleegkunde, de paramedische beroepen en de geneeskundige commissies, met het oog op de uitoefening van de klinische biologie in de erkende ziekenhuizen.

M. Verhofstadt et consorts. — Proposition de loi modifiant le Code judiciaire et le Code d'instruction criminelle en ce qui concerne la suspicion légitime et l'impartialité du juge d'instruction.

M. Vandenberghe et consorts. — Proposition de loi modifiant les articles 542 et 545 du Code d'instruction criminelle.

QUESTIONS ORALES (Discussion):

Question orale de M. Vandembroeke au Vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications sur «l'Institut national de statistique».

Orateurs: **M. Vandembroeke, M. le Président, M. Flahaut**, ministre de la Fonction publique, p. 1814.

Question orale de Mme Nelis-Van Liedekerke au Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur sur «l'augmentation d'accises».

Orateurs: **Mme Nelis-Van Liedekerke, M. Maystadt**, Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur, p. 1815.

Question orale de M. Caluwé au Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur sur «la TVA sur la culture des plantes ornementales».

Orateurs: **M. Caluwé, M. Maystadt**, Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur, p. 1816.

Question orale de M. Devolder au ministre de la Défense nationale sur «les événements qui ont conduit à la mort de dix paracommandos au Rwanda».

Orateurs: **M. Devolder, M. Maystadt**, Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur, p. 1816.

Question orale de M. Boutmans au ministre de la Justice sur «l'intervention du procureur du Roi de Bruxelles dans l'enquête sur l'affaire Dutroux».

Orateurs: **M. Boutmans, M. De Clerck**, ministre de la Justice, p. 1817.

Question orale de Mme Lizin au ministre des Affaires étrangères sur «la ratification de la Convention de La Haye sur les enlèvements internationaux d'enfants».

Orateurs: **Mme Lizin, M. le Président, M. De Clerck**, ministre de la Justice, p. 1819.

Question orale de M. Verreycken au ministre de la Justice sur «la nécessité de révoquer Mme Wolf-Douttrève».

Orateurs: **M. Verreycken, M. De Clerck**, ministre de la Justice, p. 1819.

Question orale de M. Vandenberghe au ministre de la Justice sur «l'examen aux États-Unis des bandes vidéo saisies dans le cadre de l'affaire Dutroux».

Orateurs: **M. Vandenberghe, M. De Clerck**, ministre de la Justice, p. 1820.

PROJET DE LOI (Procédure d'évocation — Discussion — Votes):

Projet de loi relative au travail à domicile.

Discussion générale. — *Orateurs:* **Mme Merchiers**, rapporteuse, **M. Hazette**, p. 1820.

Vote sur l'amendement à l'article 4, p. 1824.

Vote sur l'ensemble du projet de loi, p. 1824.

De heer Verhofstadt c.s. — Wetsvoorstel tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek en het Wetboek van strafvordering, inzake de wettige verdenking en de onpartijdigheid van de onderzoeksrechter.

De heer Vandenberghe c.s. — Wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 542 en 545 van het Wetboek van strafvordering.

MONDELINGE VRAGEN (Bespreking):

Mondelinge vraag van de heer Vandembroeke aan de Vice-Eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie over «het Nationaal Instituut voor de statistiek».

Sprekers: **de heer Vandembroeke, de Voorzitter, de heer Flahaut**, minister van Openbaar Ambt, blz. 1814.

Mondelinge vraag van mevrouw Nelis-Van Liedekerke aan de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «de verhoging van accijnzen».

Sprekers: **mevrouw Nelis-Van Liedekerke, de heer Maystadt**, Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel, blz. 1815.

Mondelinge vraag van de heer Caluwé aan de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «de BTW op de sierteelt».

Sprekers: **de heer Caluwé, de heer Maystadt**, Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel, blz. 1816.

Mondelinge vraag van de heer Devolder aan de minister van Landsverdediging over «de gebeurtenissen die geleid hebben tot de dood van tien paracommando's in Rwanda».

Sprekers: **de heer Devolder, de heer Maystadt**, Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel, blz. 1816.

Mondelinge vraag van de heer Boutmans aan de minister van Justitie over «de tussenkomst van de procureur des Koninkjes te Brussel in het onderzoek in de zaak-Dutroux».

Sprekers: **de heer Boutmans, de heer De Clerck**, minister van Justitie, blz. 1817.

Mondelinge vraag van mevrouw Lizin aan de minister van Buitenlandse Zaken over «de bekrachtiging van het Verdrag van Den Haag over de internationale ontvoering van kinderen».

Sprekers: **mevrouw Lizin, de Voorzitter, de heer De Clerck**, minister van Justitie, blz. 1819.

Mondelinge vraag van de heer Verreycken aan de minister van Justitie over «het noodzakelijke ontslag van mevrouw Wolf-Douttrève».

Sprekers: **de heer Verreycken, de heer De Clerck**, minister van Justitie, blz. 1819.

Mondelinge vraag van de heer Vandenberghe aan de minister van Justitie over «het onderzoek van de Dutroux-video's in de Verenigde Staten».

Sprekers: **de heer Vandenberghe, de heer De Clerck**, minister van Justitie, blz. 1820.

WETSONTWERP (Evocatieprocedure — Bespreking — Stemmingen):

Wetsontwerp betreffende de huisarbeid.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers:* **mevrouw Merchiers**, rapporteur, **de heer Hazette**, blz. 1820.

Stemming over het amendement bij artikel 4, blz. 1824.

Stemming over het geheel van het wetsontwerp, blz. 1824.

DEMANDES D'EXPLICATIONS (Discussion):

Demande d'explications de M. Anciaux au Premier ministre sur «la nouvelle convention de l'Union européenne relative à l'extradition».

Orateurs: **M. Anciaux, M. De Clerck**, ministre de la Justice, **M. Destexhe**, p. 1825.

Demande d'explications de M. Coene au Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur sur «les techniques utilisées dans la gestion de la dette».

Orateurs: **MM. Coene, Hatry, M. Maystadt**, Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur, p. 1829.

VRAGEN OM UITLEG (Bespreking):

Vraag om uitleg van de heer Anciaux aan de Eerste minister over «de nieuwe conventie van de Europese Unie inzake uitlevering».

Sprekers: **de heer Anciaux, de heer De Clerck**, minister van Justitie, **de heer Destexhe**, blz. 1825.

Vraag om uitleg van de heer Coene aan de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «de technieken die gehanteerd worden bij het schuldbetrag».

Sprekers: **deheren Coene, Hatry, de heer Maystadt**, Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel, blz. 1829.

PRÉSIDENCE DE M. SWAELEN, PRÉSIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER SWAELEN, VOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 15 h 10 m.
De vergadering wordt geopend om 15 h 10 m.

EXCUSÉS — VERONTSCHULDIGD

Mmes Cornet d'Elzuis, Dua, pour d'autres devoirs; MM. Bock et Staes, en mission à l'étranger, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: de dames Cornet d'Elzuis, Dua, wegens andere plichten; de heren Bock en Staes, met opdracht in het buitenland.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

MESSAGES

Chambre des représentants

BOODSCHAPPEN

Kamer van volksvertegenwoordigers

M. le Président. — Par messages du 10 octobre 1996, la Chambre des représentants a transmis au Sénat, tels qu'ils ont été adoptés en sa séance de ce jour, les projets de loi:

- 1° Modifiant l'article 80, alinéa 2, du Code judiciaire;
- 2° Modifiant l'article 195 du Code judiciaire;
- 3° Modifiant l'article 79, alinéa 3, du Code judiciaire;
- 4° Modifiant l'article 79, alinéa 5, du Code judiciaire.

Ces projets de loi règlent une matière visée à l'article 77 de la Constitution. Ils ont été envoyés à la commission de la Justice.

Bij boodschappen van 10 oktober 1996, heeft de Kamer van Volksvertegenwoordigers aan de Senaat overgezonden, zoals ze ter vergadering van die datum werden aangenomen, de wetsontwerpen:

- 1° Tot wijziging van artikel 80, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek;
- 2° Tot wijziging van artikel 195 van het Gerechtelijk Wetboek;
- 3° Tot wijziging van artikel 79, derde lid, van het Gerechtelijk Wetboek;
- 4° Tot wijziging van artikel 79, vijfde lid, van het Gerechtelijk Wetboek.

Deze wetsontwerpen regelen een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet. Ze werden verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Ensuite, par message du 10 octobre 1996, reçu le 11 octobre 1996, la Chambre des représentants a transmis au Sénat, tel qu'il a été adopté en sa séance du 10 octobre 1996, le projet de loi modifiant le Code judiciaire et le Code civil en ce qui concerne les procédures en divorce.

Ce projet de loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution. La date limite pour l'évocation est le lundi 28 octobre 1996.

Vervolgens heeft de Kamer van Volksvertegenwoordigers bij boodschap van 10 oktober 1996, ontvangen op 11 oktober 1996, aan de Senaat overgezonden, zoals het ter vergadering van 10 oktober 1996 werd aangenomen, het wetsontwerp tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek en het Burgerlijk Wetboek betreffende de procedures tot echtscheiding.

Dit wetsontwerp regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet. De uiterste datum voor evocatie is maandag 28 oktober 1996.

Finalemment, par messages du même jour, la Chambre des représentants a fait connaître au Sénat qu'elle a adopté, tels qu'ils lui ont été transmis par le Sénat, les projets de loi:

- 1° Relative à la restitution de biens culturels ayant quitté illicitement le territoire de certains États étrangers;
- 2° Portant assentiment à la Convention relative à la suppression de la légalisation d'actes dans les États membres des Communautés européennes, signée à Bruxelles le 25 mai 1987;
- 3° Portant assentiment à la Convention sur la sûreté nucléaire, faite à Vienne le 20 septembre 1994;
- 4° Portant assentiment à la Convention concernant la compétence judiciaire et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale, au protocole n° 1 relatif à certains problèmes de compétence, de procédure et d'exécution, au protocole n° 2 sur l'interprétation uniforme de la convention, au protocole n° 3 concernant l'application de l'article 57, aux trois déclarations, et à l'acte final, faits à Lugano le 16 septembre 1988;
- 5° Portant assentiment à la Convention relative à l'adhésion du royaume d'Espagne et de la République portugaise à la Convention concernant la compétence judiciaire et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale, ainsi qu'au protocole concernant son interprétation par la Cour de justice, avec les adaptations y apportées par la Convention relative à l'adhésion du royaume de Danemark, de l'Irlande et du Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord et les adaptations y appar-

tées par la Convention relative à l'adhésion de la République hellénique, aux annexes I, II, III, IV et V, et à la déclaration commune, faites à Donostia-San Sebastian le 26 mai 1989;

6° Portant assentiment au protocole n° 11 à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales portant restructuration du mécanisme de contrôle établi par la convention, et à l'annexe, faits à Strasbourg le 11 mai 1994;

7° Portant assentiment à l'Accord additionnel, signé à Bruxelles le 13 mars 1991, modifiant la Convention entre le royaume de Belgique et la république de Finlande tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion fiscale en matière d'impôts sur le revenu et sur la fortune, signée à Bruxelles le 18 mai 1976;

8° Portant assentiment à l'Accord entre le royaume de Belgique et le royaume du Népal relatif à la reconnaissance réciproque des permis de conduire, conclu par échange de lettres signées à Bruxelles le 15 février 1995 et le 21 juin 1995;

9° Portant assentiment à l'Accord entre le royaume de Belgique et la république de Maurice relatif à la reconnaissance réciproque des permis de conduire, conclu par échange de lettres signées à Bruxelles le 3 juin 1994 et le 10 mars 1995;

10° Portant assentiment à la Constitution et à la Convention de l'Union internationale des télécommunications, et au protocole facultatif concernant le règlement obligatoire des différends, faits à Genève le 22 décembre 1992.

Tenslotte heeft de Kamer van Volksvertegenwoordigers, bij boodschappen van dezelfde datum, aan de Senaat laten weten dat zij heeft aangenomen, zoals ze haar door de Senaat werden overgezonden, de wetsontwerpen:

1° Betreffende de teruggave van cultuurgoederen die op onrechtmatige wijze buiten het grondgebied van bepaalde buitenlandse staten zijn gebracht;

2° Houdende instemming met het Verdrag betreffende de afschaffing van de legalisatie van akten in de lidstaten van de Europese Gemeenschappen, ondertekend te Brussel op 25 mei 1987;

3° Houdende instemming met het Verdrag inzake nucleaire veiligheid, gedaan te Wenen op 20 september 1994;

4° Houdende instemming met het Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, met protocol nr. 1 betreffende enkele onderwerpen van bevoegdheid, wijze van procederen en tenuitvoerlegging, met protocol nr. 2 betreffende de eenheid in de uitlegging van het verdrag, met protocol nr. 3 betreffende de toepassing van artikel 57, met de drie verklaringen, en met de slotakte, opgemaakt te Lugano op 16 september 1988;

5° Houdende instemming met het Verdrag inzake de toetreding van het koninkrijk Spanje en de Portugese Republiek tot het Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, alsmede tot het protocol betreffende de uitlegging daarvan door het Hof van justitie, zoals deze zijn gewijzigd bij het Verdrag inzake de toetreding van het koninkrijk Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland en bij het Verdrag inzake de toetreding van de Helleense Republiek, met de bijlagen I, II, III, IV en V, en met de gemeenschappelijke verklaring, opgemaakt te Donostia-San Sebastian op 26 mei 1989;

6° Houdende instemming met het protocol nr. 11 bij het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden betreffende herstructurering van het controlemechanisme ingesteld door dat verdrag, en met de bijlage, gedaan te Straatsburg op 11 mei 1994;

7° Houdende instemming met het aanvullend Akkoord, ondertekend te Brussel op 13 maart 1991, tot wijziging van de Overeenkomst tussen het koninkrijk België en de republiek Finland tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting inzake belastingen naar het inkomen en naar het vermogen, ondertekend te Brussel op 18 mei 1976;

8° Houdende instemming met het Akkoord tussen het koninkrijk België en het koninkrijk Nepal inzake de wederzijdse erkenning van de rijbewijzen, gesloten bij wisseling van brieven, gedagtekend te Brussel op 15 februari 1995 en 21 juni 1995;

9° Houdende instemming met het Akkoord tussen het koninkrijk België en de republiek Mauritius inzake de wederzijdse erkenning van de rijbewijzen, gesloten bij wisseling van brieven, gedagtekend te Brussel op 3 juni 1994 en 10 maart 1995;

10° Houdende instemming met de Stichtingsakte en Overeenkomst van de Internationale Unie betreffende televerbindingen en het facultatief protocol inzake de verplichte beslechting van geschillen, opgemaakt te Genève op 22 december 1992.

— Pris pour notification.

Voor kennisgeving aangenomen.

COMMUNICATIONS — MEDEDELINGEN

Parlement européen — Europees Parlement

M. le Président. — Par lettre du 2 octobre 1996, le président du Parlement européen a transmis au Sénat une résolution sur les suites à donner à la Conférence interparlementaire sur la lutte contre la fraude au détriment du budget communautaire (23 et 24 avril 1996): pour une action concertée de l'Union et des États membres, adoptée sur la base d'un rapport de sa commission du contrôle budgétaire.

Bij brief van 2 oktober 1996 heeft de voorzitter van het Europees Parlement aan de Senaat overgezonden een resolutie over de follow-up van de Interparlementaire Conferentie over de bestrijding van fraude ten nadele van de Gemeenschapsbegroting (23 en 24 april 1996): voor een gecoördineerd optreden van de Unie en de lidstaten, aangenomen op basis van een verslag van zijn commissie begrotingscontrole.

— Envoi à la commission des Affaires étrangères.

Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden.

Par lettre du 30 juillet 1996, le président du Parlement européen a transmis au Sénat:

a) Une résolution législative portant avis du Parlement européen sur les propositions de décisions relatives à la signature et à l'approbation, au nom de la Communauté européenne, de la Convention européenne concernant des questions de droit d'auteur et de droits voisins dans le cadre de la radiodiffusion transfrontière par satellite (procédure de consultation);

b) Une résolution sur le respect des droits de l'homme dans l'Union européenne (1994);

c) Une résolution sur «l'Europe et la société de l'information planétaire — Recommandations au Conseil européen» et sur la communication de la Commission des Communautés européennes, intitulée «Vers la société de l'information en Europe: un plan d'action»;

d) Une résolution sur le rapport de la Commission au Conseil et au Parlement européen sur les taux d'accises fixés par la directive 92/79/CEE du Conseil, du 19 octobre 1992, concernant le rapprochement des taxes frappant les cigarettes, par la directive 92/80/CEE du Conseil, du 19 octobre 1992, concernant le rapprochement des taxes frappant les tabacs manufacturés autres que les cigarettes, par la directive 92/84/CEE du Conseil, du 19 octobre 1992, concernant le rapprochement des taux d'accises sur l'alcool et les boissons alcoolisées, et par la directive 92/82/CEE du Conseil, du 19 octobre 1992, concernant le rapprochement des taux d'accises sur les huiles minérales;

e) Une résolution sur la communication de la Commission au Conseil et au Parlement européen sur une plus large utilisation de la normalisation dans la politique communautaire;

f) Une résolution sur la convention relative à la protection des intérêts financiers des Communautés européennes,

adoptées au cours de la période de session du 6 au 20 septembre 1996.

Bij brief van 30 juli 1996 heeft de voorzitter van het Europees Parlement aan de Senaat overgezonden:

a) Een wetgevingsresolutie houdende advies van het Europees Parlement inzake de voorstellen voor besluiten van de Raad tot ondertekening en goedkeuring, namens de Europese Gemeen-

schap, van het Europees Verdrag betreffende vraagstukken inzake auteursrecht en naburige rechten in het kader van de grensoverschrijdende satellietomroep (raadplegingsprocedure);

b) Een resolutie over de eerbiediging van de rechten van de mens in de Europese Unie (1994);

c) Een resolutie over «Europa en de wereldwijde informatiemaatschappij — Aanbevelingen aan de Europese Raad» en over de mededeling van de Commissie van de Europese Gemeenschappen: «Europa op de weg naar de informatiemaatschappij: een actieplan»;

d) Een resolutie over het verslag van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement over de accijnstarieven die zijn vastgelegd in richtlijn 92/79/EEG van de Raad van 19 oktober 1992 inzake de onderlinge aanpassing van de belastingen op sigaretten, richtlijn 92/80/EEG van de Raad van 19 oktober 1992 inzake de onderlinge aanpassing van de belastingen op andere tabaksfabrikaten dan sigaretten, richtlijn 92/84/EEG van de Raad van 19 oktober 1992 betreffende onderlinge aanpassing van de accijnstarieven op alcohol en alcoholhoudende dranken, alsmede richtlijn 92/82/EEG van de Raad van 19 oktober 1992 betreffende de onderlinge aanpassing van de accijnstarieven voor minerale oliën;

e) Een resolutie over de mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement over een ruimer gebruik van normalisatie bij het communautair beleid;

f) Een resolutie over de overeenkomst aangaande de bescherming van de financiële belangen van de Europese Gemeenschappen,

aangenomen tijdens de vergaderperiode van 6 tot en met 20 september 1996.

— Envoi à la commission des Affaires étrangères.

Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden.

Cour d'arbitrage — Arbitragehof

M. le Président. — En application de l'article 77 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage, le greffier de la Cour d'arbitrage notifie au Président du Sénat:

1. La question préjudicielle concernant les articles 43 et 44 du décret de la Communauté flamande du 27 juin 1990 portant création d'un Fonds flamand pour l'intégration sociale des personnes handicapées, posée par le Tribunal de travail d'Anvers (numéro du rôle 985);

2. La question préjudicielle concernant l'article 3 de la loi du 29 mai 1959 modifiant certaines dispositions de la législation de l'enseignement, posée par le Tribunal de première instance de Bruxelles (numéro du rôle 987);

3. La question préjudicielle concernant l'article 43 du décret de la Communauté française du 10 avril 1995 portant des mesures urgentes en matière d'enseignement, posée par le Conseil d'État (numéro du rôle 989).

Met toepassing van artikel 77 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, geeft de griffier van het Arbitragehof kennis aan de Voorzitter van de Senaat van:

1. De prejudiciële vraag over de artikelen 43 en 44 van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 27 juni 1990 houdende oprichting van een Vlaams Fonds voor de sociale integratie van personen met een handicap, gesteld door de Arbeidsrechtbank te Antwerpen (rolnummer 985);

2. De prejudiciële vraag over artikel 3 van de wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving, gesteld door de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel (rolnummer 987);

3. De prejudiciële vraag over artikel 43 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 10 april 1995 houdende dringende maatregelen inzake onderwijs, gesteld door de Raad van State (rolnummer 989).

En application de l'article 113 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage, le greffier de la Cour d'arbitrage notifie au Président du Sénat l'arrêt n° 54/96, rendu le 3 octobre

1996, en cause du recours en annulation du décret de la Communauté française du 22 décembre 1994 contenant le budget général des dépenses de la Communauté française de l'année budgétaire 1995, en tant qu'il ouvre des crédits dans le programme 3 «Aide aux associations francophones des communes à statut linguistique spécial» de la division organique 61 («Affaires générales») du secteur «Culture et Communication» dans le «Tableau II — Ministère de la Culture et des Affaires sociales», introduit par le président du Conseil flamand (numéro du rôle 901).

Met toepassing van artikel 113 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, geeft de griffier van het Arbitragehof kennis aan de Voorzitter van de Senaat van het arrest nr. 54/96, uitgesproken op 3 oktober 1996, in zake het beroep tot vernietiging van het decreet van de Franse Gemeenschap van 22 december 1994 houdende de algemene uitgavenbegroting van de Franse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1995, in zoverre het kredieten opent in programma 3 «Steun voor de Franstalige verenigingen van de gemeenten met een speciale taalregeling» van organisatieafdeling 61 («Algemene Zaken») van de sector «Cultuur en Communicatie» in «Tabel II — Ministerie van Cultuur en Sociale Zaken», ingesteld door de voorzitter van de Vlaamse Raad (rolnummer 901).

En application de l'article 113 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage, le greffier de la Cour d'arbitrage notifie au Président du Sénat:

1. L'arrêt n° 55/96, rendu le 15 octobre 1996, en cause du recours en annulation de l'article 7 du décret du Conseil flamand du 21 décembre 1994 contenant diverses mesures d'accompagnement du budget 1995, introduit par la SA Revatec et par l'ASBL Union professionnelle des entreprises d'élimination de déchets (numéro du rôle 881);

2. L'arrêt n° 56/96, rendu le 15 octobre 1996, en cause des recours en annulation partielle de l'ordonnance de la Région de Bruxelles-Capitale du 27 avril 1995 relative aux services de taxis et aux services de location de voitures avec chauffeur, introduits par la SA AD-Limousines, la SA «Cars Driven Service», l'ASBL Association des taxis bruxellois et Chr. Huylebroeck (numéros du rôle 887, 907 et 908).

Met toepassing van artikel 113 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, geeft de griffier van het Arbitragehof kennis aan de Voorzitter van de Senaat van:

1. Het arrest nr. 55/96, uitgesproken op 15 oktober 1996, in zake het beroep tot vernietiging van artikel 7 van het decreet van de Vlaamse Raad van 21 december 1994 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1995, ingesteld door de NV Revatec en door de VZW Beroepsvereniging van afvalverwijderaars (rolnummer 881);

2. Het arrest nr. 56/96, uitgesproken op 15 oktober 1996, in zake de beroepen tot gedeeltelijke vernietiging van de ordonnantie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van 27 april 1995 betreffende de taxidiensten en de diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur, ingesteld door de NV AD-Limousines, de NV «Cars Driven Service», de VZW «Association des taxis bruxellois» en Chr. Huylebroeck (rolnummers 887, 907 en 908).

— Pris pour notification.

Voor kennisgeving aangenomen.

Parlement wallon

Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale

Commission communautaire commune

Assemblée de la Commission communautaire française

«Parlement wallon»

Brusselse Hoofdstedelijke Raad

Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie

«Assemblée de la Commission communautaire française»

M. le Président. — Par messages du 16 octobre 1996, le Parlement wallon et le Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale ont fait connaître au Sénat qu'ils se sont constitués en leur séance de ce jour.

Ensuite, l'Assemblée réunie de la Commission communautaire commune a fait connaître au Sénat, par message du 17 octobre 1996, qu'elle s'est constituée en sa séance de ce jour.

Finale­ment, par message du 18 octobre 1996, l'Assemblée de la Commission communautaire française a également fait connaître au Sénat qu'elle s'est constituée en sa séance de ce jour.

Bij boodschappen van 16 oktober 1996 hebben het *Parlement wallon* en de Brusselse Hoofdstedelijke Raad aan de Senaat laten weten dat zij zich ter vergadering van die dag hebben geconstitueerd.

Vervolgens heeft de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie bij boodschap van 17 oktober 1996 aan de Senaat laten weten dat zij zich ter vergadering van die dag heeft geconstitueerd.

Ten slotte heeft de *Assemblée de la Commission communautaire française* bij boodschap van 18 oktober 1996 eveneens aan de Senaat laten weten dat zij zich ter vergadering van die dag heeft geconstitueerd.

— Pris pour notification.

Voor kennisgeving aangenomen.

Répression de la traite des êtres humains

Bestrijding van de mensenhandel

M. le Président. — Par lettre du 18 octobre 1996, le ministre de la Justice a transmis au Président du Sénat, en application de l'article 12 de la loi du 13 avril 1995 contenant des dispositions en vue de la répression de la traite des êtres humains et de la pornographie infantine, le premier rapport annuel du Gouvernement sur l'application de cette loi et sur la lutte contre la traite des êtres humains en général.

Bij brief van 18 oktober 1996 heeft de minister van Justitie aan de Voorzitter van de Senaat overgezonden, met toepassing van artikel 12 van de wet van 13 april 1995 houdende bepalingen tot bestrijding van de mensenhandel en van de kinderpornografie, het eerste jaarlijks verslag van de Regering over de toepassing van deze wet en over de bestrijding van de mensenhandel in het algemeen.

— Envoi à la commission de la Justice.

Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Convention sur les droits de l'enfant

Verdrag inzake de rechten van het kind

M. le Président. — Par lettre du 18 octobre 1996, le ministre de la Justice a transmis au Président du Sénat le premier rapport, présenté par le Gouvernement belge conformément à l'article 44, § 1er, a, de la Convention internationale relative aux droits de l'enfant, relatif à l'application de cette convention.

Bij brief van 18 oktober 1996 heeft de minister van Justitie aan de Voorzitter van de Senaat overgezonden, het door de Belgische Regering overeenkomstig artikel 44, § 1, a, van het Internationale Verdrag inzake de rechten van het kind opgestelde, eerste rapport betreffende de toepassing van dit verdrag.

— Envoi à la commission de la Justice.

Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

ORDRE DES TRAVAUX

De Voorzitter. — Dames en heren, het Bureau van de Senaat acht het in de huidige omstandigheden niet opportuun over te gaan tot de twee geheime stemmingen die op de agenda van vandaag voorkomen en stelt daarom voor die twee punten uit te stellen.

Het probleem van de benoemingen in de rechterlijke macht, alsook in het Arbitragehof en in de Raad van State, wordt eerlang onderzocht door de commissie voor de Institutionele Aangelegenheden. Over een maand wordt de opportuniteitsvraag opnieuw voorgelegd aan het Bureau van de Senaat.

Le Bureau du Sénat estime inopportun, dans l'état actuel des choses, de procéder aux deux scrutins secrets prévus à l'ordre du jour de cet après-midi et propose par conséquent de reporter ces deux points.

Le problème des nominations dans l'ordre judiciaire ainsi qu'à la Cour d'arbitrage et au Conseil d'État sera examiné prochainement par la commission des Affaires institutionnelles. Dans un mois, la question de l'opportunité des scrutins sera à nouveau soumise au Bureau du Sénat.

Het woord is aan de heer Verreycken.

De heer Verreycken (Vl. Bl.). — Mijnheer de Voorzitter, ik heb helemaal geen bezwaar tegen de wijziging van de agenda. Integendeel, dit verheugt mij omdat het laatste wat de Senaat op het ogenblik moet doen is aan de bevolking te laten weten dat wij de boodschap van zondag helemaal niet hebben gehoord. Ik vermoed overigens dat dit ook het achterliggend motief van het Bureau is geweest. Het verheugt mij dat de Senaat ditmaal niet, zoals dikwijls wel gebeurt, kil overgaat tot de orde van de dag, die nu zeker moet betekenen: luisteren naar wat zij die wij vertegenwoordigen, ons, al dan niet wit van woede, te zeggen hebben. Daarom verheugt het mij dat het Bureau de agenda van vandaag heeft gewijzigd.

De Voorzitter. — Mijnheer Verreycken, u hebt mij enigszins verschalkt. Ik had verwacht dat u een bezwaar wilde inbrengen tegen het voorstel. Aangezien u dat niet deed, noch andere senatoren, is er helemaal geen debat. Ik zal uw verklaring interpreteren als een verklaring voor de stemming.

De heer Verreycken (Vl. Bl.). — Mijnheer de Voorzitter, ik suggereer u een innovatie in het Reglement te introduceren en mijn verklaring te laten noteren als een «verklaring van verheuging».

De Voorzitter. — Is de Senaat het eens met deze wijziging van de agenda?

Le Sénat est-il d'accord sur cette modification de l'ordre du jour?

Dan is hiertoe besloten.

Il en est ainsi décidé.

OVERLIJDEN VAN EEN OUD-SENATOR

DÉCÈS D'UN ANCIEN SÉNATEUR

De Voorzitter. — De Senaat heeft met groot leedwezen kennis gekregen van het overlijden van de heer Jozef Smedts, gewezen provinciaal senator voor Antwerpen.

Le Sénat a appris avec un vif regret le décès de M. Jozef Smedts, ancien sénateur provincial d'Anvers.

Uw Voorzitter heeft het rouwbeklag van de vergadering aan de familie van ons betreurd geweest medelid betuigd.

Votre Président a adressé les condoléances de l'assemblée à la famille de notre regretté ancien collègue.

CONFLIT D'INTÉRÊTS — BELANGENCONFLICT

M. le Président. — Par lettre du 14 octobre 1996, reçue ce jour, les présidents du *Vlaams Parlement* et de la Chambre des représentants transmettent, conformément à l'article 32, § 1er, alinéa 3, de la loi du 9 août 1980 portant réforme des institutions, modifié par la loi spéciale du 16 juillet 1993, le texte de la motion, adoptée par le *Vlaams Parlement* le 3 juillet 1996, concernant un conflit d'intérêts portant sur le projet de loi modifiant la loi du 16 juillet 1948 créant l'Office belge du Commerce extérieur, déposé à la Chambre des représentants.

Considérant que la concertation, prévue par l'article 32, § 1er, alinéa premier, de ladite loi n'a pas abouti dans le délai prescrit, le Sénat est saisi du litige, conformément à l'article 32, § 1er, alinéa 3, de la même loi.

Il incombe dès lors au Sénat de rendre, dans les 30 jours, un avis motivé au Comité de concertation.

Bij brief van 14 oktober 1996, die vandaag werd ontvangen, zenden de voorzitter van het Vlaams Parlement en de voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, overeenkomstig artikel 32, § 1, derde lid, van de wet van 9 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd door de bijzondere wet van 16 juli 1993, de tekst over van de op 3 juli 1996 door het Vlaams Parlement aangenomen motie betreffende een belangenconflict inzake het bij de Kamer van volksvertegenwoordigers ingediende wetsontwerp tot wijziging van de Belgische Dienst voor Buitenlandse Handel.

Overwegende dat het bij het artikel 32, § 1, eerste lid, van voornoemde wet voorgeschreven overleg binnen de gestelde termijn tot geen oplossing heeft geleid, is het geschil overeenkomstig artikel 32, § 1, derde lid, van dezelfde wet bij de Senaat aanhangig.

Het komt dus de Senaat toe om binnen 30 dagen een gemotiveerd advies uit te brengen aan het Overlegcomité.

— Envoi à la commission des Affaires institutionnelles.

Verwezen naar de commissie voor de Institutionele Aangelegenheden.

PROJET DE LOI — WETSONTWERP

Dépôt — Indiening

M. le Président. — Le Gouvernement a déposé un projet de loi instituant le collège des procureurs généraux et créant la fonction de magistrat fédéral.

De Regering heeft ingediend een wetsontwerp tot instelling van het college van procureurs-generaal en tot instelling van het ambt van federaal magistraat.

Ce projet de loi sera imprimé et distribué.

Dit wetsontwerp zal worden gedrukt en rondgedeeld.

Il est envoyé à la commission de la Justice.

Het wordt verwezen naar de commissie voor de Justitie.

PROPOSITIONS — VOORSTELLEN

Dépôt — Indiening

M. le Président. — MM. Verreycken et Van Hauthem ont déposé une proposition de révision de l'article 151 de la Constitution.

De heren Verreycken en Van Hauthem hebben ingediend een voorstel tot herziening van artikel 151 van de Grondwet.

Cette proposition sera traduite, imprimée et distribuée.

Dit voorstel zal worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Elle est envoyée à la commission des Affaires institutionnelles.

Het wordt verwezen naar de commissie voor de Institutionele Aangelegenheden.

Les propositions de loi ci-après ont été déposées :

1° Par M. Verhofstadt, modifiant le Code judiciaire et le Code d'instruction criminelle en ce qui concerne la suspicion légitime et l'impartialité du juge d'instruction;

2° Par M. Coveliers et Mme Leduc, modifiant les articles 383 et 391 du Code judiciaire, relatifs à la retraite, la pension et l'éméritat de magistrats;

3° Par M. Vandenberghe, modifiant les articles 542 et 545 du Code d'instruction criminelle.

De volgende wetsvoorstellen werden ingediend :

1° Door de heer Verhofstadt, tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek en het Wetboek van strafvordering, inzake de wettige verdenking en de onpartijdigheid van de onderzoeksrechter;

2° Door de heer Coveliers en mevrouw Leduc, tot wijziging van de artikelen 383 en 391 van het Gerechtelijk Wetboek, betreffende de inruststelling, pensionering en emeritaat van magistraten;

3° Door de heer Vandenberghe, tot wijziging van de artikelen 542 en 545 van het Wetboek van strafvordering.

Ces propositions de loi seront traduites, imprimées et distribuées.

Deze wetsvoorstellen zullen worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Il sera statué ultérieurement sur la prise en considération.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

DEMANDES D'EXPLICATIONS — VRAGEN OM UITLEG

Dépôt — Indiening

M. le Président. — Le Bureau a été saisi des demandes d'explications suivantes :

1. De M. Ph. Charlier au ministre de l'Agriculture et des Petites et Moyennes Entreprises sur « l'exécution de la loi du 14 août 1986 relative à la protection et le bien-être des animaux »;

— Envoi à la commission des Finances et des Affaires économiques.

2. De M. Vandembroeke au ministre de la Politique scientifique sur « la gestion des archives et le fonctionnement des Archives de l'État »;

— Envoi à la commission des Finances et des Affaires économiques.

3. De Mme Delcourt-Pêtre au ministre des Affaires sociales sur « l'application des mesures décidées par le Gouvernement en matière d'allocations familiales »;

— Envoi à la séance plénière.

4. De Mme Willame-Boonen au secrétaire d'État à la Coopération au Développement sur « son Plan d'avenir pour la coopération belge au développement »;

— Envoi à la commission des Affaires étrangères.

5. De M. Bourgeois au ministre de la Défense sur « la restructuration de l'armée ».

— Envoi à la commission des Affaires étrangères.

Het Bureau heeft volgende vragen om uitleg ontvangen :

1. Van de heer Ph. Charlier aan de minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen over « de uitvoering van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren »;

— Verwezen naar de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden.

2. Van de heer Vandembroeke aan de minister van Wetenschapsbeleid over « het archiefbeheer en het functioneren van de Rijksarchieven »;

— Verwezen naar de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden.

3. Van mevrouw Delcourt-Pêtre aan de minister van Sociale Zaken over « de toepassing van de door de Regering genomen maatregelen inzake kinderbijslag »;

— Verwezen naar de plenaire vergadering.

4. Van mevrouw Willame-Boonen aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over « zijn Toekomstplan voor de Belgische ontwikkelingssamenwerking »;

— Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden.

5. Van de heer Bourgeois aan de minister van Landsverdediging over «de herstructurering van het leger».

— Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden.

PROPOSITIONS DE LOI — WETSVOORSTELLEN

Renvoi — Verwijzing

M. le Président. — Il est proposé au Bureau d'envoyer à la commission des Affaires sociales les propositions de loi suivantes :

Modifiant et complétant les dispositions du Code civil concernant les règles particulières aux baux relatifs à la résidence principale du preneur (de M. Santkin);

Inserant un article 666*bis* dans le Code judiciaire, visant à accorder le bénéfice de l'assistance judiciaire aux créanciers d'une pension alimentaire due à un enfant (de M. Poty).

Aan het Bureau wordt voorgesteld volgende wetsvoorstellen te verwijzen naar de commissie voor de Sociale Aangelegenheden :

Tot wijziging en aanvulling van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek houdende de regels betreffende de huur-overeenkomsten met betrekking tot de hoofdvverblijfplaats van de huurder in het bijzonder (van de heer Santkin);

Houdende invoeging van een artikel 666*bis* in het Gerechtelijk Wetboek ten einde rechtsbijstand te verlenen aan personen die recht hebben op een onderhoudsuitkering voor een kind (van de heer Poty).

Ces propositions de loi avaient été envoyées précédemment à la commission de la Justice.

Deze wetsvoorstellen werden eerder verwezen naar de commissie voor de Justitie.

WETSVOORSTELLEN — PROPOSITIONS DE LOI

Inoverwegingneming — Prise en considération

De Voorzitter. — Aan de orde is thans de bespreking over de inoverwegingneming van wetsvoorstellen.

L'ordre du jour appelle la discussion sur la prise en considération de propositions de loi.

U heeft de lijst ontvangen van de verschillende in overweging te nemen wetsvoorstellen met opgave van de commissies waarnaar het Bureau van plan is ze te verwijzen.

Vous avez reçu la liste des différentes propositions de loi à prendre en considération, avec indication des commissions auxquelles le Bureau envisage de les renvoyer.

Leden die opmerkingen mochten hebben, gelieven mij die vóór het einde van de vergadering te doen kennen.

Je prie les membres qui auraient des observations à formuler, de me les faire connaître avant la fin de la séance.

Tenzij er afwijkende suggesties zijn, zal ik beschouwen dat die wetsvoorstellen in overweging zijn genomen en verwezen naar de commissies die door het Bureau zijn aangeduid.

Sauf suggestions divergentes, je considérerai les propositions de loi comme prises en considération et renvoyées aux commissions indiquées par le Bureau.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER VANDENBROEKE AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN ECONOMIE EN TELECOMMUNICATIE OVER «HET NATIONAAL INSTITUUT VOOR DE STATISTIEK»

QUESTION ORALE DE M. VANDENBROEKE AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE L'ÉCONOMIE ET DES TÉLÉCOMMUNICATIONS SUR «L'INSTITUT NATIONAL DE STATISTIQUE»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Vandenbroeke aan de Vice-Eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie over «het Nationaal Instituut voor de statistiek».

Het woord is aan de heer Vandenbroeke.

De heer Vandenbroeke (VU). — Mijnheer de Voorzitter, het is wellicht een open deur intrappen wanneer ik verklaar dat een goed beleid gebaseerd is op degelijke informatie. Het is al even evident dat informatiegaring en -verwerking zo optimaal mogelijk moeten verlopen. In de logica van de jongste staatshervorming is het aangewezen — sta mij toe dat ik hier als wetenschapper even de nadruk op leg — dat de basisgegevens, het statistisch materiaal, zo optimaal mogelijk binnenkomen. Dat moet ons toelaten om na de verwerking van die gegevens een comparatieve analyse per Gewest te maken.

Het Nationaal Instituut voor de statistiek — waar niet alles optimaal verloopt — tracht naar best vermogen daaraan te beantwoorden. Het is echter noodzakelijk dat we degelijke maatschappelijke gegevens krijgen, voor België, voor Vlaanderen, voor Wallonië en Brussel. Ik nam recentelijk de proef op de som. Ik vroeg de geboortecijfers voor 1996.

De Voorzitter. — Mijnheer Vandenbroeke, mag ik er u op wijzen dat u zich volgens het Reglement van de Senaat moet houden aan de tekst van de mondelinge vraag die vooraf is medegedeeld aan de minister. Na het antwoord van de minister kunt u eventueel nog repliceren.

De heer Vandenbroeke (VU). — Mijnheer de Voorzitter, ik wijk niet af van mijn tekst, ik omschrijf alleen wat ik in de vooraf medegedeelde tekst heb gevraagd. Ik ga verder. Wie bijvoorbeeld vandaag navraag doet naar de evolutie van het geboortecijfer per Gewest, moet zich tevreden stellen met gegevens van maanden terug. Bepaald schrijnend is bovendien de vertraging waarmee onder meer de gegevens van het bruto-regionaal product worden vrijgegeven.

Ik heb daarbij drie concrete vragen.

Ten eerste, moet de federale overheid, wanneer ze zogezegd iets wil doen aan het wetenschappelijk onderzoek, de diensten van het NIS niet versterken?

Ten tweede, conform de logica van de staatshervorming moet de vraag worden gesteld of de regionale uitsplitsing van de sociaal-economische, de demografische en andere maatschappelijke indicatoren niet sneller kan worden vrijgegeven.

Ten derde, in het Vlaams Parlement wordt voorgesteld een Vlaams Instituut voor de statistiek op te richten ten einde optimaler te kunnen werken. Als gemeenschapssenator en als wetenschapper stel ik volgende vraag. Wordt een gelijkaardig initiatief overwogen in Wallonië en Brussel zodat het wetenschappelijk onderzoek in de toekomst kan beschikken over evenwaardige en complementaire informatie?

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Flahaut die antwoordt namens de Vice-Eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie.

De heer Flahaut, minister van Ambtenarenzaken. — Mijnheer de Voorzitter, het herstructureringsplan voor het NIS, dat werd goedgekeurd door de vorige Regering, voorziet in de mogelijkheid om wetenschappelijk personeel aan te werven. De reglementaire bepalingen werden hiertoe gewijzigd. Een ministerieel besluit voor het creëren van een kader van wetenschappelijk personeel is in voorbereiding.

L'Institut national de statistique publie sans délai, dès que l'information de base est mise à sa disposition, une série d'indicateurs démographiques et socioéconomiques ventilés régionalement dans tous les cas où c'est possible. À la présente date, une dizaine de séries statistiques sont ventilées par Région.

De kwestie van het juridisch statuut van de statistische activiteiten werd onderzocht in het kader van het herstructureringsplan voor het NIS in 1994.

Le Conseil des ministres, en sa séance du 29 avril 1994, a décidé de vérifier auprès des Régions leur intérêt à développer la collaboration statistique. Jusqu'à présent, les discussions n'ont pas pu aboutir à un accord de coopération. Il y a lieu de souligner que les statistiques ne sont pertinentes que dans la mesure où elles sont comparables; seule une organisation fédérale peut en être garante.

Par ailleurs, l'État fédéral doit, en la matière, être en mesure d'assumer ses responsabilités vis-à-vis des institutions internationales telles qu'Eurostat, l'OCDE ou l'ONU.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vandebroeke voor een repliek.

De heer Vandebroeke (VU). — Mijnheer de Voorzitter, ik wil enkele bedenkingen maken én als gemeenschapssenator, omdat de belangen van regio's en de Gewesten mij aangaan, én als wetenschapper. Honderd jaar geleden stond ons land op het vlak van vergaring en verwerking van statistieken met Adolphe Quetelet en andere wetenschappers aan de top. België was een voorbeeld. Door omstandigheden zijn wij de jongste jaren een beetje ontspoord. Ik geef toe, en de minister heeft het ook gezegd, dat de werking van het NIS een beetje verbeterd is. Het kan echter nog veel beter.

De minister heeft verwezen naar de regionale spreiding. Ik meen echter dat wij er alle belang bij hebben om over zeer goede statistieken per deelstaat te beschikken om optimaal te functioneren in het kader van de federalisering. Pas dan kunnen wij met recht en rede de nodige vergelijkingen maken die nu wel eens bij gebrek aan degelijke informatie dreigen te ontsporen en tot nutteloze spanningen leiden. Het is met andere woorden voor het goed beheer van dit land aangewezen om tot een splitsing te komen. Ik hoop dat de vraag vanuit Vlaanderen om een VLIS, een Vlaams Instituut voor de statistiek, op te richten vanuit Brussel en Wallonië wordt beantwoord met de oprichting van gelijkaardige instituten. Dat moet niet beletten dat wij de gegroepeerde statistieken op Europees vlak vergelijken met de Euro-statistieken.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

MONDELINGE VRAAG VAN MEVROUW NELIS-VAN LIEDEKERKE AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN FINANCIËN EN BUITENLANDSE HANDEL OVER «DE VERHOOGING VAN ACCIJNZEN»

QUESTION ORALE DE MME NELIS-VAN LIEDEKERKE AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES FINANCES ET DU COMMERCE EXTÉRIEUR SUR «L'AUGMENTATION D'ACCISES»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van mevrouw Nelis aan de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «de verhoging van accijnzen».
Het woord is aan mevrouw Nelis.

Mevrouw Nelis-Van Liedekerke (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, vrijdag jongstleden besliste de Ministerraad de accijnzen op wijnen, mousserende wijnen en tussenproducten vanaf 4 november te verhogen, respectievelijk naar 19, 65 en 40 frank per liter. Deze onvoorziene verhoging wekt grote misnoegdheid in de sector omdat in de regeringsmededeling van 1 oktober 1996 enkel sprake is van een accijnsverhoging voor bier en sterke dranken.

Deze maatregel leidt tot zeer grote praktische problemen. De prijslijsten en bijhorend drukwerk voor de eindejaarsverkoop zijn immers reeds verspreid en het verspreiden van nieuw drukwerk heeft onvermijdelijk financiële gevolgen. Ook de korte tijdsspanne voor het opmaken van een voorraadaangifte is onaanvaardbaar in de voor deze sector drukste periode van het jaar.

Deze beslissing komt zeer ongelegen aangezien de accijnsverhoging in Frankrijk pas op 1 januari 1997 zal ingaan. De pentere Belg zal zich tijdens de eindejaarsperiode in Frankrijk bevoorraden, wat voor de sector die na de milieutaksenproblematiek nu opnieuw een klap incasseert en voor de Staatskas, nefaste gevolgen zal hebben.

Graag had ik van de Vice-Eerste minister vernomen waarom deze beslissing op 18 oktober werd genomen hoewel in de regeringsmededeling hierover niets werd gezegd. Waarom heeft de

Vice-Eerste minister de sector niet geraadpleegd terwijl dit voor de biersector wel het geval was? Deze sector heeft bovendien een maand uitstel gekregen. Er is geen enkele ruggespraak geweest met de betrokken beroepsvereniging. Worden onze bedrijven hierdoor niet opnieuw in een niet-concurrentiële positie geduwd? Is de Vice-Eerste minister het ermee eens dat deze fiscale ingreep het verkoopcijfer dat tijdens de twee laatste maanden van het jaar moet worden gerealiseerd, negatief zal beïnvloeden?

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Maystadt.

De heer Maystadt, Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel. — Mijnheer de Voorzitter, in het kader van de opmaak van de begroting 1997 maakte de Regering de politieke keuze de belasting op inkomsten uit arbeid niet te verhogen. Inzake directe belastingen werd geen enkele nieuwe maatregel genomen. Derhalve was het noodzakelijk de vermindering van het begrotingstekort te realiseren via de indirecte belastingen. In de buurlanden werden trouwens gelijkaardige beslissingen genomen. In haar mededeling van 1 oktober 1996 aan het Parlement heeft de Regering de verschillende maatregelen verduidelijkt die inzake fiscaliteit werden genomen.

De voorziene maatregelen inzake indirecte fiscaliteit en in het bijzonder de beoogde accijnsverhogingen worden meer in detail uitgelegd in bijlage 1 van voormelde regeringsverklaring, namelijk op de bladzijden 12, 13 en 14 van de Nederlandstalige versie en op de bladzijden 13 tot 16 van de Franstalige versie.

In de regeringsmededeling werd een lichte verhoging aangekondigd van de accijnzen op bier en dit vanaf november 1996. Er werd ook aangekondigd dat de accijnzen op andere alcoholhoudende producten — aperitief, porto, sherry en mousserende wijn — eveneens zouden worden verhoogd.

In de Ministerraad van 18 oktober 1996 werd aldus beslist dat de accijnzen op die verschillende producten zullen worden verhoogd vanaf maandag 4 november 1996.

Ik wil eraan herinneren dat elke beslissing tot verhoging van de accijnzen of BTW dringend kan worden genomen bij in Ministerraad overlegd koninklijk besluit ten einde elke speculatie of anticiperende aankopen te vermijden.

Rekening houdend met de betalingstermijnen voor accijnzen, te weten drie maanden voor alcohol, twee maanden voor bier en een maand voor wijn en andere alcoholhoudende dranken, was het noodzakelijk de maatregelen van eind 1996 af in werking te doen treden, indien men in 1997 een volledige budgettaire opbrengst wenste.

De praktische problemen die de sector ondervindt, zoals de wijziging van reclamefolders en prijslijsten, treden bij elke wijziging in BTW- en accijnstarieven op, omdat de termijn tussen de aankondiging van de beslissing van de Ministerraad en de inwerkingtreding gewoonlijk heel kort is. In het huidige geval heeft de Regering de sector weinig tijd gelaten om de beslissing inzake sterke alcohol toe te passen. Voor de andere verhogingen is de termijn langer, aangezien die slechts op 4 november eerstkomend in werking treden.

De administratie heeft voorgesteld de verschillende verhogingen op 4 november — in plaats van op 1 november — in werking te doen treden en aldus extra administratief werk voor de sector te vermijden. Aangezien de accijnsaangiften per volledige week gebeuren, veronderstelt een verhoging in de loop van de week immers dat voor die week aangiften worden gedaan.

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Nelis voor een repliek.

Mevrouw Nelis-Van Liedekerke (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, ik had uiteraard een dergelijk antwoord verwacht. De Vice-Eerste minister verwees naar de pagina's 12, 13 en 14 van de regeringsverklaring. Ik heb die grondig uitgepluisd, maar daar is geen sprake van wijnen of mousserende wijnen, wel van tussenproducten.

De verhoging van accijnzen gebeurt altijd in een korte periode. De sector moet zich met prijslijsten en drukwerk daaraan aanpassen volgens de Vice-Eerste minister. Ik ga ermee akkoord dat

speculerende activiteiten moeten worden voorkomen, maar het gaat toch niet op de verhoging in deze periode — op het einde van het jaar, waarin de winstcijfers van de sector het grootst zouden moeten zijn — in te voeren. Men had ze beter uitgesteld tot 1 januari 1997, zoals overigens in Frankrijk het geval is. Ik heb daarnet trouwens al voorspeld dat men zich zal bevoorraden in andere landen.

In deze sector gaat het trouwens meestal om kleine en middelgrote bedrijven met onvoldoende personeel om zich met deze enorme administratieve rompslomp bezig te houden. Voor een minister, zijn kabinet en de administratie volstaat een periode van veertien dagen tot drie weken misschien, maar voor deze sector betekent het overwerk en is het zeer belastend.

Bij de aangifte moet bovendien een opgave worden gevoegd van gegevens over de verkoop in de periode van 28 oktober tot 3 november. Een dergelijke administratieve rompslomp van elke verkoop in die periode is niet haalbaar. De overheid schermt wel graag met het principe dat de administratieve rompslomp moet worden afgebouwd, maar toch worden steeds meer verplichtingen opgelegd.

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Maystadt.

De heer Maystadt, Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel. — Mijnheer de Voorzitter, de sector heeft zelf gevraagd geen verhoging in te voeren op 1 januari, omdat die periode erg druk is, onder andere door het opmaken van de inventaris.

Mevrouw Nelis-Van Liedekerke (VLD). — Ik was aanwezig op de drie vergaderingen van de beroepsvereniging en heb nochtans het tegengestelde gehoord.

De heer Maystadt, Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel. — Ook mijn kabinet was daarop vertegenwoordigd.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER CALUWÉ AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN FINANCIËN EN BUITENLANDSE HANDEL OVER «DE BTW OP DE SIERTEELT»

QUESTION ORALE DE M. CALUWÉ AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES FINANCES ET DU COMMERCE EXTÉRIEUR SUR «LA TVA SUR LA CULTURE DES PLANTES ORNEMENTALES»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Caluwé aan de Vice-Eerste minister en minister van Financiën over «de BTW op de sierteelt».

Het woord is aan de heer Caluwé.

De heer Caluwé (CVP). — Mijnheer de Voorzitter, enkele weken geleden heeft de Regering beslist om de BTW op de sierteelt op 6 pct. te brengen. Er is in dit besluit echter een leemte geslopen.

Als de verbruiker de bedoelde bloemen en planten rechtstreeks bij een sierteler koopt, betaalt hij 6 pct. BTW. Wanneer hij deze producten echter aankoopt bij een tuinaannemer die meteen ook zorgt voor de bemesting, de beplanting en de aanleg, moet hij niet alleen op de werkuren en het concept 21 pct. BTW betalen, maar ook op de producten die bij de tuinaanleg worden verwerkt. Nochtans moet de tuinaannemer, die deze producten in eerste instantie zelf aankoopt bij een sierteler, op deze aankoop maar 6 pct. betalen.

Te vrezen valt dat hierdoor oneerlijke concurrentie ontstaat. De consumenten zullen de producten die verwerkt worden in hun tuin, rechtstreeks aankopen bij een sierteler en voor de aanleg niet langer een beroep doen op een professionele tuinaannemer, maar op grijs- of zwartwerk.

Daarom vraag ik de Vice-Eerste minister of hij de reglementering niet dusdanig kan wijzigen dat de tuinaannemers twee BTW-tarieven mogen hanteren, een voor de producten die zij leveren, namelijk 6 pct., en een voor het werk dat zij presteren, namelijk 21 pct.?

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Maystadt.

De heer Maystadt, Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel. — Mijnheer de Voorzitter, sedert 1 januari 1993 kunnen de lidstaten enkel een verlaagd BTW-tarief toepassen voor de levering van goederen en diensten opgesomd in een limitatieve lijst vastgesteld door de Raad van de Europese Gemeenschappen en opgenomen als bijlage bij richtlijn 92/77/EEG van de Raad van 19 oktober 1992 tot aanvulling van het gemeenschappelijk stelsel van de belasting op de toegevoegde waarde. Sierteeltproducten en het aanleggen van tuinen werden daarin niet opgenomen.

Volgens richtlijn 96/42/EG van de Raad van 25 juni 1996 tot wijziging van artikel 28, lid 2, van richtlijn 77/388/EEG betreffende het gemeenschappelijk stelsel van de belasting op de toegevoegde waarde kunnen de lidstaten een verlaagd tarief invoeren voor de levering van sierteeltproducten.

Dientengevolge werd het koninklijk besluit nummer 20 van 20 juli 1970 inzake BTW-tarieven gewijzigd door het koninklijk besluit van 27 september 1996, zodat van 1 oktober 1996 af, krachtens rubriek VII, nummer 14 (nieuw) van tabel A van de bijlage bij het voornoemd koninklijk besluit nummer 20 voor sierteeltproducten het verlaagde tarief van 6 pct. geldt. Voor de levering van sierteeltproducten door een BTW-belastingplichtige die in uitoefening van zijn economische beroepsactiviteit sierteeltproducten levert, geldt van die datum af het verlaagde tarief.

Het aanleggen van tuinen en het onderhoud ervan worden in hun geheel beschouwd als onroerende handelingen en zijn dus dienstverrichtingen zoals beoogd in artikel 18, § 1, 1°, van het BTW-Wetboek. Bijgevolg kunnen de daarbij gebruikte goederen niet afzonderlijk worden belast. De prijs van deze goederen vormt immers een bestanddeel van de totale prijs van de dienstverrichting. Dit soort van diensten is niet opgenomen in de tabellen A of B van de bijlage bij het voornoemd koninklijk besluit nummer 20 en is derhalve onderhevig aan het normale BTW-tarief. Bovendien is het, gelet op de voornoemde Europese richtlijn, niet mogelijk een verdere uitbreiding van het verlaagde BTW-tarief voor deze diensten in de nationale wetgeving in te voeren.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER DEVOLDER AAN DE MINISTER VAN LANDSVERDEDIGING OVER «DE GEBEURTENISSEN DIE GELEID HEBBEN TOT DE DOOD VAN TIEN PARACOMMANDO'S IN RUANDA»

QUESTION ORALE DE M. DEVOLDER AU MINISTRE DE LA DÉFENSE NATIONALE SUR «LES ÉVÉNEMENTS QUI ONT CONDUIT À LA MORT DE DIX PARACOMMANDOS AU RWANDA»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Devolder aan de minister van Landsverdediging over «de gebeurtenissen die geleid hebben tot de dood van tien paracommando's in Ruanda».

Het woord is aan de heer Devolder.

De heer Devolder (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, via de media hebben wij vernomen dat de minister van Landsverdediging in het grootste geheim een onderzoek heeft laten uitvoeren naar de gebeurtenissen die in Ruanda geleid hebben tot de dood van tien paracommando's. Deze opdracht werd toevertrouwd aan de staf van het leger en aan de staf van de brigade paracommando.

Het initiatief van de minister en de motivatie die hij aanhaalt, komen rijkelijk laat. Reeds kort na de feiten kon immers worden vastgesteld dat er zich bij het op de hoogte brengen van de weduwen, ouders en familieleden van de vermoorde paracommando's ernstige communicatiestoornissen hadden voorgedaan.

Talrijke parlementaire initiatieven zijn zowel in de Kamer van volksvertegenwoordigers als in de Senaat maandenlang op het «njet» van de meerderheidspartijen gestuit. Gemotiveerde moties en resoluties tot het oprichten van een onderzoekscommissie werden door dezelfde partijen weggestemd.

Naar aanleiding van het ministerieel initiatief dringen volgende vragen zich dan ook op.

Wil de minister het rapport ter zake dat begin december door de Senaatscommissie zal worden uitgebracht voor zijn door nu reeds fouten toe te geven en tegelijk reeds aan te geven dat er geen koppen zullen rollen?

Vindt de minister het opportuun op het verslag van de Senaatscommissie vooruit te lopen en nu reeds te verklaren dat de procedures op grond van de conclusies van het onderzoek dat hij zelf heeft laten uitvoeren, zullen worden aangepast?

De Voorzitter. — Het woord is aan de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel die antwoordt namens de minister van Landsverdediging.

De heer Maystadt, Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel. — Mijnheer de Voorzitter, de analyse die ter studie ligt in de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden van de Senaat, wordt geleid door vier commissieleden, hierin bijgestaan door twee hoge magistraten en valt volledig onder haar verantwoordelijkheid en bevoegdheden.

Toen ik aan het hoofd van het departement van Landsverdediging kwam, werd ik praktisch onmiddellijk geconfronteerd met een inbeschuldigingstelling van kolonel Marchal voor het Militair Gerechtshof. Op grond van het fundamentele principe van de scheiding der machten en tot aan de uitspraak van het vonnis begin juli 1996 heb ik altijd van terughoudendheid blijk gegeven. Na deze periode heb ik initiatieven kunnen nemen zonder daarbij ook maar iets te hoeven verbergen. Zodoende heb ik aan de strijdkrachten, meer in het bijzonder aan de landmacht en de brigade paracommando, gevraagd mij een gedetailleerd verslag over te zenden met de lessen die uit deze pijnlijke periode werden getrokken. Ik heb de intentie en de wil er mij ook van te vergewissen of de besluiten van dit verslag ook zullen worden toegepast. Uiteraard zal ik de Senaatscommissie hierover ten gepaste tijde inlichten. Ik zou er verder nog willen aan toevoegen dat het laten rollen van koppen geen doelstelling op zich is.

Zodra de conclusies uit de analyse en uit de verdere werkzaamheden van de Senaatscommissie met betrekking tot de gebeurtenissen van april 1994 gekend zijn, zullen onvermijdelijk de lessen op het operationele vlak worden getrokken.

Het proces van *lessons learned* blijft uiteraard doorlopen en wordt dagelijks voortgezet. Momenteel zijn er 1 350 militairen actief in buitenlandse operaties. Niemand kan dus ontkennen dat we elke dag bijleren. Ik zie dus geen tegenstelling, noch op het inhoudelijke noch op het vormelijke vlak, tussen de werkzaamheden van de senaatscommissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden en de initiatieven die ik zelf heb genomen. Het tegendeel is waar.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Devolder voor een repliek.

De heer Devolder (VU). — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de Vice-Eerste minister voor het antwoord. Natuurlijk kan hij enkel de boodschapper zijn, maar ik dank hem in elk geval voor zijn bereidwilligheid.

Toch wil ik er even op wijzen dat het initiatief van minister Poncelet zeer beperkt is. De vraag naar de politieke verantwoordelijkheid blijft nog altijd onbeantwoord. In het antwoord dat minister Poncelet heeft gegeven, ben ik daarover immers niets te weten gekomen.

Bovendien herhaal ik nogmaals dat wij geen vragende partij zijn voor koppensnellerij. Het is de minister zelf die deze uitdrukking heeft gebruikt.

Ten slotte moet mij nog van het hart dat ik dit een zeer ongelukkig initiatief vind. Op 2 december zal de Senaatscommissie haar conclusies formuleren. Waarom plant de minister dan om de resultaten van een parallel onderzoek — waarmee trouwens zeer lang gewacht is — een goede week eerder bekend te maken? Volgens mij is deze hele zaak in een stroomversnelling gekomen, toen tijdens het bezoek van de betrokken families aan de plaats waar het drama zich heeft afgespeeld, duidelijk is gebleken dat er in de informatie die aan de families werd verstrekt, heel wat onwaarheden zaten.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER BOUTMANS AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE OVER «DE TUSSENKOMST VAN DE PROCUREUR DES KONINGS TE BRUSSEL IN HET ONDERZOEK IN DE ZAAK-DUTROUX»

QUESTION ORALE DE M. BOUTMANS AU MINISTRE DE LA JUSTICE SUR «L'INTERVENTION DU PROCUREUR DU ROI DE BRUXELLES DANS L'ENQUÊTE SUR L'AFFAIRE DUTROUX»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Boutmans aan de minister van Justitie over «de tussenkomst van de procureur des Konings te Brussel in het onderzoek in de zaak-Dutroux».

Het woord is aan de heer Boutmans.

De heer Boutmans (Agalev). — Mijnheer de Voorzitter, tijdens de vorige vergadering kreeg ik van de minister een antwoord op mijn vraag over een brief waarmee de procureur des Konings te Brussel in het onderzoek in de zaak-Dutroux zou hebben ingegrepen om voor een van de medeverdachten te pleiten. De minister heeft dit toen formeel ontkend, uiteraard op grond van de mededelingen van de betrokken magistraat aan de procureur-generaal te Brussel.

Nu wordt toegegeven dat de heer Dejemeppe geen schriftelijke, maar wel een mondelinge demarche heeft gedaan en dat daarvan een proces-verbaal werd opgemaakt. Zo verbaasd was men kennelijk in Neufchâteau, en terecht.

Wat zal de minister doen, nu vaststaat dat een vooraanstaand magistraat getracht heeft sluike invloed uit te oefenen op een onderzoek dat de hele bevolking in de ban houdt en waarvoor hij niet bevoegd was, en nu blijkt dat die magistraat daarover het publiek, de procureur-generaal, de minister en de Senaat belogen heeft, of ten minste om de tuin geleid?

De Voorzitter. — Het woord is aan minister De Clerck.

De heer De Clerck, minister van Justitie. — Mijnheer de Voorzitter, in antwoord op de vraag die de heer Boutmans in de plenaire vergadering van 17 oktober jongstleden stelde, heb ik inderdaad medegedeeld dat ik aan procureur-generaal Van Oudenhove meer uitleg had gevraagd over een eventuele ingreep van de heer Dejemeppe, procureur des Konings. Specifiek heb ik gevraagd of hij een demarche gedaan heeft bij de Rechtbank van eerste aanleg in Neufchâteau, waar een aanhoudingsbevel tegen mevrouw Bouty werd uitgevaardigd. Bij brief van 23 oktober 1996 heeft procureur-generaal Van Oudenhove mij een schriftelijk verslag toegezonden van de heer Dejemeppe, waarin hij elke vorm van schriftelijke of mondelinge druk in deze zaak bij zijn collega's van Neufchâteau formeel ontkent.

De heer Dejemeppe verklaart dat hij nooit een brief heeft geschreven aan procureur Bourlet of aan onderzoeksrechter Connerotte en dat hij over deze zaak nooit met hen heeft gesproken. Het klopt overigens dat procureur Bourlet elke vorm van druk door zijn collega te Brussel heeft ontkend. De heer Dejemeppe maakt

evenwel gewag — en dat is iets helemaal anders — van een proces-verbaal dat werd opgemaakt door een hoofdcommissaris van de gerechtelijke politie en dat mij intussen is toegezonden.

In dat verslag vermeldt de officier dat een van zijn collega's mevrouw Anne Bouty op 4 september 1996 heeft verhoord. De persoon die het verhoor heeft afgenomen, heeft de opsteller van het proces-verbaal op 5 september 1996 meegedeeld dat hij een telefoontje kreeg van de heer Dejemeppe, waarin deze laatste hem vragen stelde over de redenen van de ondervraging en waarin hij zich bezorgd toonde over het resultaat van het verhoor. De opsteller van het proces-verbaal deelt mee dat de heer Dejemeppe zich blijkbaar afvroeg of er wel voldoende elementen waren om een aanhoudingsmandaat uit te vaardigen. Hij heeft deze vraag blijkbaar meermaals gesteld.

De opsteller van het proces-verbaal vermeldt eveneens dat zijn collega hem heeft meegedeeld dat de heer Dejemeppe op de hoogte was van het bestaan van twee dossiers bij het parket te Neufchâteau, te weten de dossiers 86 en 87. Zijn collega heeft hem verteld dat de procureur des Konings te Brussel tijdens het gesprek de idee heeft geopperd dat, aangezien mevrouw Bouty vroeger toch advocaat was, het misschien wenselijk was om, in geval er een aanhoudingsbevel wordt uitgevaardigd, dit te doen in het kader van het tweede dossier, te weten het dossier 87/96, dat geen assisenzaak is. De opsteller van het proces-verbaal eindigt met de vermelding dat hij van de nationale magistraat richtlijnen heeft gekregen om ieder telefoongesprek onmiddellijk te signaleren en om van die telefoongesprekken een proces-verbaal op te maken.

De heer Dejemeppe schrijft in zijn brief dat hij zich herinnert in het kader van een werkvergadering begin september over het geval van mevrouw Bouty te hebben gesproken met het betrokken lid van de gerechtelijke politie. Hij beweert dus niet te hebben getelefoneerd, maar hem wel te hebben gesproken. Hij onderstreept dat hij enkel en alleen om die inlichtingen heeft gevraagd omdat hij bezorgd was om de inachtneming van de procedure-regels die tot andere dwingende maatregelen moesten leiden. Hij verklaart dat de vragen die hij stelde, verantwoord zijn door de belangstelling voor die zaak, waarvoor hij een actieve solidariteit betuigt. Ten slotte benadrukt hij dat hij, in tegenstelling tot wat in het proces-verbaal staat en tot wat aanvankelijk in de media werd vermeld, hij in verband met het dossier niet getelefoneerd heeft met voornoemde officier van de gerechtelijke politie en dus uiteraard ook geen contact heeft opgenomen met het parket te Neufchâteau. Hij verwondert zich tevens over het nut van het opstellen van een dergelijk document in het kader van dat onderzoek.

In zijn conclusie oordeelt de heer Dejemeppe dat dit incident nogmaals wijst op het probleem van het beroepsgeheim en het geheime karakter van het onderzoek, dat in dit geval klaarblijkelijk werd geschonden. In zijn brief van 23 oktober 1996 sluit procureur-generaal Van Oudenhove zich aan bij de inhoud van het verslag van de heer Dejemeppe.

Ik was van oordeel dat ik hier nauwkeurig verslag moest geven van de elementen in het dossier, opdat zij op hun juiste waarde kunnen worden ingeschat.

Hoewel het betreuenswaardig is dat de procureur des Konings te Brussel is opgetreden op de manier zoals meegedeeld in het proces-verbaal, moet evenwel worden vastgesteld dat hij geen druk heeft uitgeoefend op de betrokken magistraten.

Persoonlijk heb ik de heer Dejemeppe vandaag nog uitgenodigd om daarover van gedachten te wisselen. Hij bevestigde mij nogmaals dat hij alleen mondeling in de wandelgangen van het Brusselse gerechtshof met een lid van de gerechtelijke politie, waarover hij de feitelijke leiding heeft en waarmee hij dagelijks werkt, over dat dossier heeft gesproken.

Hij heeft eveneens gesproken over het tweede gedeelte van het dossier-Dutroux, dat te maken heeft met de autozwendel. Hij heeft erop gewezen dat ook in Brussel verschillende dossiers van autozwendel worden behandeld en dat er mogelijke relaties kunnen bestaan tussen deze verschillende dossiers. Hij heeft er bovendien op gewezen dat de heer Zicot, die aangehouden werd door het parket te Neufchâteau, ook het voorwerp uitmaakt van een onderzoek in Brussel en dat er daar ook elementen aanwezig zijn die naar dezelfde feitelijkheden wijzen.

Het is dus normaal dat er over de autozwendel tussen het parket van Neufchâteau en het parket van Brussel contacten bestaan. Eén van de grote kritieken op het dossier-Dutroux is immers dat er te weinig overleg is geweest tussen de procureurs des Konings van Charleroi en Luik. Het is dus ook normaal dat de procureur des Konings van Brussel, die eveneens dossiers van autozwendel behandelt, uitzoekt hoe hij de werkzaamheden best organiseert en dat hij daarvoor ook informatie inwint bij de gerechtelijke politie, waarvan hij de chef is.

Rekening houdend met al deze elementen heb ik tegenover de heer Dejemeppe herhaald dat het niet passend zou zijn enige druk uit te oefenen op de manier waarop het dossier in Neufchâteau wordt behandeld. Toch versta ik ook zeer goed dat het niet altijd gemakkelijk is de zaken gescheiden te houden en tegelijkertijd voor een goede coördinatie te zorgen. Ik ga ervan uit dat het incident hiermee als afgehandeld kan worden beschouwd, tenzij de onderzoekscommissie van de Kamer nieuwe elementen aan het licht brengt.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Boutmans voor een repliek.

De heer Boutmans (Agalev). — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de minister voor zijn antwoord, maar ik hoop toch echter dat hij het mij niet kwalijk neemt dat ik het toch maar een mager beestje vind.

Ten eerste kan er uiteraard nooit genoeg coördinatie tussen gerechtelijke diensten en parketmagistraten zijn. Die komt echter niet tot stand tijdens gesprekken in de wandelgangen. Integendeel, die wekken eerder de indruk van partijdigheid. Volgens de versie van de procureur des Konings kwam hij inderdaad in de wandelgangen «toevallig» iemand tegen die bezig is met het onderzoek naar de autozwendel, en maakte hij hierover enkele opmerkingen, die door betrokkene dan nog totaal anders begrepen werden dan ze bedoeld waren.

Ten tweede is er een frappante tegenspraak tussen wat de procureur des Konings zegt en wat er in het proces-verbaal werd genoteerd. Zoals wij nu van de minister zelf hebben kunnen horen, is er wel degelijk sprake van een telefonisch contact, dat onder meer handelde over de wenselijkheid van de voorlopige hechtenis van mevrouw Bouty en over de opportuniteit van een beschuldiging in het ene dan wel in het andere dossier. Als dat geen inmenging is in een lopende zaak, dan zit ik hier niet in de Senaat, maar op een andere planeet. Het gaat hier duidelijk niet over een gestructureerd overleg tussen parket-magistraten met het oog op een goede samenwerking, waartegen ik geen bezwaar heb, maar om fluistergesprekken in de wandelgangen en om beïnvloeding.

Ten derde heeft de procureur des Konings de minister vorige week doen ontkennen dat er enige vorm van contact of beïnvloeding had plaatsgevonden. Blijkbaar zoekt hij nu een uitweg door het opdissen van allerlei juridische en andere spitsvondigheden. Als dat de bedoeling is, dan steek ik mijn vraag de volgende keer nog meer omzwaarteld in elkaar. Deze keer heb ik er bijvoorbeeld niet aan gedacht om het expliciet te hebben over de mogelijkheid van een mondeling contact in de wandelgangen van het Justitiepaleis. Moet ik dat de volgende keer allemaal wel doen? Is dat de manier waarop een procureur des Konings omgaat met het Parlement en met de minister van Justitie? Kan hij geen beter antwoord geven dan te zoeken naar een uitweg via mogelijke gaten in de vraag? Gelukkig was die hoofdcommissaris van de gerechtelijke politie zo verstandig om van het telefonisch contact een proces-verbaal op te maken. Hij heeft op die manier gezorgd voor een belangrijk incident, dat naar mijn gevoelen nog helemaal niet gesloten is.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

QUESTION ORALE DE MME LIZIN AU MINISTRE DES
AFFAIRES ÉTRANGÈRES SUR «LA RATIFICATION DE
LA CONVENTION DE LA HAYE SUR LES ENLÈVE-
MENTS INTERNATIONAUX D'ENFANTS»

MONDELINGE VRAAG VAN MEVROUW LIZIN AAN DE
MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN OVER «DE
BEKRACHTIGING VAN HET VERDRAG VAN DEN
HAAG OVER DE INTERNATIONALE ONTVOERING
VAN KINDEREN»

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la question orale de Mme Lizin au ministre des Affaires étrangères sur «la ratification de la Convention de la Haye sur les enlèvements internationaux d'enfants».

La parole est à Mme Lizin.

Mme Lizin (PS). — Monsieur le Président, on a beaucoup parlé du *National Center for missing and exploited children* mais sans évoquer un volet très important assumé par ce centre. On aura certainement l'occasion d'y revenir dans les prochains jours et les prochaines semaines. En effet, ce centre a été désigné aux États-Unis comme autorité centrale pour administrer tous les cas...

M. le Président. — Madame, le Règlement, qui vaut pour tous les membres de l'assemblée, prévoit que dans le cadre d'une question orale, l'intervenant doit s'en tenir au texte de sa question.

Mme Lizin (PS). — C'était un commentaire d'actualité...

M. le Président. — Ce n'est pas ce qui figure à l'ordre du jour et je vous prie de bien vouloir lire votre question.

Mme Lizin (PS). — Je voulais faire ce commentaire en prévision de ce que devra faire nécessairement le ministre, et ce très rapidement.

En fait, ce centre est chargé aux États-Unis de la gestion de tous les cas qui relèvent de la Convention de la Haye. Les États-Unis ont en effet ratifié cette convention, tout comme plusieurs dizaines d'autres pays. Je vous fais grâce de la liste puisque normalement le département des Affaires étrangères a dû la transmettre au ministre. On y trouve notamment le Belize, le Mexique...

M. le Président. — Veuillez vous en tenir au texte.

Mme Lizin (PS). — En fait, cette Convention de la Haye n'est toujours pas ratifiée par la Belgique. Elle vise les aspects civils des enlèvements internationaux d'enfants. Parmi les pays qui ont ratifié cette convention, un certain nombre sont des pays très éloignés mais plus de dix sont membres de la Communauté européenne. Cette convention est évidemment un instrument fondamental dans le cadre...

M. le Président. — Madame, j'insiste pour que vous observiez le Règlement, que vous connaissez parfaitement, qui vaut pour vous comme pour les autres membres du Sénat.

Mme Lizin (PS). — Mais je m'en tiens à ma question si ce n'est que je cite les pays...

M. le Président. — Pas du tout, madame. Je vous prie de lire votre texte.

Mme Lizin (PS). — Je le relis.

Plusieurs dizaines de pays ont déjà ratifié la Convention de la Haye sur les aspects civils des enlèvements internationaux d'enfants et, parmi ceux-ci, plus de dix appartiennent à la Communauté européenne. À ce jour, la Belgique ne l'a toujours pas ratifiée.

Or, je précise, monsieur le Président, qu'il s'agit d'un instrument international. C'est important, et je pense que le ministre en est conscient, notamment dans le débat qui est en cours aujourd'hui sur le *National Center*.

Je voudrais savoir si le ministre considère qu'il y a urgence à ratifier cette convention. Pourquoi n'est-elle pas encore ratifiée? Quels sont les moyens qu'il entend mettre en œuvre pour qu'elle le soit au plus tôt? En effet, si nous instaurons ce centre en commun, il importe qu'il ait la même mission que celle du *National Center* aux États-Unis.

M. le Président. — La parole est à M. De Clerck, ministre, qui répondra en lieu et place de son collègue M. Derycke.

M. De Clerck, ministre de la Justice. — Monsieur le Président, à l'inverse de Mme Lizin qui ne s'est pas tenue au texte de sa question, je compte respecter le texte de la réponse qui a été préparée par le ministre des Affaires étrangères.

Mme Lizin (PS). — La lecture idiote d'un texte n'est pas nécessairement une activité parlementaire de grande éloquence. Donc, vous pouvez en rajouter, cela ne me gêne pas.

M. De Clerck, ministre de la Justice. — Merci! Étant donné votre attitude, madame, je préfère ne pas répondre. Vous devrez vous adresser au ministre Derycke. (*Le ministre De Clerck quitte la tribune sous les applaudissements de nombreux membres de l'assemblée.*)

M. le Président. — C'est inconcevable!

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER VERREYCKEN
AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE OVER «HET
NOODZAKELIJKE ONTSLAG VAN MEVROUW WOLF-
DOUTRÈWE»

QUESTION ORALE DE M. VERREYCKEN AU MINISTRE
DE LA JUSTICE SUR «LA NÉCESSITÉ DE RÉVOQUER
MME WOLF-DOUTRÈWE»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Verreycken aan de minister van Justitie over «het noodzakelijke ontslag van mevrouw Wolf-Doutrèwe».

Het woord is aan de heer Verreycken.

De heer Verreycken (Vl. Bl.). — Mijnheer de Voorzitter, de manifestatie van vorige zondag vraagt niet naar verbale hoogstandjes, doch wel naar duidelijke beleidsdaden. Tenzij de minister het wantrouwen ten opzichte van alle politici wil versterken.

Het lijkt mij aangewezen om nu, zonder uitstel, een signaal te geven aan al degenen die een justitie met een menselijk gelaat eisen, een justitie die niet horig is aan politieke broodheren. Politieke verantwoordelijken moeten wel degelijk durven toegeven dat de vis die zij zelf creëerden, aan de kop begint te stinken. «Hoge» en schijnbaar onaantastbare kringen moeten het signaal krijgen dat onderzoeksopdrachten en rechtspraak tot doel hebben de slachtoffers en de rechtzoekenden te dienen en niet de carrière van magistraten die menen dat de domme burgers hen toch niet begrijpen.

In afwachting van een noodzakelijke grote kuis bij het college van politieke procureurs generaal dringt een onmiddellijk signaal zich op. Ter ondersteuning van mijn korte vraag citeer ik uit *De Morgen* van 17 oktober 1996: «Bij hun onderhoud met Doutrèwe vroegen de Russo's waarom ze niet de minste antwoorden kregen op hun vragen. Doutrèwe zei: U kan niet begrijpen wat er nu gebeurt, maar u zal er mij later nog dankbaar voor zijn. Op datzelfde moment zaten de twee kleine meisjes gevangen in de kelder van Dutroux; kelder waarvan het bestaan door de rijkswacht aan Doutrèwe mondeling was meegedeeld, informatie waarop ze nooit een onderzoeksdaad heeft laten volgen.»

Mijn concrete vraag daarbij luidt: wie kan mevrouw Wolf-Doutrèwe ontslaan en wanneer zal dat gebeuren?

De Voorzitter. — Het woord is aan minister De Clerck.

De heer De Clerck, minister van Justitie. — Mijnheer de Voorzitter, heel het probleem van de verantwoordelijkheden is uiteraard aan de orde in het onderzoek naar het onderzoek dat

momenteel in de Kamer wordt gevoerd. Het onderzoek naar de verantwoordelijkheden in de magistratuur betreft uitsluitend de minister van Justitie.

De verantwoordelijkheden bij de rijkswacht en de politiediensten vallen mede onder de bevoegdheid van de minister van Binnenlandse Zaken. Ik leg er nogmaals de nadruk op dat ik mijn verantwoordelijkheid niet zal ontlopen, maar ik kan pas reageren nadat alle elementen van het dossier bekend zijn. Dat is thans nog niet het geval. Ik moet dus nog even afwachten om conclusies te trekken en eventueel procedures op gang te brengen.

Ik wil niet anticiperen op de uiteindelijke beslissing die zal moeten worden genomen, maar het is duidelijk dat ik niet moet wachten op de besluiten van de onderzoekscommissie die in de Kamer is geïnstalleerd om het onderzoek naar het onderzoek te verrichten om bepaalde elementen die de heer Verreycken heeft aangehaald verder te analyseren. De werkzaamheden van de commissie kunnen immers wel enkele maanden in beslag nemen.

Verder wil ik erop wijzen dat artikel 152 bepaalt dat geen rechter uit zijn ambt kan worden ontzet of geschorst dan door een vonnis. Het optreden van een minister van Justitie ten opzichte van een lid van de zetel is heel wat complexer dan wanneer het een lid van het openbaar ministerie betreft.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Verreycken voor een repliek.

De heer Verreycken (Vl. Bl.). — Mijnheer de Voorzitter, uit het antwoord van de minister blijkt dat deze zaak verder wordt onderzocht. Indien de documenten waar de minister op wacht, zouden aantonen dat in deze zaak bijna sprake is van een semi-dadige desinteresse, neem ik aan dat de minister onmiddellijk zal ingrijpen en mensen ertoe zal aanzetten om artikel 152 te doen toepassen. Indien dit niet het geval zou zijn, moet ik eigenlijk de vraag stellen: «Op welke wijze kan de rechtzoekende burger een dergelijke vrouw wraken en op welke wijze kan de rechtzoekende burger haar aansprakelijk stellen voor het weigeren van rechtsbedeling?» Wij mogen ons niet achter wetteksten verschuilen. Het verheugt mij dan ook dat ook de minister dit niet doet en verklaart dat hij zal ingrijpen zodra hij over alle documenten beschikt. Ik zal, samen met verschillende collega's, dit dossier uiteraard met belangstelling blijven volgen.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER VANDENBERGHE
AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE OVER «HET
ONDERZOEK VAN DE DUTROUX-VIDEO'S IN DE
VERENIGDE STATEN»

QUESTION ORALE DE M. VANDENBERGHE AU
MINISTRE DE LA JUSTICE SUR «L'EXAMEN AUX ÉTATS-
UNIS DES BANDES VIDÉO SAISIES DANS LE CADRE DE
L'AFFAIRE DUTROUX»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Vandenberghe aan de minister van Justitie over «het onderzoek van de Dutroux-video's in de Verenigde Staten».

Het woord is aan de heer Vandenberghe.

De heer Vandenberghe (CVP). — Mijnheer de Voorzitter, vorige week werd medegedeeld dat de inbeslaggenomen video's in het kader van het onderzoek tegen Dutroux voor verder onderzoek zouden worden overgemaakt aan een bevoegde instelling in de Verenigde Staten.

Het ESAT-laboratorium aan de KU Leuven doet dit soort werk echter al jaren gratis voor de BOB. De onderzoeksgroep beeldverwerking van ESAT heeft een laboratorium waar 50 medewerkers niets anders doen dan beelden verwerken voor industriële, medische, maar ook gerechtelijke toepassingen. Het is één van de top-labo's in de wereld. In Leuven is men dan ook zeer verbaasd

dat de overheid de mosterd in Amerika gaat halen bij een privé-instelling waar de technologie minder ver gevorderd is dan in Leuven.

Mag ik van de heer minister vernemen waarom in deze zaak geen beroep kan worden gedaan op het Leuvens laboratorium?

De Voorzitter. — Het woord is aan de minister van Justitie.

De heer De Clerck, minister van Justitie. — Mijnheer de Voorzitter, de heer Vandenberghe stelt een terechte vraag. In het onderzoek dat momenteel te Neufchâteau wordt verricht moeten meer dan vijfduizend videocassettes worden verwerkt. Men heeft dus een eerste vlugge selectie gemaakt en thans doet men meer diepgaand onderzoek. Een viertal mensen zijn daar voortdurend mee bezig. We kunnen ons afvragen op welke manier dit onderzoek in de toekomst het best kan worden georganiseerd. Dit is ter sprake gekomen tijdens de gesprekken die ik vorige week dinsdag heb gevoerd te Neufchâteau. Daar hebben we bekeken hoe de 350 mensen die met het onderzoek bezig zijn het best kunnen worden bijgestaan. Ik heb nogmaals herhaald dat alle mogelijke hulp, ook technische in verband met de videocassettes, zal worden geleverd.

Misschien gaan de cassettes voor verder onderzoek naar een onderzoekscentrum te Washington dat een bepaalde ervaring heeft op dit gebied. Wij informeren ons momenteel over welke samenwerking tot stand kan komen met dit centrum en in welke mate het mogelijk is dat het in België een vestiging opent. Tot op heden werden enkel verkennende contacten gelegd en is er van concrete samenwerking, afspraken of technische uitwisseling nog geen sprake.

Ondertussen is het evenwel duidelijk dat ook in België de nodige technologie aanwezig is. Ik heb de informatie van de labo's van de Leuvense universiteit ontvangen en doorgegeven aan de nationale magistraat met het doel aan de speurders te Neufchâteau te bezorgen. De heer Oosterlinck, rector van de KUL, heeft mij een omstandige nota met alle referenties bezorgd.

Ik heb intussen ook informatie ingewonnen in Zweden en Duitsland omdat ook in deze landen nieuwe technologieën worden aangewend om beeldanalyses te maken. Wij hebben er alle belang bij de verschillende technologieën die in de wereld bestaan te bestuderen om na te gaan hoe deze het best kunnen worden geïntegreerd. Het zou mij niet verwonderen dat wij na vergelijking van de know-how over de hele wereld, moeten vaststellen dat wij de Leuvense technologie moeten gebruiken.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

WETSONTWERP BETREFFENDE DE HUISARBEID

*Algemene beraadslaging, beraadslaging
over artikel en amendement*

PROJET DE LOI RELATIVE AU TRAVAIL À DOMICILE

*Discussion générale, discussion d'article
et d'amendement*

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het wetsontwerp betreffende de huisarbeid.

Nous abordons l'examen du projet de loi relative au travail à domicile.

Conformément à notre Règlement, le texte adopté par la commission servira de base à notre discussion. (Voir document I-356/4 de la commission des Affaires sociales du Sénat, session 1996-1997.)

Overeenkomstig het Reglement geldt de door de commissie aangenomen tekst als basis voor de bespreking. (Zie document I-356/4 van de commissie voor de Sociale Aangelegenheden van de Senaat, zitting 1996-1997.)

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

Mevrouw Merchiers (SP), rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, het wetsontwerp betreffende de huisarbeid werd vorige week in de commissie voor de Sociale Aangelegenheden behandeld. Tijdens de uitvoerige bespreking werden de amendementen door de minister becommentarieerd. Sommige amendementen werden ingetrokken, andere werden, na toelichting, bij de stemming verworpen.

Er werd aan de minister gevraagd om de toepassing van deze wet nauwgezet op te volgen en na verloop van tijd, en liefst in overleg met de commissie, grondig te evalueren. Over een aantal punten — onder meer wat betreft het telewerk en het thuiswerk — kunnen immers vragen rijzen. Wij hebben trouwens vernomen dat een bepaalde vakbond ter zake een onderzoek uitvoert waarbij informatie uit verschillende buurlanden wordt verwerkt.

Het wetsontwerp werd met acht stemmen bij twee onthoudingen goedgekeurd.

In naam van de commissieleden dank ik de diensten voor de hulp bij het opmaken van het verslag. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Hazette.

M. Hazette (PRL-FDF). — Monsieur le Président, le groupe PRL-FDF s'abstiendra sur le projet de loi relative au travail à domicile.

Je précise d'abord qu'il n'y a aucune hostilité de notre part à cette forme de réglementation du travail à domicile, ni à l'égard du travail à domicile, lui-même. Sans doute, peut-on souligner que le texte pourrait gagner en lisibilité et en cohérence. C'est d'ailleurs le sens de l'amendement que nous avons redéposé en séance publique après lecture du rapport. Il nous semble en effet que le texte pêche par incohérence dans l'un de ses aspects essentiels. Comme nous nous en sommes longuement expliqués en commission, je n'y reviendrai pas à cette tribune. Je rappellerai simplement qu'il nous semble regrettable de considérer dans un article que huit conditions sont obligatoires et dans l'article suivant que l'une d'entre elles pourrait ne pas être remplie. Nous estimons que cette incohérence aurait dû retenir l'attention du Sénat.

Nous prenons également nos distances pour une autre raison que j'ai évoquée en commission.

En effet, depuis près d'un quart de siècle, les comportements se sont modifiés sur le marché du travail: de nouvelles formes de travail sont apparues, soutenues par des décisions politiques ou imposées par les modes de production en mutation.

De nouvelles catégories sont apparues: préretraite, travail à temps partiel, intérim, stage de formation, traitement social du chômage, travail à domicile.

Les changements provoqués par ces nouvelles formes de travail sont nombreux et, tout compte fait, mal étudiés.

On a appelé cette situation «l'économie de l'instabilité». Celle-ci crée des zones mal éclairées et favorise le développement de situations semi-légales, de formes d'emploi tantôt officielles, tantôt souterraines.

Dans un pays où l'on estime entre 12 et 16 p.c. la perte de recettes de sécurité sociale, le développement du travail à domicile, difficile sinon impossible à contrôler, risque d'accroître ce taux au détriment des recettes de cotisations sociales.

Nous appelons, dès lors, un débat de fond sur les nouvelles formes de travail et nous estimons que l'adoption de mesures ponctuelles — comme celle qui nous est présentée — nous donne bonne conscience à trop bon compte. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen de l'article auquel un amendement a été déposé.

Daar niemand meer het woord vraagt in de algemene beraadslaging verklaar ik ze voor gesloten en bespreken wij het artikel waarbij een amendement werd ingediend.

L'article 4 est rédigé comme suit:

Art. 4. Il est inséré dans la même loi un titre VI nouveau rédigé comme suit:

«Titre VI. — Le contrat d'occupation de travailleur à domicile

Art. 119.1. Le présent titre règle l'occupation des travailleurs à domicile qui, sous l'autorité de l'employeur, fournissent un travail contre rémunération, à leur domicile ou à tout autre endroit choisi par eux, sans qu'ils soient sous la surveillance ou le contrôle direct de cet employeur. Selon le cas il s'agira d'un contrat d'ouvrier ou d'employé, tels qu'ils sont réglés par la présente loi.

Art. 119.2. § 1er. Dans la mesure où les dispositions du présent titre n'y dérogent pas, les dispositions relatives au contrat de travail d'ouvrier ou d'employé, selon le cas, sont applicables au contrat d'occupation de travailleur à domicile.

§ 2. Dans la mesure où, dans le cadre d'un même contrat, seule une partie des prestations d'un travailleur relève du présent titre, il y aura lieu d'appliquer les dispositions du présent titre aux prestations qui ont ou qui auraient dû être effectuées à domicile ou dans le lieu choisi par le travailleur, et les dispositions relatives au contrat de travail d'ouvrier ou d'employé aux autres prestations. Ce contrat est soumis aux dispositions des articles 119.4 et 119.5.

Art. 119.3. Par dérogation à l'article 20, l'employeur est tenu à l'égard du travailleur à domicile de:

1° Mettre à la disposition du travailleur, s'il y a lieu et sauf stipulation contraire, l'aide, les instruments et les matières nécessaires à l'exécution du travail;

2° Payer la rémunération aux conditions, au temps et au lieu convenus.

Art. 119.4. § 1er. Le contrat d'occupation de travailleur à domicile doit être constaté par écrit pour chaque travailleur individuellement au plus tard au moment où le travailleur commence l'exécution de son contrat.

§ 2. Cet écrit doit mentionner:

1° En ce qui concerne l'employeur: les nom et prénoms et la résidence principale ou la raison sociale et le siège social et, le cas échéant, la dénomination sous laquelle l'employeur s'adresse au public;

2° En ce qui concerne le travailleur: les nom et prénoms et la résidence principale;

3° La rémunération convenue ou, au cas où celle-ci ne peut être déterminée, le mode et la base de calcul de la rémunération;

4° Le remboursement des frais inhérents au travail à domicile;

5° Le lieu ou les lieux où le travailleur à domicile a choisi d'exécuter son travail;

6° Une description succincte du travail convenu;

7° Le régime de travail et/ou l'horaire convenu et/ou le volume minimal convenu des prestations;

8° La commission paritaire compétente.

§ 3. Le Roi peut, sur proposition de l'organe paritaire compétent, modifier et compléter les mentions ci-dessus.

Art. 119.5. À défaut d'écrit conforme aux prescriptions de l'article 119.4, sauf le § 2, 4°, le travailleur à domicile pourra à tout moment mettre fin au contrat de travail sans préavis ni indemnité.

Art. 119.6. À défaut de la mention visée à l'article 119.4, § 2, 4°, et à défaut de convention collective de travail conclue conformément à la loi du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires réglant cette matière, un forfait de 10 p.c. de la rémunération sera dû au titre de remboursement des frais inhérents au travail à domicile, à moins que le travailleur prouve à l'aide de pièces justificatives que les frais réels sont supérieurs à 10 p.c. de la rémunération.

Art. 119.7. Les articles 49 et 50 ne sont pas applicables au contrat d'occupation de travailleur à domicile.

Art. 119.8. Par dérogation à l'article 27, a droit à la rémunération qui lui serait revenue s'il avait pu accomplir sa tâche journalière normalement le travailleur apte au travail, payé au forfait, qui ne peut entamer le travail ou poursuivre le travail en cours, pour une cause indépendante de sa volonté.

Art. 119.9. Par dérogation à l'article 31, § 2, alinéas 1er et 2, en cas d'incapacité de travail à la suite de maladie ou d'accident et sauf cas de force majeure, le travailleur à domicile doit :

1° Avertir immédiatement son employeur de son incapacité de travail;

2° Envoyer ou remettre à l'employeur, dans les deux jours ouvrables à compter du jour de l'incapacité, un certificat médical. Il peut être dérogé à ce délai par une convention collective de travail ou dans le règlement de travail. Lorsque le certificat est produit après le délai prescrit, le travailleur peut se voir refuser le bénéfice de la rémunération visée aux articles 52, 54, 55, 70, 71, 73, 119.10 et 119.12 pour les jours d'incapacité antérieurs à la remise ou à l'envoi du certificat.

Art. 119.10. § 1er. Sur proposition de l'organe paritaire compétent, le Roi peut modifier le nombre de jours de carence prévus à l'article 52 pour les travailleurs à domicile qui ne sont pas payés au forfait.

§ 2. Par dérogation à l'article 56, le travailleur à domicile qui n'est pas payé au forfait a droit, pendant les périodes et congés fixés par les dispositions des articles 51, 52, 54 et 55, à une rémunération forfaitaire journalière égale à 1/7e de sa rémunération hebdomadaire normale sauf si l'exécution du contrat de travail est déjà suspendue ou si le travailleur a droit à une autre rémunération.

La rémunération se calcule conformément à la législation en matière de jours fériés.

Après avis de l'organe paritaire compétent, le Roi peut fixer un autre mode de calcul de la rémunération normale.

Art. 119.11. L'article 41 n'est applicable qu'au travailleur à domicile payé au forfait.

Art. 119.12. § 1er. Sur proposition de l'organe paritaire compétent, le Roi peut, pour les travailleurs à domicile qui ne sont pas payés au forfait, imposer un ou des jours de carence ou modifier le nombre de jours de carence en cas d'application des articles 70 et 71.

§ 2. Pour les périodes fixées aux articles 70, 71 et 73, le travailleur à domicile qui n'est pas payé au forfait a droit à une rémunération forfaitaire journalière égale à 1/7e de sa rémunération hebdomadaire normale sauf si l'exécution du contrat de travail est déjà suspendue ou si le travailleur a droit à une autre rémunération.

La rémunération se calcule conformément à la législation en matière de jours fériés.

Après avis de l'organe paritaire compétent, le Roi peut fixer un autre mode de calcul de la rémunération normale. »

Art. 4. Een nieuwe titel VI wordt in dezelfde wet ingevoegd, luidend als volgt :

« Titel VI. — De overeenkomst voor tewerkstelling van huisarbeiders

Art. 119.1. Deze titel regelt de tewerkstelling van huisarbeiders die tegen loon arbeid verrichten onder het gezag van een werkgever, in hun woonplaats of op elke andere door hen gekozen plaats, zonder dat zij onder het toezicht of de rechtstreekse controle van deze werkgever staan. Naargelang het geval betreft het een arbeidsovereenkomst voor werklieden of een arbeidsovereenkomst voor bedienden, zoals geregeld door deze wet.

Art. 119.2. § 1. Voor zover er in deze titel niet wordt van afgeweken, zijn op de overeenkomst voor tewerkstelling van huisarbeiders, naargelang het geval, de bepalingen betreffende de arbeidsovereenkomst voor werklieden of de arbeidsovereenkomst voor bedienden van toepassing.

§ 2. Wanneer in het kader van eenzelfde overeenkomst slechts een gedeelte van de prestaties van de werknemer onder de toepassing van deze titel valt, dan zijn de bepalingen van deze titel van

toepassing op de prestaties die in zijn woonplaats of op de door de werknemer gekozen plaats moeten worden of zouden moeten worden verricht, terwijl de andere prestaties onder de toepassing vallen van de bepalingen betreffende de arbeidsovereenkomsten voor werklieden of bedienden. Op deze overeenkomst zijn de bepalingen van de artikelen 119.4 en 119.5 van toepassing.

Art. 119.3. In afwijking van artikel 20 is de werkgever ten aanzien van de huisarbeider verplicht om :

1° Zo de omstandigheden dit vereisen en behoudens strijdige bepaling, de voor de uitvoering van het werk nodige hulp, hulpmiddelen en materialen ter beschikking te stellen;

2° Het loon te betalen op de overeengekomen wijze, tijd en plaats.

Art. 119.4. § 1. De overeenkomst voor tewerkstelling van huisarbeiders moet voor iedere werknemer afzonderlijk schriftelijk worden vastgesteld uiterlijk op het tijdstip waarop de werknemer de uitvoering van zijn overeenkomst aanvangt.

§ 2. Dit geschrift moet vermelden :

1° Wat de werkgever betreft: de naam, de voornamen en de hoofdverblijfplaats of de firmanaam en de maatschappelijke zetel en, in voorkomend geval, de benaming waaronder de werkgever zich tot het publiek richt;

2° Wat de werknemer betreft: de naam, de voornamen en de hoofdverblijfplaats;

3° Het overeengekomen loon of, ingeval dit niet kan vastgesteld worden, de wijze en de grondslag voor de berekening van het loon;

4° De vergoeding van de kosten die verbonden zijn aan de huisarbeid;

5° De plaats of de plaatsen die de huisarbeider gekozen heeft om zijn werk te verrichten;

6° Een beknopte beschrijving van het overeengekomen werk;

7° De overeengekomen arbeidsregeling en/of werkrooster en/of het overeengekomen minimale volume van de prestaties;

8° Het bevoegd paritair comité.

§ 3. De Koning kan, op voorstel van het bevoegd paritair orgaan, de bovengenoemde vermeldingen wijzigen en vervolledigen.

Art. 119.5. Zo er geen geschrift is overeenkomstig de bepalingen van artikel 119.4, met uitzondering van § 2, 4°, kan de huisarbeider op elk ogenblik aan de arbeidsovereenkomst een einde stellen zonder naleving van een opzeggingstermijn of -vergoeding.

Art. 119.6. Bij ontstentenis van de in artikel 119.4, § 2, 4°, bedoelde vermelding en bij ontstentenis van een collectieve arbeidsovereenkomst, gesloten overeenkomstig de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités die deze aangelegenheid regelt, is een forfaitair bedrag van 10 pct. van het loon verschuldigd als vergoeding van de kosten die aan de huisarbeid verbonden zijn, tenzij de werknemer met verantwoordingsstukken aantoont dat de werkelijke kosten hoger zijn dan 10 pct. van het loon.

Art. 119.7. De artikelen 49 en 50 zijn niet van toepassing op de overeenkomst voor tewerkstelling van huisarbeiders.

Art. 119.8. In afwijking van artikel 27, heeft recht op het loon dat hem zou zijn toegekomen indien hij zijn dagtaak normaal had kunnen volbrengen, de arbeidsgeschikte werknemer, die forfaitair wordt betaald, die de arbeid niet kan beginnen of de arbeid, waaraan hij bezig was, niet kan voortzetten, om een reden die onafhankelijk is van zijn wil.

Art. 119.9. In afwijking van artikel 31, § 2, eerste en tweede lid, moet de huisarbeider, bij arbeidsongeschiktheid ingevolge ziekte of ongeval en behoudens geval van overmacht :

1° Onmiddellijk zijn werkgever op de hoogte brengen van zijn arbeidsongeschiktheid;

2° Binnen 2 werkdagen vanaf de dag van de ongeschiktheid aan de werkgever een geneeskundig getuigschrift sturen of overhandigen. Van deze termijn kan bij collectieve arbeidsovereenkomst of in het arbeidsreglement worden afgeweken. Wordt het getuigschrift na de voorgeschreven termijn overgelegd, dan

kan aan de werknemer het recht worden ontzegd op de in de artikelen 52, 54, 55, 70, 71, 73, 119.10 en 119.12 bedoeld loon voor de dagen van ongeschiktheid die de dag van het overhandigen of het sturen van het getuigschrift voorafgaan.

Art. 119.10. § 1. Op voorstel van het bevoegd paritair orgaan, kan de Koning het aantal carensdagen, bepaald in artikel 52, wijzigen voor de huisarbeiders die niet met een forfaitair loon betaald worden.

§ 2. In afwijking van artikel 56, heeft de huisarbeider die niet forfaitair betaald wordt, gedurende de periodes en de verloven die in de bepalingen van de artikelen 51, 52, 54 en 55 vastgesteld zijn, recht op een dagelijks forfaitair loon gelijk aan 1/7e van zijn normaal wekelijks loon behalve indien de uitvoering van de arbeidsovereenkomst al geschorst is of indien de werknemer op een ander loon recht heeft.

Het loon wordt berekend overeenkomstig de wetgeving inzake de feestdagen.

Na advies van het bevoegd paritair orgaan kan de Koning een andere berekeningswijze van het normaal loon bepalen.

Art. 119.11. Artikel 41 is slechts van toepassing op de huisarbeider die forfaitair betaald wordt.

Art. 119.12. § 1. Voor de huisarbeiders die niet forfaitair worden betaald, kan de Koning, op voorstel van het bevoegd paritair orgaan, een of meerdere carensdagen opleggen of, in geval van toepassing van de artikelen 70 en 71, het aantal carensdagen wijzigen.

§ 2. Voor de in de artikelen 70, 71 en 73 bedoelde periodes heeft de huisarbeider die niet forfaitair betaald wordt, recht op een dagelijks forfaitair loon gelijk aan 1/7e van zijn normaal wekelijks loon behalve als de uitvoering van de arbeidsovereenkomst al geschorst is of als de werknemer op een ander loon recht heeft.

Het loon wordt overeenkomstig de wetgeving inzake de feestdagen berekend.

Na advies van het bevoegd paritair orgaan kan de Koning een andere berekeningswijze van het normaal loon bepalen.»

M. Hazette propose l'amendement que voici :

«A. À l'article 119.4 proposé, supprimer le 4° du § 2.

B. Au même article, ajouter un § 3 (nouveau) rédigé comme suit :

«Le contrat comporte également l'indication du mode de remboursement des frais inhérents au travail à domicile, soit par application de la CCT conclue conformément à la loi du 5 décembre 1968 sur les CCT, soit par application d'un forfait de 10 p.c. de la rémunération brute, soit par prise en compte des frais réels.»

C. Renommer le § 3 du même article en § 4.

D. À l'article 119.5 proposé, supprimer les mots « sauf le § 2, 4° ».

E. Supprimer l'article 119.6 proposé.»

«A. In het voorgestelde artikel 119.4 het 4° van § 2 doen vervallen.

B. In hetzelfde artikel een § 3 (nieuw) invoegen, luidende :

«De overeenkomst vermeldt eveneens hoe de kosten die aan de huisarbeid verbonden zijn, worden vergoed, ofwel door toepassing van de CAO gesloten overeenkomstig de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten, ofwel door toepassing van een vast bedrag van 10 pct. van het brutoloon, ofwel door de werkelijke kosten in aanmerking te nemen.»

C. Paragraaf 3 van hetzelfde artikel vernummern tot § 4.

D. In het voorgestelde artikel 119.5 de woorden « met uitzondering van § 2, 4°, » doen vervallen.

E. Het voorgestelde artikel 119.6 doen vervallen.»

Puis-je considérer, monsieur Hazette, que votre intervention constituait également la défense de votre amendement ?

M. Hazette (PRL-FDF). — Certainement, monsieur le Président.

M. le Président. — Le vote sur l'amendement est réservé.

De stemming over het amendement wordt aangehouden.

Il sera procédé dans un instant au vote réservé ainsi qu'au vote sur l'ensemble du projet de loi.

De aangehouden stemming en de stemming over het wetsontwerp in zijn geheel hebben zo dadelijk plaats.

ORDRE DES TRAVAUX

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

M. le Président. — Mesdames, messieurs, le Bureau vous propose pour la semaine du 4 novembre l'ordre du jour suivant.

Mercredi 6 novembre 1996 à 14 heures.

1. Proposition de loi modifiant certaines dispositions du Code judiciaire en ce qui concerne le personnel des greffes et des parquets.

Proposition de loi relative au recrutement, à la promotion et à l'évaluation des greffiers, secrétaires et membres du personnel de l'ordre judiciaire.

2. Projet de loi modifiant la loi du 20 juillet 1971 déterminant le cadre du personnel des justices de paix.

Jeudi 7 novembre 1996 à 15 heures.

1. Prise en considération de propositions.

2. Questions orales.

3. Projet de loi portant assentiment à la Convention n° 168 concernant la promotion de l'emploi et la protection contre le chômage, adoptée à Genève le 21 juin 1988 par la Conférence internationale du travail lors de sa soixante-quinzième session.

4. Projet de loi portant assentiment à la Convention n° 129 concernant l'inspection du travail dans l'agriculture, adoptée à Genève le 25 juin 1969 par la Conférence internationale du travail lors de sa cinquante-troisième session.

5. Projet de loi portant assentiment à la Convention n° 171 concernant le travail de nuit, adoptée à Genève le 26 juin 1990 par la Conférence internationale du travail lors de sa soixante-dix-septième session.

6. Projet de loi portant assentiment au protocole portant amendement à la Charte sociale européenne, fait à Turin le 21 octobre 1991.

À partir de 16 heures: votes nominatifs sur l'ensemble des points à l'ordre du jour dont la discussion est terminée.

Dames en heren, het Bureau stelt voor de week van 4 november volgende agenda voor.

Woensdag 6 november 1996 om 14 uur.

1. Wetsvoorstel tot wijziging van sommige bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot het personeel van de griffies en parketten.

Wetsvoorstel betreffende de aanwerving, de bevordering en de beoordeling van griffiers, secretarissen en personeel van de rechterlijke orde.

2. Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 20 juli 1971 tot vaststelling van de personeelsformatie van de vrederegerechten.

Donderdag 7 november 1996 om 15 uur.

1. Inoverwegingneming van voorstellen.

2. Mondelinge vragen.

3. Wetsontwerp houdende instemming met het Verdrag nr. 168 betreffende de bevordering van de werkgelegenheid en de bescherming tegen werkloosheid, aangenomen te Genève op 21 juni 1988 door de Internationale Arbeidsconferentie tijdens haar vijfenzeventigste zitting.

4. Wetsontwerp houdende instemming met het Verdrag nr. 129 betreffende de arbeidsinspectie in de landbouw, aangenomen te Genève op 25 juni 1969 door de Internationale Arbeidsconferentie tijdens haar drieënvijftigste zitting.

5. Wetsontwerp houdende instemming met het Verdrag nr. 171 betreffende nachtarbeid, aangenomen te Genève op 26 juni 1990 door de Internationale Arbeidsconferentie tijdens haar zevenenzeventigste zitting.

6. Wetsontwerp houdende instemming met het protocol tot wijziging van het Europees Sociaal Handvest, gedaan te Turijn op 21 oktober 1991.

Vanaf 16 uur: naamstemmingen over het geheel van de afgehandelde agendapunten.

De commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden heeft vanochtend nog vier ontwerpverdragen goedgekeurd. Zij zullen aan de agenda van donderdag worden toegevoegd.

Het woord is aan mevrouw Maximus.

Mevrouw Maximus (SP). — Mijnheer de Voorzitter, de commissie voor de Sociale Aangelegenheden heeft vanochtend een voorstel tot wijziging van de OCMW-wetgeving besproken.

Het verslag is intussen ook goedgekeurd. Aangezien deze materie belangrijk is, zou het wenselijk zijn dit ook aan de agenda toe te voegen.

De Voorzitter. — Dat is mogelijk, mevrouw. Het zal afhangen van de beschikbaarheid van de betrokken minister of dit punt woensdag dan wel donderdagnamiddag aan de agenda wordt toegevoegd.

La parole est à M. Hazette.

M. Hazette (PRL-FDF). — Monsieur le Président, je voudrais attirer votre attention sur la situation des sénateurs de Communautés.

Le 6 novembre, une réunion publique importante concernant les intercommunales est prévue à Namur, au Parlement wallon. Il est malencontreux que les sénateurs de Communautés soient à nouveau contraints d'opérer un choix entre le Sénat et le Parlement wallon.

M. le Président. — Je suis parfaitement conscient de ce problème, monsieur Hazette. Comme vous le savez, la convention liant les assemblées prévoit que le Sénat — ou la Chambre fédérale — organise les votes le jeudi, et les assemblées régionales ou communautaires, le mardi ou le mercredi. Cette disposition ne vaut que pour les votes, j'en conviens. Le problème reste entier pour ce qui concerne les débats en séance plénière, qui peuvent avoir lieu simultanément dans les diverses assemblées. Jusqu'à présent, aucune solution n'a pu être dégagée à cet égard.

M. Hazette (PRL-FDF). — C'est fort regrettable.

M. le Président. — Le Sénat est-il d'accord sur cet ordre des travaux ?

Is de Senaat het eens met deze regeling van de werkzaamheden ? (*Instemming.*)

Il en est donc ainsi décidé.

Dan is hiertoe besloten.

PROJET DE LOI RELATIVE AU TRAVAIL À DOMICILE

Vote réservé

Vote sur l'ensemble

WETSONTWERP BETREFFENDE DE HUISARBEID

Aangehouden stemming

Stemming over het geheel

M. le Président. — Mesdames, messieurs, nous devons procéder maintenant au vote sur l'amendement du projet de loi relative au travail à domicile.

Wij moeten thans stemmen over het aangehouden amendement van het wetsontwerp betreffende de huisarbeid.

Nous avons à nous prononcer sur l'amendement déposé par M. Hazette à l'article 4.

Wij stemmen over het amendement van de heer Hazette bij artikel 4.

Le vote commence.

De stemming begint.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

57 membres sont présents.

57 leden zijn aanwezig.

31 votent non.

31 stemmen neen.

14 votent oui.

14 stemmen ja.

12 s'abstiennent.

12 onthouden zich.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

Ont voté non :

Neen hebben gestemd :

M. Bourgeois, Mme Bribosia-Picard, MM. Busquin, Caluwé, G. Charlier, Ph. Charlier, Mme de Bethune, MM. D'Hooghe, Erdman, Hostekint, Hotyat, Lallemand, Mme Lizin, M. Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, M. Swaelen, Mme Thijs, MM. Urbain, Vandenberghé, Mme Van der Wildt, M. Weyts et Mme Willame-Boonen.

Ont voté oui :

Ja hebben gestemd :

MM. Coene, Coveliers, Desmedt, Destexhe, Devolder, Foret, Hatry, Hazette, Mmes Leduc, Mayence-Goossens, Nelis-Van Liedekerke, MM. Vautmans, Vergote et Verhofstadt.

Se sont abstenus :

Onthouden hebben zich :

MM. Anciaux, Boutmans, Beulens, Ceder, Daras, Mme Dardenne, MM. Jonckheer, Loones, Raes, Vandenbroeke, Van Hauthem et Verreycken.

M. le Président. — Mesdames, messieurs, nous devons nous prononcer maintenant sur l'ensemble du projet de loi relative au travail à domicile.

Wij moeten ons nu uitspreken over het geheel van het wetsontwerp betreffende de huisarbeid.

Le vote commence.

De stemming begint.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

58 membres sont présents.

58 leden zijn aanwezig.

39 votent oui.

39 stemmen ja.

4 votent non.

4 stemmen neen.

15 s'abstiennent.

15 onthouden zich.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Derhalve is het wetsontwerp aangenomen.

Étant donné que le Sénat a adopté ce projet sans aucune modification, il est censé avoir décidé de ne pas l'amender. Le projet sera renvoyé à la Chambre des représentants en vue de la sanction royale.

Aangezien wij dit ontwerp ongewijzigd hebben aangenomen, wordt de Senaat geacht beslist te hebben dit wetsontwerp niet te amenderen. Het zal aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden teruggezonden met het oog op de koninklijke bekrachtiging.

Ont voté oui :

Ja hebben gestemd :

MM. Anciaux, Bourgeois, Mme Bribosia-Picard, MM. Buelens, Busquin, Caluwé, Ceder, G. Charlier, Ph. Charlier, Mme de Bethune, MM. D'Hooghe, Erdman, Happart, Hostekint, Hotyat, Lallemand, Mme Lizin, MM. Loones, Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Pinoie, Poty, Raes, Santkin, Mme Sémer, M. Swaelen, Mme Thijs, MM. Urbain, Vandenberghé, Mme Van der Wildt, MM. Van Hauthem, Verreycken, Weyts et Mme Willame-Boonen.

Ont voté non :

Neen hebben gestemd :

MM. Boutmans, Daras, Mme Dardenne et M. Jonckheer.

Se sont abstenus :

Onthouden hebben zich :

MM. Coene, Coveliers, Desmedt, Destexhe, Devolder, Foret, Hatry, Hazette, Mmes Leduc, Mayence-Goossens, Nelis-Van Liedekerke, MM. Vandenbroeke, Vautmans, Vergote et Verhofstadt.

M. le Président. — La parole est à M. Foret.

M. Foret (PRL-FDF). — Monsieur le Président, je voudrais attirer l'attention sur le fait que la majorité n'est pas en nombre.

M. le Président. — Il en est pris acte, monsieur Foret.

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER ANCIAUX AAN DE EERSTE MINISTER OVER «DE NIEUWE CONVENTIE VAN DE EUROPESE UNIE INZAKE UITLEVERING»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. ANCIAUX AU PREMIER MINISTRE SUR «LA NOUVELLE CONVENTION DE L'UNION EUROPÉENNE RELATIVE À L'EXTRADITION»

De Voorzitter. — Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Anciaux aan de Eerste minister over «de nieuwe conventie van de Europese Unie inzake uitlevering».

De minister van Justitie zal antwoorden namens de Regering.

Het woord is aan de heer Anciaux.

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de Voorzitter, de minister van Justitie wordt de jongste tijd wel meer over andere zaken ondervraagd. Ik had deze vraag om uitleg in eerste instantie aan de Eerste minister gericht omdat ik dacht — en nog altijd denk — dat het de Eerste minister is die bevoegd is voor Europese Aangelegenheden. Mijn vraag gaat echter specifiek over het uitleveringsverdrag en dat valt onder de bevoegdheid van de minister van Justitie. Men zou zich kunnen afvragen of het probleem dat ik hier vandaag aansnijdt geen luxeprobleem is. Mijns inziens is het dat niet, omdat het verder reikt dan louter het verdrag inzake uitlevering. Deze problematiek roept ook vragen op rond het functioneren van de democratie. In hoeverre kunnen er over het hoofd van het Parlement verdragen gesloten worden zonder dat daarover vooraf in het Parlement een debat wordt gehouden, zonder dat achteraf kan worden opgetreden tegen beslissingen die reeds zijn genomen op Europees vlak en zonder dat het Europees Parlement daarover ten gronde kan beraadslagen?

De Voorzitter. — Collega's, mag ik vragen dat degenen die absoluut persoonlijke gesprekken willen voeren, dit in de wandelingen zouden doen en niet hier. Op het ogenblik is de heer Anciaux aan het woord.

De heer Anciaux (VU). — Dank u wel, mijnheer de Voorzitter.

Op 27 september ondertekende de minister van Justitie in Dublin de nieuwe Europese conventie inzake uitlevering. Door het bilateraal akkoord tussen België en Spanje dat eerder die week in Madrid werd ondertekend, kan die conventie in België en in Spanje in werking treden na de ratificatie in beide parlementen. Er moet dus niet worden gewacht op de ratificatie door de parlementen van alle lidstaten van de Europese Unie. Inhoudelijk blijkt dit verdrag ver te gaan in de afbouw van het asielrecht binnen de Europese Unie. In België is het asielrecht reeds ernstig aan banden gelegd door de zogenaamde «asielwet». Dit verdrag doet nu ook ernstig afbraak aan het asielrecht binnen de Europese Unie. Nochtans biedt het loutere lidmaatschap van de Europese Unie geen garantie voor een normaal rechtsbestel. Zo bestaat er in Spanje reeds zestig jaar een bloedig conflict rond de Baskische kwestie.

Dit conflict heeft al onnoemelijk menselijk leed berokkend zowel aan Spaansgezinden als aan Basken en dit vooral door Spaansgezinde terreurcommando's zoals de *Grupa Antiterrorista de Liberación* als door de Baskische *Euskadita Ta Askatasuna*, of ETA. Merkwaardig genoeg lijkt de Spaanse regering de vervolging van ETA-verdachten te verscherpen, terwijl ze het onderzoek naar de GAL-affaire in de doofpot steekt. Zo geeft de huidige regering-Aznar relevante documenten van de Spaanse geheime dienst niet vrij voor onderzoek door Spaanse onderzoeksrechters, terwijl ondertussen voortdurend verklaringen worden afgelegd over de GAL-affaire en het dossier gerelativeerd wordt.

De vorige Spaanse premier, de heer Gonzalez, verklaarde dat GAL geen uitstaans had met staatsterrorisme, hoewel geheime documenten en andere onderzoeken het tegendeel hadden uitgegeven. Deze benadering steekt schril af tegen de vervolging van de ETA-verdachten. Mensen die verdacht worden van terrorisme, kunnen gedurende vijf dagen in hechtenis worden genomen zonder dat zij ook maar op enige wijze contact kunnen opnemen met de buitenwereld en zonder dat zij hun familie van hun arrestatie op de hoogte mogen brengen. Zij hebben evenmin het recht vrij een advocaat te kiezen. In de Spaanse commissariaten en gevangnissen worden Baskische verdachten en gevangenen nog steeds mishandeld en soms ook gemarteld. In verband met de martelpraktijken heb ik hier enkele maanden geleden een vraag om uitleg gesteld. Uit mijn verwijzingen naar recente rapporten van het Europese Parlement, van Amnesty International en van een onderzoekscommissie van de Verenigde Naties blijkt dat ik met mijn verklaringen niet alleen sta. Martelingen en folteringen van politieke gevangenen zijn in Spanje nog steeds schering en inslag.

In het ons aller bekende dossier-Moreno-Garcia kwam aan het licht dat de verklaringen op grond waarvan de familie Moreno werd beschuldigd, onder foltering van de verdachte Rojo werden afgedwongen. De rechtbank heeft om die redenen moeten erkennen dat deze verklaringen geen enkele juridische grond meer hadden. Tal van andere onafhankelijke verslagen, waaronder deze van de *European Community for the prevention of torture and inhuman or degrading treatment or punishment*, maken gewag van martel- en folterpraktijken.

De publicatie van het laatste CTP-rapport werd door de ontslagnemende regering-Gonzalez tegengehouden tot 5 maart 1997, twee dagen na de verkiezingen. Dit rapport zette politiek Spanje aan de schandpaal voor de behandeling van zijn politieke gevangenen. In haar laatste jaarboeken klaagt Amnesty International aan dat wie schuldig wordt bevonden aan martelpraktijken zelden wordt vervolgd. Ambtenaren van de Guardia Civil, die dan toch worden veroordeeld, kunnen vrijwel onmiddellijk gratie genieten.

Naast deze grove schendingen van de mensenrechten, waaraan de Spaanse penitentiaire overheid zich zowel ten aanzien van schuldigen als onschuldigen, bezondigt, vindt zij het ook noodzakelijk om het leven van de meer dan 500 ETA-veroordeelden en van hun familie dagelijks onmenselijk zwaar om dragen en zelfs onmogelijk te maken.

Zo worden de Baskische gevangenen bijvoorbeeld over het gehele Spaanse grondgebied, tot op de Canarische Eilanden en in de Spaanse enclave in Noord-Afrika, geïnterneerd. De bedoeling hiervan is elk contact tussen de familie en de gevangenen te ontmoedigen of te verhinderen. Met betrekking tot het penitentiaire beleid werd in het autonome Baskische parlement vrijwel met eenparigheid van stemmen een motie goedgekeurd met de vraag de Baskische gevangenen over te brengen naar gevangenissen gelegen in de nabijheid van Spaans Baskenland. De Spaanse regering wijst dit verzoek uiteraard koudweg van de hand.

Het beperken van de regelgeving inzake asielrecht ten aanzien van onderdanen van een lidstaat van de Europese Unie, lijkt mij in het licht van het respect voor de mensenrechten in die betrokken lidstaat een onverantwoorde toegeving aan de *raison d'État*. Hier worden de mensenrechten ondergeschikt gemaakt aan de *raison d'État* en de staatsbelangen in het algemeen of, als ik zo stout mag zijn en naar de actualiteit mag verwijzen, aan de pure economie. Is het in die omstandigheden aangewezen dat het Europees uitleveringsverdrag verscherpt wordt door met Spanje op dit vlak een bilateraal akkoord te sluiten? Heeft de minister tijdens zijn aanwezigheid in Spanje hiertegen ook maar enig voorbehoud geformuleerd? Hechten de minister en de Eerste minister nog geloof aan de belofte van de Spaanse regering in verband met het respecteren van de mensenrechten, nadat deze belofte reeds meer dan twintig jaar, tijdens het regime van dictator Franco, maar ook daarna, dode letter is gebleven? Waarom heeft de Regering voor het tekenen van het bilateraal akkoord en van de nieuwe Europese conventie geen mandaat gevraagd aan het Parlement?

Ik weet dat de minister zich hier gemakkelijk vanaf kan maken door te zeggen dat het buitenlandse beleid een aangelegenheid is van de Koning en dus van de Regering en niet van de wetgevende macht. Waarom werd dit mandaat echter toch niet gevraagd, als men weet dat rond de hele problematiek van de uitlevering aan Spanje en zeker de uitlevering van de zogenaamde Baskische terroristen — in Spanje is men al snel een terrorist — in het Parlement heel wat beroering is ontstaan en een rechtscollege hierover ook uitspraken heeft gedaan? Dit kan duidelijk niet zo maar als een fait divers worden afgedaan. Zal de nieuwe Europese conventie de verdere afhandeling van het dossier-Moreno-Garcia beïnvloeden? Zo ja, is er dan geen sprake van retroactiviteit? Waarom heeft de minister zijn vordering voor de Raad van State in de zaak-Moreno-Garcia overigens ingetrokken?

Zal België in de toekomst verplicht worden tot uitlevering van zowel Spaanse als Belgische staatsburgers die verdacht worden van politieke opiniedelicten, zoals de apologie van de ETA? Als ik mij niet vergis heeft de minister in de Kamer verklaard dat het principe van de dubbele incriminatie enkel wordt gemilderd. Indien men dit principe mildert, valt het volgens mij echter gewoon weg. Moet België dan op basis van het Spaanse strafrecht uitleveren zonder dat het op dit Spaanse strafrecht enige controle heeft? Het wordt dan perfect mogelijk dat wij mensen moeten uitleveren voor zaken die uitsluitend in Spanje, en dus niet in België, strafbaar zijn. Wat bedoelt Spanje met «apologie van het terrorisme»? Klopt het dat artikelen waarin de motieven van de ETA worden uiteengezet of waarin ETA-militanten aan het woord worden gelaten, aanleiding kunnen zijn tot vervolging en eventueel uitlevering, zelfs van Belgische burgers? Als dat het geval is, dan wordt het nodig mijn onschendbaarheid op te heffen, want volgens het Spaanse recht val ik misschien wel onder de categorie ETA-militanten of ben ik een gevaar voor de Spaanse staat, omdat ik over deze zaak vragen durf te stellen en durf aan te dringen op een correcte behandeling van ETA-militanten, zoals ik dat vanzelfsprekend ook voor GAL-leden zou doen.

Zal de Eerste minister op Europees niveau de schending van de mensenrechten in de Spaanse gevangenissen aankaarten? Dit is geen nieuw probleem en wij praten er reeds lang over, maar voor zover ik weet, heeft de Eerste minister of de minister van Buitenlandse Zaken of de minister van Justitie naar aanleiding van het sluiten van het bilaterale akkoord in Madrid niet gewezen op de twijfels die er in ons land bestaan rond het rechtssysteem in Spanje en het folteren van politieke gevangenen. Voorzover ik weet heeft de Eerste minister op Europees niveau ook nooit de toch wel ernstige rapporten over schending van de mensenrechten en folteringen aangekaart.

Tot slot heb ik nog twee vragen.

Zodra het Belgische en Spaanse parlement de conventie hebben geratificeerd treedt het voor beide landen in werking. Er wordt dus niet gewacht op de ratificatie van de vijftien lidstaten van de Europese Unie. Waarom werd precies tussen Spanje en België een bilateraal akkoord gesloten? Wijst dit op een snelle uitlevering van het Baskisch echtpaar Moreno-Garcia? Waarom werd er geen akkoord gesloten met Frankrijk om bijvoorbeeld de uitlevering van de machtige zakenman Pineau-Valencienne mogelijk te maken? Dit zou toch een edel doel zijn, vooral in het kader van alle mogelijke onderzoeken die nu gaande zijn. Waarom sluit men geen akkoord met Frankrijk om in de zaak-Cools of in de zaak-Van Noppen de waarheid te achterhalen? Een akkoord met Spanje, maar niet met andere landen lijkt op klassejustitie. Bovendien is de justitiële grond voor de uitlevering van het Baskische echtpaar weggefallen, aangezien de enige bezwarende verklaring tegen het echtpaar werd afgelegd door een zekere Rojo. Intussen staat vast dat die gepaard ging met folteringen.

*De heer Moens, ondervoorzitter,
treedt als voorzitter op*

Als overtuigde Europeanen kunnen wij Europa toch niet alleen gebruiken om de agro-industrie te subsidiëren, om de bankwereld ten dienste te zijn, om machtigen terwille te zijn, voor uitlevering of voor toedekking van ernstige schendingen van de mensenrechten door andere Europese lidstaten.

Het Europa van de macht staat ver weg van de gewone mensen en heeft niets te maken met rechtvaardigheid. In de omstandigheden die wij kennen lijkt deze vraag om uitleg mij heel actueel. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan minister De Clerck.

De heer De Clerck, minister van Justitie. — Mijnheer de Voorzitter, ik zal trachten de relaties tussen Spanje en België, meer bepaald het verdrag dat in Dublin op 27 september 1996 werd ondertekend, toe te lichten. In de eerste plaats zal ik wat meer uitleg geven over de precieze inhoud van dit verdrag. Het werpt immers een licht op de evolutie die in Europa aan de gang is, op de Europese ruimte die wordt gecreëerd. Uiteraard wordt er niet alleen gewerkt voor de banken of allerlei grote economische of financiële belangen. Ook veiligheid en samenwerking op gerechtelijk vlak moeten een prioriteit zijn.

Als ik naar Madrid ben gegaan om een akkoord te sluiten dan was dat met de bedoeling het justitieel systeem goed te laten functioneren. In deze problematiek is niet alleen Spanje vragende partij, maar ook België. Op het ogenblik zijn er immers ongeveer dertien dossiers hangende in verband met uitleveringen die wij vragen aan Spanje. Als wij niet ingrijpen, zou Spanje wel eens het ideale land kunnen worden voor al wie vlucht voor de justitie.

Als wij vernemen dat een persoon die bij ons een misdrijf, bijvoorbeeld een moord, heeft gepleegd, in Spanje verblijft, dan moeten wij niet alleen een internationaal aanhoudingsmandaat uitvaardigen en om uitlevering verzoeken, maar er ook naar streven dat Spanje deze persoon effectief uitlevert. Wij moeten er dan ook alles voor doen om te verhinderen dat Spanje de betrokkene terug naar zijn vakantieoord stuurt, zoals in een paar dossiers reeds is gebeurd, met als motief dat de relaties tussen België en Spanje verstoord zijn. Kortom, voor een goede internationale gerechtelijke samenwerking moeten wij in het kader van de Europese Unie goede overeenkomsten proberen te sluiten.

Vanuit deze optiek hebben wij op 27 september jongstleden een Europees verdrag ondertekend om het uitleveringsverdrag van 1957 en het terrorismeverdrag van 1977 aan te vullen. De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de vroegere situatie zijn de volgende.

Ten eerste wordt de strafmaatdrempel verlaagd van 12 naar 6 maanden.

Ten tweede wordt het principe van de dubbele strafbaarstelling gemilderd. Tot nu toe kon iemand alleen maar worden uitgeleverd als de gepleegde feiten zowel naar het recht van de aangezochte staat als naar het recht van de verzoekende lidstaat strafbaar waren. Na de ratificatie mag de uitlevering niet meer

worden geweigerd wanneer het misdrijf «samenspanning of deelname aan een criminele vereniging» wel voorkomt in de strafwetgeving van de verzoekende staat en niet in die van de aangezochte staat. Een voorwaarde is evenwel dat de beoogde «criminele vereniging» tot doel heeft terroristische daden te plegen of misdrijven zoals drugshandel, geweldpleging of andere vormen van georganiseerde criminaliteit. De lidstaten die het principe van de dubbele strafbaarstelling toch willen handhaven, kunnen dat laten acteren, maar nemen dan automatisch de verplichting op zich om het misdrijf «samenspanning of deelname aan een criminele vereniging» binnen een periode van vijf jaar in de eigen strafwetgeving op te nemen. Daardoor kan op langere termijn deze kwalificatie overal in Europa gelden. Overigens wijs ik erop dat in het kader van het actieplan tegen de georganiseerde criminaliteit reeds een ontwerp werd behandeld door de Ministerraad en aan de Raad van State is overgezonden. Ook dit ontwerp bevat deze kwalificatie.

Ten derde vergemakkelijkt het verdrag de uitlevering wegens politieke delicten. Dit zal de heer Anciaux bijzonder interesseren omdat het dossier-Moreno-Garcia daarmee verband houdt. Tot nu toe was het principe dat uitlevering niet werd toegestaan indien het strafbare feit, waarvoor de uitlevering werd gevraagd door de aangezochte partij als een politiek delict of als een daarmee samenhangend feit werd beschouwd. Voortaan wordt de algemene regel het verbod van weigering van uitlevering wanneer een misdrijf door de aangezochte staat als een politiek delict wordt beschouwd. Het principe wordt dus omgekeerd. De lidstaten kunnen evenwel voorbehoud formuleren, behalve voor terroristische daden en voor feiten als samenspanning en deelname aan een criminele organisatie, zoals bedoeld in het verdrag. Het mechanisme zit juridisch vrij technisch in mekaar en moet door de Senaatcommissie bij de bespreking van het verdrag zeker nader worden bekeken. De essentie ervan is dat het politiek delict geen voorwendsel meer is voor weigering tot uitlevering, tenzij de aangezochte lidstaat zelf een voorbehoud formuleert. Als hij dat doet, kan de verzoekende staat evenwel nog terugvallen op de nieuwe kwalificatie «samenspanning en de deelname aan een criminele vereniging».

Ter zake verwijs ik naar volgende belangrijke definitie.

Artikel 3, 4°, dat op mijn verzoek uitdrukkelijk is toegevoegd, bepaalt dat een lidstaat die overeenkomstig lid 3 een voorbehoud heeft gemaakt, voorziet in uitlevering overeenkomstig het bepaalde in artikel 2, lid 1, «bij gedrag van een persoon die deelneemt aan het plegen door een groep van personen met een gemeenschappelijk oogmerk van een of meer strafbare feiten op het terrein van terrorisme, als bedoeld in de artikelen 1 en 2 van het Europees terrorismeverdrag, op het terrein van handel in verdovende middelen en andere vormen van georganiseerde misdaad of van andere daden van geweld gericht tegen het leven of de vrijheid van een persoon of wanneer daarbij gemeen gevaar voor personen is ontstaan, welke zijn strafbaar gesteld met een vrijheidsstraf met een maximum van ten minste twaalf maanden, ook indien de persoon niet deelneemt aan de feitelijke uitvoering van het betrokken feit of de betrokken feiten».

Het is dus niet zozeer naar de terroristische daad op zichzelf dat het verdrag verwijst. Het kan ook zijn dat iemand die niet rechtstreeks heeft bijgedragen tot die feitelijke daad, kan worden uitgeleverd.

Met andere woorden, ook personen die bijvoorbeeld terroristen te slapen hebben gelegd, ontvangen of vervoerd — daden die niet met de terroristische daad zelf verbonden zijn — kunnen worden uitgeleverd. Dit kan wanneer de bijdrage van de persoon opzettelijk gebeurt, met kennis ofwel van het oogmerk en de algemene misdadige activiteiten van de groep of van het voornemen van de groep om het betrokken feit of de betrokken feiten te plegen.

Het volstaat voor een staat dus niet langer te beweren dat er sympathie is voor een bepaalde beweging, dat er een ideologische visie is of dat mensen lid zijn van een bepaalde organisatie. Er moet worden aangetoond dat er een betrokkenheid is geweest bij de voorbereiding en dat men wist dat deze feiten en het deelnemen aan deze criminele organisatie strafbaar zijn. België heeft aangedrongen op dit morele element met het oog op nuancering.

Dit zal uiteraard nog verder moeten worden besproken. Het begrip «politiek delict» vervalt, maar zal worden vervangen door andere kwalificaties die veel verder gaan dan aanvankelijk was vooropgesteld. Hierdoor is nog altijd een onderzoek mogelijk naar de reële betrokkenheid bij de feiten van een persoon van wie de uitlevering wordt gevraagd.

Ik vermeld nog een ander punt omdat het ook om een wijziging gaat. Er is bepaald dat de uitlevering van eigen onderdanen in het eengemaakte Europa niet meer wordt geweigerd. Aangezien dit voor enkele lidstaten evenwel een wijziging van hun grondwet betekent, werd het systeem van «tijdelijke voorbehouden» uitgedacht. Na een periode van vijf jaar zullen de voorbehouden kunnen worden behouden, gewijzigd of opgeheven. Wij gaan er echter van uit dat uitleveren binnen Europa gemakkelijker moet worden en dat ook de eigen onderdanen daarvan het voorwerp kunnen uitmaken.

Wij weten dat Spanje, zoals België, een rechtsstaat is die onderworpen is aan de principes van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens. Spanje heeft een hele evolutie doorgemaakt op institutioneel vlak. Er werd onder meer aan het Baskenland regionale autonomie toegekend. Er zijn regionale parlementen. Er is fiscale autonomie. De Spaanse wet waarborgt vrijheid van meningsuiting en persvrijheid. Dit soort zaken leidt uiteindelijk tot convergentie tussen alle Europese landen, zodat wij allemaal dezelfde internationale verdragen ratificeren tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden zoals voorgeschreven door het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en het Europees Verdrag ter voorkoming van folteringen en onmenselijk of vernederende behandelingen. Toch weet iedereen dat er in Spanje op een bepaald ogenblik problemen waren. Er wordt vaak verwezen naar de folterpraktijken. Toch heeft de Spaanse justitie zelf gereageerd op deze feiten en heeft zij uit het dossier waar de heer Anciaux naar verwijst, alle elementen die voortvloeien uit een dubieuze bewijsvoering, verwijderd.

Ten slotte, wil ik erop wijzen dat uit de antwoorden van de Spaanse overheid blijkt dat de aanbevelingen van het CPT — *European Committee for the prevention of torture and inhuman or degrading treatment or punishment* — worden nagekomen. Wij hebben geen reden om de Spaanse overheid op dat vlak iets te verwijten. Het land voert zijn engagementen uit. Spanje is een rechtsstaat. Wij moeten respect hebben voor de Spaanse instellingen, net zoals wij van hen ook respect verlangen voor onze instellingen, de Raad van State inbegrepen.

De heer Anciaux vraagt of er voorbehoud werd geformuleerd. Ter gelegenheid van de ondertekening werd geen voorbehoud geformuleerd. Het is evident dat dit wel kan gebeuren na de behandeling in het Parlement. De parlementaire debatten zullen uitwijzen of dit al dan niet noodzakelijk is.

Wat de vraag betreft of wij nog geloof hechten aan de beloften van Spanje inzake het respecteren van de mensenrechten verwijs ik naar het CPT-rapport van 5 maart 1996. In Spanje kan op dit vlak een positieve evolutie worden vastgesteld. Zelf zouden wij hoogstwaarschijnlijk een andere taal spreken, mochten ook wij worden geconfronteerd met blind terrorisme, als bij ons bijna 1 000 mensen zouden zijn vermoord. Gelukkig slagen wij erin onze regionale problemen en nationalistische conflicten op een andere manier op te lossen. Wij mogen niet vergeten dat bijna 1 000 mensen werden vermoord bij ETA-aanslagen. Wij moeten oog hebben voor deze situatie en moeten begrijpen dat de Spaanse overheid gemotiveerd is om een wet op te maken ten einde dit terrorisme een halt toe te roepen. Ten tijde van de aanhouding van Moreno en Garcia werd de oud-voorzitter van het constitutioneel hof zonder meer op straat door ETA-terroristen vermoord. Wij moeten erkennen dat dit soort terrorisme onaanvaardbaar is en dat het ook vanuit België moet worden bestreden.

De heer Anciaux vroeg zich af waarom de Regering voor het ondertekenen van het bilateraal akkoord geen mandaat heeft gevraagd aan het Parlement. In de eerste plaats wil ik erop wijzen dat er geen bilateraal akkoord is in de zin van een conventie. Er werd enkel wederzijds bevestigd dat wij de voorwaarden van de conventie zouden toepassen zodra zij door beide parlementen is goedgekeurd. België en Spanje zullen dus starten met de toepas-

sing nadat de beide parlementen het nodige hebben gedaan. Dezelfde procedure zal worden voortgezet met de andere landen van de Europese Unie.

De heer Anciaux heeft deze vraag eigenlijk zelf reeds beantwoord. Terloops wil ik erop wijzen dat het ondertussen de gewoonte is geworden dat ik de documenten met betrekking tot de Europese topvergaderingen van de ministers van Justitie onmiddellijk bezorg aan de commissie voor de Justitie van het Parlement. Ook de documenten van de laatste top werden aan de commissie bezorgd. Ik ben mij ervan bewust dat dit in september is gebeurd, net vóór de start van het parlementair jaar. Ik kan toch moeilijk de Senaat laten bijeenroepen om advies te vragen over de ondertekening van een conventie, die uiteraard aan het Parlement moet worden voorgelegd om volgens de voorgeschreven procedures te worden geratificeerd.

Dan was er nog de vraag of deze nieuwe Europese conventie de verdere afhandeling van het dossier-Moreno-Garcia kan beïnvloeden. De stand van zaken op dit vlak is duidelijk. Ik heb de beslissing tot uitlevering, die destijds werd gegeven, weer ingetrokken. De procedure voor de Raad van State is hierdoor zonder voorwerp. Tot op heden hebben wij geen andere of nieuwe vraag tot uitlevering ontvangen. Uiteraard moet Spanje zelf oordelen of het ooit nog een verdere stap zal doen. Het enige wat ik hieraan wil toevoegen is dat deze nieuwe wetgeving — de wijziging in het uitleveringsrecht — enkel van toepassing is na de ratificatie en op de aanvragen die nadien worden ingediend. Deze conventie heeft geen invloed op de afhandeling van de dossiers die aan om het even welk land zijn bezorgd vóór de ondertekening van het akkoord.

Met andere woorden, als Spanje een nieuw dossier zou willen indienen moet het wachten tot de ratificatie heeft plaatsgevonden. Het kan dan alle dossiers beoordelen. Het is aan Spanje om te zien in welke mate zijn justitie op basis van deze nieuwe conventie het mogelijk acht dat er een nieuwe aanvraag wordt ingediend. Er zijn op dat vlak echter geen afspraken gemaakt en er bestaat dus ook geen geheime afspraak die stelt dat er een nieuwe aanvraag komt zodra de conventie geratificeerd is.

Ik meen dat de nieuwe conventie een positieve stap is in de richting van een vernieuwde samenwerking tussen België en Spanje. Ik heb verwezen naar de vele dossiers waarin België ook vragende partij is. Ondertussen zijn onze aanvragen in Spanje voorwerp van normale behandeling en normale uitlevering. Het uitbouwen van de uitleveringswetgeving is een goede zaak rekening houdend met het feit dat de criminaliteit een steeds groter Europees en internationaal karakter krijgt. Het kan niet zijn dat er systematisch problemen ontstaan rond uitlevering in een periode waarin de criminaliteit efficiënter moet worden aangepakt.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Anciaux.

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de Voorzitter, ik heb nog enkele bedenkingen bij het antwoord van de minister. Ik wil heel duidelijk stellen dat het vanzelfsprekend is dat elke vorm van terrorisme moet worden aangepakt. Ik pleit hier niet voor terrorisme. Ik ben in hart en nieren een pacifist en geloof niet in de kracht van geweld of wapens. Ik praat dus ook geen staatsterroreisme noch ander terrorisme goed.

De minister wijst terecht op de meer dan duizend slachtoffers die de laatste twintig jaar gevallen zijn in de zogenaamde Baskische strijd. Het is echter pijnlijk dat de waarheid geweld wordt aangedaan omdat wij hier amper informatie krijgen over de vele Basken die tijdens deze periode door Spaanse terreurorganisaties werden vermoord. Ik leg hier de nadruk op, niet om het ETA-terrorisme goed te praten, maar om te zeggen dat men vele jaren onder een dictatoriaal bewind heeft geleefd waar terreur werd gebruikt.

M. Destexhe (PRL-FDF). — Le franquisme, c'est terminé depuis 20 ans.

De heer Anciaux (VU). — Ik weet dat Franco dood is. Ik nodig de heer Destexhe uit om naar Baskenland te gaan want ik denk dat hij daar nog nooit is geweest of dat hij nog nooit met een Bask heeft gesproken. Ik wijs er nogmaals op dat het mes langs twee

kanten snijdt en dat het niet rechtvaardig is wanneer slechts aan de ene kant de misdaden worden aangepakt terwijl ze aan de andere kant door de staat worden aangemoedigd. Ik neem aan dat zelfs mijnheer Destexhe het daarmee eens is.

M. Destexhe (PRL-FDF). — Monsieur Anciaux, durant le mois d'août, j'ai passé quelques jours à San Sebastian et j'ai donc eu l'occasion de discuter avec de très nombreux Basques.

Il me semble que ceux qui ont vos sympathies, principalement le mouvement Herri Batasuna, représentent de plus en plus une infime minorité de la population basque: ils ont notamment contre eux le principal parti national basque et sont obligés de recourir à des actions symboliques comme, par exemple, lancer des jeunes à l'assaut des bus, pour arriver à se faire entendre.

La situation que vous décrivez ne paraît donc plus correspondre à la réalité ni aux souhaits de la population basque dans son ensemble.

De heer Anciaux (VU). — Ik moet tot mijn spijt mededelen dat ik niet sympathiseer met Herri Batasuna. Wij hebben in onze Europese partij een andere partner omdat Herri Batasuna het terrorisme te veel verdedigt. Dit is een van de redenen waarom wij er geen contact mee hebben, althans niet officieel. Onze deur staat evenwel voor iedereen open. Als zij met ons contact nemen, dan praten wij.

Dit alles om aan te tonen dat ik ook respect kan opbrengen voor de strijd tegen het terrorisme, die dan wel op een eerlijke wijze moet worden gevoerd.

De minister beweert dat dit verdrag ook in het voordeel is van ons land omdat Spanje heel wat dossiers achterhoudt en is bovendien van oordeel dat het niet alleen mag worden beschouwd als een toegeving van België aan Spanje.

Ik wil de minister wel geloven, maar het mag geen koehandel zijn. Spanje heeft na de zaak-Moreno-Garcia dreigende taal gesproken en een vorm van chantage gebruikt. Ik wil er alleen maar op wijzen dat wij, omdat we bepaalde mensen uitgeleverd willen zien, niet los mogen omspringen met het uitleveren aan Spanje.

De minister heeft me gedeeltelijk gerustgesteld. De discussie over de grond van de zaak zullen we evenwel voeren tijdens de bespreking van de ratificatie van het verdrag.

De dubbele strafbaarheid valt volgens de minister weg, behalve voor «samenspanning of deelname aan criminele verenigingen». Ik ben het daarmee eens, maar ik vraag me af of controle door ons land kan worden uitgeoefend om na te gaan of er voldoende aanwijzingen zijn dat de bewuste personen betrokken zijn bij terroristische activiteiten of daartoe op de een of andere wijze opzettelijk hebben bijgedragen.

Tegen het uitleveren van eigen onderdanen heb ik op zich geen bezwaar, maar hoewel ik van verandering houd betekent dit een fundamentele wijziging van de eeuwenoude rechtsregels die bepalen dat de uitlevering van eigen onderdanen niet mogelijk is. De consequenties hiervan moeten alleszins ernstig worden overwogen.

De minister heeft me niet gerustgesteld met betrekking tot de vraag of het nieuwe verdrag na ratificatie invloed zal hebben op de uitlevering van het echtpaar Moreno-Garcia. Dit verdrag kan vanzelfsprekend niet slaan op lopende dossiers. Vandaar dat ik het vreemd vind dat de minister onmiddellijk na zijn reis naar Madrid de procedure tot uitlevering van het echtpaar Moreno-Garcia heeft stopgezet. Had hij dat niet gedaan, dan bleef dit dossier een lopend dossier, waarop het nieuwe verdrag niet van toepassing is. Door het stopzetten van de procedure kan dit verdrag na ratificatie worden gebruikt om in te spelen op het geval Moreno-Garcia. Daarom dacht ik dat er afspraken waren. De minister beweert echter van niet en ik wil daar vanzelfsprekend niet aan twifelen.

Ik heb genoteerd dat de minister wel degelijk heeft gezegd dat er voldoende ruimte blijft bij de bespreking van het verdrag om er eventueel bepaalde voorwaarden of eisen aan toe te voegen of om eventueel voorbehoud te maken. Ik ga er dus van uit dat we bij de bespreking van de ratificatie van dit verdrag in alle vrijheid zullen

kunnen debateren over de grond van de zaak en dat we ons niet zullen gebonden moeten voelen door de handtekening van de minister.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER COENE AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN FINANCIËN EN BUITENLANDSE HANDEL OVER «DE TECHNIEKEN DIE GEHANTEERD WORDEN BIJ HET SCHULDBEHEER»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. COENE AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES FINANCES ET DU COMMERCE EXTÉRIEUR SUR «LES TECHNIQUES UTILISÉES DANS LA GESTION DE LA DETTE»

De Voorzitter. — Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Coene aan de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «de technieken die gehanteerd worden bij het schuldbeheer».

Het woord is aan de heer Coene.

De heer Coene (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, onlangs is bekend gemaakt dat de Schatkist in het kader van het schuldbeheer de jongste jaren technieken gehanteerd heeft die niets meer te maken hebben met een actief schuldbeheer, maar die enkel beogen winst te maken in ruil voor het nemen van risico's verbonden aan de toekomstige evolutie van de verhouding tussen twee vreemde munten. De verrichtingen waarover het Rekenhof zich onlangs bijzonder kritisch heeft uitgelaten gingen dus niet om het zoeken naar de beste instrumenten, looptijden en marktpartijen met het oog op het ontlenen aan een zo laag mogelijke kostprijs. Het ging niet om het aangaan van leningen tegen de beste voorwaarden; het ging niet op het omzetten van oude dure leningen tegen nieuwe goedkopere leningen; het ging ook niet om het omzetten van leningen in één valuta tegen een hoge rente in leningen in een andere valuta tegen een lagere rente, want dit zijn allemaal verrichtingen die men in het kader van een actief schuldbeheer zou kunnen uitvoeren. De door het Rekenhof gewraakte transacties hadden niets te maken met de financiering van het overheids-tekort noch rechtstreeks met de bestaande overheidsschuld. Zij hadden enkel als bedoeling, los van elke lening, een opbrengst op te leveren door het nemen van een wisselrisico.

De banken waren bereid een interestsubsidie toe te staan en in ruil daarvoor moest een wisselrisico worden genomen. Zo een verrichting noemt men in het jargon speculeren. Immers, in plaats van risico's te beperken heeft de Vice-Eerste minister nieuwe risico's aangegaan om die subsidies te kunnen ontvangen. Dit heeft niets meer te maken met actief schuldbeheer, maar is eerder een vorm van speculatie. Dit zijn naar mijn gevoel verrichtingen die de opdracht van de overheid te buiten gaan. De opdracht van de overheid bestaat er immers in als een goede huisvader erover te waken dat de middelen die haar ter beschikking worden gesteld naar best vermogen worden beheerd. Dat impliceert dat er op geen enkele manier speculatieve operaties mogen worden aangegaan.

De Vice-Eerste minister beweert dat elke buitenlandse schuld een speculatief karakter heeft en dat hij zich aan speculatie zou hebben bezondigd door aan de operaties voorbij te gaan. Zojuist heb ik aangetoond dat deze operaties op geen enkele wijze beoogden risico's te dekken verbonden aan bestaande of nieuwe buitenlandse schuld. Integendeel, in plaats van risico's te beperken heeft de Vice-Eerste minister in ruil voor een vergoeding wisselrisico's van de financiële instellingen gekocht. Hij heeft dus doelbewust risico gezocht om geld in het laatje te krijgen en dat is dus net het omgekeerde van wat hij heeft beweerd. Voor de banken was de operatie uiteraard niet verlieslatend. Zij kwamen de overheid niet

onbaatzuchtig te hulp. Zij waren erop uit om niet alleen de kosten van de operatie te recupereren maar ook om winst te putten uit wisselkoersschommelingen die zij verwachtten.

Net als Nick Leeson bij de Barings Bank in Singapore dacht de administratie van Financiën de financiële markten te slim af te zijn en verkeerde in de waan de toekomst beter te kennen dan de financiële instellingen. De administratie ging uit van de veronderstelling dat de wisselkoersdepreciaties die door de financiële instellingen in het vooruitzicht werden gesteld, zich niet zouden voordoen en er winst viel te rapen uit een operatie waarvan de instellingen dachten dat de overheid verlies zou maken. Maar net als Nick Leeson heeft de Vice-Eerste minister de ijzeren marktlogica aan den lijve ondervonden en is uit zijn illusies met een stevige kater ontwaakt. De Vice-Eerste minister werd door de financiële instellingen gerold, niet omgekeerd. Volledigheidshalve wil ik eraan toevoegen dat geen Belgische maar alleen buitenlandse instellingen de Vice-Eerste minister op het verkeerde been hebben gezet.

Na de discussies in de Kamer van Volksvertegenwoordigers heeft hij schoorvoetend fouten toegegeven, maar heeft ze in het licht van de grote aantallen verrichtingen die de Schatkist in het kader van haar wettelijke opdracht met betrekking tot het schuldbeheer dient uit te voeren, onmiddellijk weer gerelativeerd. Ik heb echter genoegzaam aangetoond dat er geen sprake kan zijn van fouten maar wel van regelrechte speculatie. De verantwoordelijkheid hiervoor neemt de Vice-Eerste minister niet zelf op. Hij speelt de bal terug naar ambtenaren die zogenaamd zonder zijn goedkeuring de operaties hebben uitgevoerd. Hij kan dat met een des te geruster gemoed beweren aangezien de betrokken ambtenaar inmiddels overleden is en enige tegenspraak bijgevolg onmogelijk.

Om de ongeloofwaardigheid van het verhaal over het in onwetendheid vertoevende kabinet aan te tonen zal ik vier elementen aanhalen. Het ging niet om een geïsoleerd initiatief van een ambtenaar maar wel degelijk om een initiatief uit de nabije omgeving van de Vice-Eerste minister, zo niet van hemzelf.

Ten eerste werd in 1987 door de heer Eyskens, de vorige minister van Financiën, een schuldcel — later de adviesraad voor de schuld — opgericht met de opdracht het schuldbeheer dynamischer te voeren. Herhaalde pogingen om deze doelstelling in samenwerking met ambtenaren te realiseren hadden gefaald en uiteindelijk werd geopteerd voor een cel van externe deskundigen om de Schatkist bij te staan. Nieuwe initiatieven voor de financiering van de schuld zouden in deze cel worden besproken en nadien voor uitvoering aan de minister en de administratie worden voorgelegd. Precies het gebrek aan dynamisme van de administratie heeft de voormalige minister ertoe aangezet die schuldcel op te richten. Dan zou de administratie zich minder dan twee jaar na de oprichting van die cel plots, in een opwelling van dynamische ondernemingszin, gaan bezighouden met nieuwe, zeer speculatieve operaties. De Vice-Eerste minister begrijpt toch wel dat dit niet erg overtuigend klinkt.

Ten tweede is het belangrijk te onderstrepen dat het hier gaat om een geheel nieuw type operaties die de Schatkist nog nooit had uitgevoerd. Men kan er dan ook met grote stelligheid van uitgaan dat deze operaties inderdaad vooraf in de schuldcel werden besproken. Ik weet niet of deze cel nog bestaat, maar in de periode 1989-1991 maakten de kabinetschef van de minister van Financiën, de directeur-generaal van de Thesaurie, een vertegenwoordiger van de Nationale Bank en een aantal externe experts er deel van uit. Het klinkt dan ook bijzonder ongeloofwaardig dat het kabinet en de Vice-Eerste minister niet op de hoogte zouden zijn geweest van dit nieuwe initiatief. De huidige administrateur-generaal van de Schatkist was destijds overigens de kabinetschef van de Vice-Eerste minister. Gezien de lange samenwerking die er toen reeds bestond tussen hem en de Vice-Eerste minister, is het weinig waarschijnlijk dat hij de Vice-Eerste minister niet op de hoogte zou hebben gebracht van zaken waarover in de schuldcel werd gesproken, zeker als men weet dat die verrichtingen voor de Vice-Eerste minister een hoop geld zouden opbrengen.

Mijn derde argument sluit aan bij het eerste. Ik heb de ambtenaar die deze operatie zagezegd op eigen initiatief heeft uitgevoerd, persoonlijk gekend. Het was een degelijke ambtenaar, maar hij liep niet over van ondernemingszin noch van een sterk ontwikkelde zin tot het nemen van risico's. Kan men zich dan indenken dat deze ambtenaar een dergelijke operatie, die de Schatkist, zo verwachtte men, miljarden zou opleveren maar die voor hem geen persoonlijk voordeel inhield, zou uitvoeren, zonder daarover ook maar iets te zeggen aan zijn rechtstreekse oversten of aan het kabinet? Het vraagt van ons toch een veel te grote goedgelovigheid om dit te aanvaarden. Dit gaat toch wel erg ver.

Ten slotte blijkt dat de Vice-Eerste minister van de operaties toch wel op de hoogte moet zijn geweest, aangezien hij zelf de wettelijke machtiging om deze operaties te kunnen uitvoeren, heeft aangepast. De operaties zijn gebaseerd op artikel 7 van de Rijksmiddelenbegroting van 1989. De eerste versie daarvan, die door het Parlement werd goedgekeurd, maakte deze verrichtingen niet mogelijk. In het bijblad bij de Rijksmiddelenbegroting van 1989 heeft de Vice-Eerste minister een nieuw artikel opgenomen om de machtiging uit te breiden. Bij wet van 18 april 1989 houdende aanpassing van de Rijksmiddelenbegroting van 1989 heeft de Vice-Eerste minister inderdaad de machtiging, die oorspronkelijk beperkt was tot de creatie van rentegevende financiële instrumenten, de klassieke instrumenten voor de financiering van het overheidstekort, uitgebreid tot, en ik citeer letterlijk, «iedere verrichting inzake financieel beheer in het algemeen belang van de Schatkist, en zulks zowel in België als in het buitenland, zowel in Belgische frank als in vreemde munt». Het is duidelijk dat deze toevoeging enkel kan worden begrepen in het licht van de operaties die later werden uitgevoerd. De formulering in het bijblad bij de begroting 1989 werd later in de begrotingen van 1990 en 1991 overgenomen. Midden 1989 bestond er dus blijkbaar de behoefte om de wettelijke machtiging uit te breiden. De Vice-Eerste minister heeft dit wetsontwerp ondertekend en door het Parlement laten goedkeuren om een aantal operaties mogelijk te maken.

Bovendien tekent de Vice-Eerste minister een koninklijk besluit bij elke lening die in deviezen wordt aangegaan. Hierin wordt niet alleen de goedkeuring gegeven om de lening aan te gaan, maar worden ook de voorwaarden en de modaliteiten bepaald van eventuele SWAP-verrichtingen die zullen worden gesloten met de betrokken financiële instellingen in het kader van de lening. In bijlage bij het koninklijk besluit dat de Vice-Eerste minister tekent, duidt hij aan welke ambtenaren gemachtigd zijn de betrokken lening te ondertekenen. De Vice-Eerste minister kan onder dergelijke omstandigheden toch moeilijk blijven beweren dat hij van de operaties niet op de hoogte was en dat deze buiten zijn medeweten zonder meer werden uitgevoerd.

Zelfs indien ik de Vice-Eerste minister het voordeel van de twijfel zou gunnen en zou veronderstellen dat hij niet op de hoogte was van de verrichtingen, is het dan normaal dat hij, wanneer het Rekenhof hem in april 1994 daarover voor het eerst aanschrijft, helemaal niet antwoordt? Is het normaal dat hij, wanneer het Rekenhof hem in april 1995 daarover opnieuw aanschrijft, het blijkbaar opnieuw niet noodzakelijk vindt te antwoorden? Is het normaal dat hij, wanneer het Rekenhof hem voor een derde maal in mei 1996 aanschrijft, pas in juni 1996, dus drie jaar na de eerste brief, het noodzakelijk vindt te antwoorden? Dit getuigt niet van openheid ten aanzien van de problemen. Als ik van het Rekenhof een dergelijke brief zou krijgen, zou ik onmiddellijk antwoorden dat ik de zaak zal onderzoeken en binnen de kortst mogelijke tijd de nodige inlichtingen zal geven.

De Vice-Eerste minister erkent wel dat er fouten gemaakt zijn, maar hij wil geen verantwoordelijkheid nemen. Bovendien vindt hij het noodzakelijk de zaak af te doen als een marginaal probleem. Volgens hem is het verlies niet belangrijk, zal het effectief verlies pas later worden vastgesteld, maar verzinkt het in elk geval in het niet bij alle positieve acties die hij heeft ondernomen. Een potentieel verlies van bijna 40 miljard frank aan de huidige koersen is evenwel geen marginaal probleem. Ik kan mij moeilijk voorstellen dat de Vice-Eerste minister suggereert dat men het harde-muntbeleid ten opzichte van de Belgische frank achterwege moet laten en de frank moet depreciëren, teneinde mogelijke verliezen te beperken. Het verlies van bijna 40 miljard betekent

een bijkomende rekening van bijna 10 000 frank voor elke belastingplichtige. Ik daag de Vice-Eerste minister uit aan de burgers even te gaan uitleggen dat zij bijna 10 000 frank bijkomende belasting zullen moeten betalen om de put te vullen die door zijn speculatie veroorzaakt werd. De belastingplichtigen zullen dit ongetwijfeld allesbehalve een marginaal probleem vinden.

Volgens de Vice-Eerste minister bracht het actief schuldbeheer meer dan 70 miljard frank per jaar op. Deze bewering moet evenwel met een korrel zout worden genomen. Niet alleen moet dit cijfer zeker geralitiverd worden, maar bovendien wordt 90 pct. van dit bedrag verklaard door de daling van de rentevoeten in de betrokken periode, zowel op de binnenlandse als op de buitenlandse markten.

Er is niets magisch aan het vervangen op een tussentijdse of een eindvervaldag van dure leningen door goedkopere omdat de rente intussen is gedaald. Dat wordt sinds mensenheugnis reeds gedaan door de ministers van Financiën. De Vice-Eerste minister heeft alleen het geluk dit te kunnen doen in een periode van algemeen dalende rentevoeten. Ik wil de zeventig miljard zeker niet uitsluitend daardoor verklaren, maar vast staat wel dat de echte winst van het actieve schuldbeheer een heel stuk lager ligt dan de Vice-Eerste minister wil laten uitschijnen. Vast staat ook dat de arbitrageswaps grote verliezen hebben meegebracht.

De hele geschiedenis van de zogenaamde arbitrageswaps getuigt trouwens van vrij onzorgvuldig beheer. Van een goed bestuurder mag men toch verwachten dat hij, alvorens een nieuw product te lanceren, zijn diensten zo herorganiseert dat zij dit product optimaal kunnen opvangen en promoten, en dat hij vooraf ook de regels vaststelt voor het boeken van alle operaties die daarmee verband houden. In dit geval werd duidelijk geen enkele voorbereiding getroffen en was men blijkbaar vooral gehaast om de operaties ten uitvoer te brengen. Ook de diensten van de Schatkist waren niet voorbereid om de risico's van dergelijke ingewikkelde operaties te evalueren en om die operaties op een juiste manier in de boeken in te schrijven.

Het argument dat dergelijke operaties te ingewikkeld zijn om in overheidsboekhoudkundige regels te vatten, snijdt geen hout. Het was immers perfect mogelijk in een paar conventies duidelijk te maken welke verbintenissen de overheid aanging en welke zijn vorderingen waren. Juist het niet-nemen van dergelijke voorbereidingsmaatregelen illustreert dat het van in den beginne de bedoeling was verrichtingen te doen, die men niet mocht terugvinden. Met deze «zwarte kas» zouden dan uitgaven kunnen worden verricht die niet in de officiële cijfers voorkomen. Op die manier hoopte men het beeld van de overheidsrekeningen enigszins op te poetsen.

Niemand ontkent dat de minister van Financiën in een aantal domeinen bijzonder verdienstelijk werk heeft geleverd. De manier waarop hij in dit dossier zijn verdediging voert — schoorvoetend fout bekennen, de fout doorschuiven naar ambtenaren, het potentieel verlies ridiculiseren, inspelen op spitsvondigheden om naast de kwestie te antwoorden en zich verschuilen achter confidentialiteit om er zeker voor te zorgen dat geen duidelijk inzicht in de operatie wordt verkregen — dreigt echter al deze verdiensten in een slag van tafel te vegen. Daarom dring ik er bij de Vice-Eerste minister op aan dat hij duidelijke antwoorden over de grond van de zaak verschaft en niet via allerlei marginale mededelingen het probleem probeert te verdrinken. Dit zou tenminste ten goede komen aan de geloofwaardigheid van de politiek, die de jongste dagen en weken al harde slagen heeft moeten incasseren.

Iedereen is er ondertussen van overtuigd dat hier niet-aanvaardbare operaties hebben plaatsgehad. Er moet nu klaar en duidelijk worden aangetoond waar zij werden georganiseerd, over welke bedragen en verliezen hier sprake is en op welke manier uitgaven werden verricht die niet in de begroting werden ingeschreven. Hierop moet de Vice-Eerste minister zo snel mogelijk, met de grootst mogelijke klaarheid en zonder enige dubbelzinnigheid antwoord verschaffen.

Meer concreet heb ik voor de Vice-Eerste minister vier vragen.

Ten eerste, is het correct dat in de jaren 1989 tot 1992 zijn administratie verrichtingen heeft uitgevoerd die, los van enige lening in vreemde munten, een opbrengst opleverden door het nemen van een wisselrisico? Hoeveel dergelijke operaties werden er verricht en voor welke bedragen?

Ten tweede, erkent de Vice-Eerste minister dat er in dezelfde periode in zijn departement een zogenaamde «schuldcel» bestond, waar problemen in verband met een zeer actief schuldbeheer werden besproken en dat een vertegenwoordiger van zijn kabinet aan deze besprekingen deelnam?

Ten derde, wat is het uitstaande bedrag aan deposito's dat in het kader van deze arbitrageswaps werd aangelegd? In welke valuta zijn ze uitgedrukt? Welke verbintenissen staan daar tegenover?

Ten vierde, welk bedrag heeft de staat als «up-front» en «subsidie» ontvangen in het kader van deze arbitrageswaps en de opties die nadien werden uitgevoerd? Wat werd met deze bedragen aangevangen?

Ik dring nogmaals aan op een klaar antwoord van de Vice-Eerste minister, gestaafd met gedetailleerde cijfers en verwijzingen naar operaties, zodat alle misverstand hier uit de weg kan worden geruimd. Zo zal het voor iedereen duidelijk zijn welke verrichtingen plaats hebben gehad en wat daarvan de gevolgen waren voor de belastingbetaler. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Hatry.

M. Hatry (PRL-FDF). — Monsieur le Président, je n'ai jamais hésité au cours de la longue carrière du ministre des Finances à lui exprimer personnellement mon approbation quant à certaines de ses décisions ou à en faire part à des tiers lorsque l'occasion se présentait comme, par exemple, au moment de sa nomination au titre de ministre des Finances de l'année par *Euromoney* ou encore lors de l'enquête réalisée par le journal *Le Soir* auprès des porteurs de l'opposition en vue de désigner le meilleur ministre de la dernière équipe de M. Maertens. Je n'ai non plus pas manqué de le critiquer sur une multitude de points.

Monsieur le Vice-Premier ministre, vous êtes à la tête du département des Finances depuis huit ans et demi, ce qui constitue une longévité remarquable puisqu'un seul de vos prédécesseurs a fait mieux jusqu'à présent et que cela remonte au dix-neuvième siècle. Cela implique aussi beaucoup de souplesse au vu d'une coalition comme la vôtre. Par conséquent, il est possible d'émettre un jugement sur une longue période sans se focaliser uniquement sur les opérations actuelles portant sur les swaps.

Comme vous avez été, monsieur Maystadt, un ministre particulièrement actif, vous avez accompli de bonnes et de moins bonnes choses. Vous avez donc incontestablement pris le risque au début de vos fonctions des initiatives que vous avez sans doute déplorées par la suite parce qu'elles se retournaient contre vous. C'est un peu ce qui vous arrive maintenant et je ne parle pas de faits mineurs.

Nombre de ministres des Finances utilisent des «ficelles», recourent à de petites opérations visant à retarder quelques centaines de millions de dépenses ou à accélérer le prélèvement de quelques centaines de millions de recettes en fin d'année.

Je veux plutôt aborder un certain nombre d'éléments plus significatifs, voire fondamentaux. Les journaux anglo-saxons datés du 9 octobre 1996 publient quelques articles sous des titres évocateurs. Ainsi, nous avons pu lire dans le *Wall Street Journal*: «Comment réussir l'entrée à l'Union économique et monétaire sans réussir l'examen?» et dans le *Financial Times*: «L'Union économique et monétaire: *lies, damned lies and statistics.*» Des mensonges, des mensonges maudits et des statistiques! La Belgique figure, avec la France, en bonne place dans ces articles.

Sans vouloir entrer dans le détail des mesures erronées ou contestables du PIB de la dette, de l'économie noire, des dépenses et des recettes, je dois bien constater une contradiction répétée entre les statistiques de l'Union européenne de la fiscalité belge qui situent les recettes de la Belgique à 48,1 p.c. de son PIB alors que la Banque nationale, sous l'égide de votre acolyte, M. Verplaetse, publie systématiquement des chiffres correspondant à 46,1 p.c. du PIB. En juillet, je vous avais déjà interrogé à ce propos en même temps que cinq autres questions écrites, sans réponse à ce jour. J'ose espérer que vous voudrez bien aujourd'hui me fournir des réponses claires et précises.

Revenons au sujet débattu aujourd'hui. En réalité les opérations auxquelles M. Coene vient de faire allusion s'inscrivent bel et bien dans une ligne quasi continue de votre action. Il ne s'agit pas simplement d'anticipations ou de retards portant sur 100 ou 200 millions, mais d'une action systématique visant à anticiper de nombreuses recettes, à concurrence de plusieurs milliards chacune, et à différer d'un certain nombre d'années les dépenses correspondantes, sans, en outre, les enregistrer nécessairement dans la comptabilité de l'État.

Il existe donc une grande différence entre des opérations de petite envergure, dont l'effet s'estompe après quelques semaines, et celles, à grande échelle, auxquelles vous vous êtes malheureusement livré et que j'ai, plus d'une fois, qualifiées d'opérations «de terre brûlée», qui consistent à engranger tout ce qui peut l'être et à ne rien laisser à votre successeur, en l'occurrence, parfois, après huit ans et demi, à vous-même. Si vous êtes encore — je vous le souhaite, à vous, mais pas à la Belgique — ministre des Finances en 2002, vous aurez, par exemple, à enregistrer une perte de 40 milliards — peut-être davantage — dans le cadre des contrats de swap conclus au début de votre entrée en fonction.

Avant de passer aux diverses caractéristiques de l'opération critiquable dont nous discutons aujourd'hui, je voudrais brièvement rappeler différents faits de même nature.

Souvenons-nous de la Loterie nationale. Vous avez anticipé de sept ans les recettes d'une bonne gestion — portant sur plusieurs milliards — dans le but d'équilibrer votre budget, laissant à la Loterie nationale et à votre successeur éventuel le soin de se débrouiller pour les sept années suivantes.

Rappelez-vous la vente de 25 p.c. des parts de Belgacom à une société financière de participation appartenant à 100 p.c. à l'État alors qu'aucun acquéreur éventuel ne s'était encore porté amateur.

Souvenons-nous également de la façon dont vous avez organisé l'épargne-pension. À l'époque de votre entrée en fonction, les 16,5 p.c. de retenue fiscale étaient prélevés sur le capital à l'âge de soixante-cinq ans. Un prélèvement est maintenant effectué annuellement. En agissant de la sorte, vous engagez votre successeur à long terme puisque vous promettez au contribuable que plus rien ne sera retenu quand il aura soixante ou soixante-cinq ans. Or, il est illusoire de croire que dans quarante ans, ceux qui arriveront à l'âge de soixante ou soixante-cinq ans ne devront plus subir de prélèvement.

Par ailleurs, nous ne pouvons vous reprocher de ne pas enregistrer dans le budget les obligations de pensions publiques futures comme un engagement de l'État pour l'avenir. En effet, nous ne sommes pas le seul État à agir ainsi. Par contre, les Pays-Bas enregistrent cette donnée dès à présent.

J'en viens aux Sicafi, les sociétés d'investissements à capital fixe immobilières, un des chefs-d'œuvre auxquels vous avez consacré beaucoup d'efforts au cours de ces dernières années. Pour bénéficier d'un statut équivalent à celui des Sicav, les Sicafi ont dû supporter anticipativement une taxe sur des plus-values immobilières non réalisées, et qui ne le seront peut-être jamais et même si, par exemple, celles-ci doivent l'être une trentaine d'années plus tard. Dès lors, vous touchez dès maintenant des revenus fiscaux qui auraient dû bénéficier à un de vos lointains successeurs.

Ces initiatives sont toutes de la même nature et rejoignent le débat de ce jour à propos des swaps.

Je devrais évoquer également ici un autre épisode extraordinaire qui est de la même nature. Le gouverneur de la Banque nationale de Belgique a, à plusieurs reprises, vendu de l'or monétaire à des fins numismatiques et pour satisfaire les besoins du Trésor mais probablement aussi pour assurer une gestion plus rentable des réserves de la Banque. Or, il déclare maintenant que l'équilibre des réserves or-devises est satisfaisant et qu'il refusera d'effectuer encore une telle opération. En d'autres termes, il prive ainsi d'office vos successeurs de la possibilité de réaliser une nouvelle fois une opération qui vous fait bénéficier de 222 milliards en termes de remboursement de la dette publique.

M. Verplaetse s'engage aussi dans la voie que vous avez tracée pour le Gouvernement. Tout comme vous, je suis partisan du fait que la Belgique doit absolument entrer en 1999 dans la troisième

phase de l'Union économique et monétaire, mais M. Verplaetse a fermé la porte à toute action de n'importe quel ministre qui vous succédera et qui devra d'abord vaincre ce tabou, ce blocage placé par M. Verplaetse à toute opération analogue pour l'avenir.

J'en viens maintenant à l'opération critiquable dont nous parlons aujourd'hui et qui, incontestablement, fait partie du *creative accounting*, de la comptabilité créative. En effet, l'opération dont M. Coene a évoqué tous les aspects de façon technique, présente une particularité dans sa comptabilisation: la réduction des charges d'intérêt est comptabilisée dans l'exercice au cours duquel vous l'enregistrez, mais les pertes en capital ne sont pas mentionnées aujourd'hui dans la comptabilité de l'État et ne le seront qu'à l'échéance des contrats, peu importe que ce soit en 1998, en 1999, en 2000, ...

En d'autres termes, il s'agit d'une opération qui dissimule totalement la réalité des engagements pris par l'État.

Autre reproche, monsieur le Vice-Premier ministre: la confusion avec le secteur privé. Si ce dernier agissait comme le font vos collaborateurs, il engagerait deux catégories de gens: d'une part, les actionnaires — on a vu que dans certains cas, ce genre d'opération pouvait conduire à la disparition totale d'une entreprise comme la *Barings Bank* dont le capital a été totalement effacé par les pertes — et, d'autre part, les déposants, si l'opération va au-delà de la simple perte du capital de la banque ou de l'organisme financier. Je souligne cependant ici la notion de capital à risque; celui qui place son argent comme actionnaire de telles entreprises agit en connaissance de cause. Quant aux déposants bancaires, dans la plupart des systèmes, ils sont l'objet d'une assurance dont vous ne pouvez malheureusement pas vous prévaloir à l'égard des pertes du Trésor.

Dans le cas du Trésor, les capitaux engagés par le ministre des Finances, représentent l'argent du contribuable. Il a clairement été dit pour quels montants cela pouvait être préjudiciable, dans quelques années, au contribuable, qui devra couvrir la note des engagements que vous avez pris. Cette question n'a pas été suffisamment éclairée par vous aux yeux du public.

J'en arrive à la qualification fiscale et morale de ce genre d'opération. Voyons d'abord la qualification fiscale. Il y a quelques années, vous avez interdit aux particuliers et aux entreprises de procéder à la même opération qui était parfaitement légale et dépourvue de tout prélèvement fiscal dans le chef de celui qui effectuait le swap. En réalité, le contribuable pouvait, de la même façon qu'il achetait une action et la revendait, engranger un avantage fiscalement non taxable, parce qu'il s'agissait d'une plus-value sur les devises achetées, avec un revenu très faible. Mais vous avez estimé que c'était fiscalement inacceptable et que vous ne pouviez le tolérer.

Vous avez aussi condamné ce type d'opération sur le plan moral en tant que spéculation; j'y reviendrai dans un moment.

Autre point, monsieur le Vice-Premier ministre: en votre qualité de ministre des Finances, vous avez accès à des informations que d'autres n'ont pas.

Dans le système des monnaies à taux de change flottants, les opérations de flottage ont été qualifiées de deux façons différentes, à savoir le *clean floating*, où seul le marché règle le taux de change d'une monnaie, et le *dirty floating*, où les gouvernements interviennent pour soutenir, dévaluer ou réduire la parité de leur monnaie ou de celle d'un autre pays: voyez la relation entre le yen et le dollar américain.

Vous avez choisi le *dirty swap* car, en votre qualité de ministre des Finances, vous disposiez d'informations laissant croire que certaines monnaies pourraient être réévaluées et d'autres non. Vous avez en quelque sorte fait usage d'informations d'initié, sachant de par vos fonctions que la lire, la livre ou d'autres monnaies seraient dépréciées et vous pensiez que d'autres, comme le dollar américain, remonteraient.

M. Maystadt, Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur. — On me répète sans cesse la même chose, alors que ces opérations étaient fondées sur l'hypothèse totalement inverse, à savoir la convergence des monnaies.

M. Hatry (PRL-FDF). — À certains moments, monsieur le Vice-Premier ministre, vous avez dû changer d'attitude et vous avez fait le contraire de ce que vous pensiez antérieurement.

Lorsque le ministre italien, par exemple, est en réunion du Comité monétaire européen ou lorsqu'il se trouve au Conseil Ecofin, comment voulez-vous qu'il parle en toute confiance s'il sait que ses propos seront utilisés par un ou plusieurs de ses collègues pour éventuellement spéculer contre sa monnaie qui est présumée rencontrer des difficultés?

M. le Président. — Monsieur Hatry, je vous invite à terminer votre intervention car vous avez déjà dépassé de 50 p.c. votre temps de parole. Vous aviez annoncé une intervention de dix minutes et vous parlez depuis un quart d'heure.

M. Hatry (PRL-FDF). — Je termine, monsieur le Président.

La politique du Gouvernement belge s'est inscrite contre celle de ses collègues européens. Spéculer contre les monnaies faibles et en faveur des monnaies fortes risque de miner la collaboration interne au sein de l'Europe.

En conclusion, monsieur le Vice-Premier ministre, deux possibilités se présentent: soit vous étiez au courant de tout et, dans ce cas, vous devez assumer vos responsabilités — à certains moments de votre action, vous avez agi en desperado de la dette publique — soit vous ignoriez tout, et c'eût été tout aussi critiquable.

M. Coene a bien démontré que l'ignorance était impossible, étant donné ce qui a précédé les opérations en question. Pour le surplus, je me rallie entièrement aux questions précises posées par M. Coene. (*Applaudissements*.)

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Maystadt.

De heer Maystadt, Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel. — Mijnheer de Voorzitter, alvorens de arbitrage-operaties die door de Schatkist enkele jaren geleden werden uitgevoerd, in detail te bespreken, denk ik dat het nuttig is te herinneren aan de algemene context waarin die operaties kaderden.

Zoals men weet, vormt het niveau van de staatsschuld reeds geruime tijd een aanzienlijke belemmering voor onze economie. Daarom heb ik, sinds ik de leiding heb over het departement van Financiën, werk gemaakt van de modernisering van dit schuldbeheer teneinde de kosten van onze schuldenlast structureel te verminderen. Al gauw bleek dat, om die doelstelling te verwezenlijken, zowel institutionele als strategische leemtes moesten worden opgevuld.

Op institutioneel vlak hadden de inspanningen hoofdzakelijk betrekking op de modernisering van de representatieve effecten van de schuld en op de markten waarop die effecten worden verhandeld. Terwijl in het verleden voor de uitgifte van overheidsleningen werd onderhandeld met een consortium van banken, kwamen die uitgiften sinds 1990 tot stand in een concurrentieel kader en zonder betaling van commissielonen. Die concurrentiële aanbestedingsprocedure was voor de staat een waarborg om tegen de voordeligste prijs te kunnen ontlenen.

Tegelijkertijd kon de staat nagenoeg het totaal van zijn geconsolideerde schuld in Belgische frank herfinancieren tegen een meer voordelige rente, in het bijzonder door gebruik te maken van opties verbonden aan verschillende leningen die voorheen tegen zeer hoge rentes werden aangegaan, en door gebruik te maken van de nieuwe techniek van omruilingsaanbestedingen.

Op strategisch vlak bestond de in overleg met de directie van de Schatkist bepaalde krachtlijn erin bij het schuldbeheer verder te kijken dan het lopende begrotingsjaar en de schuld te beheren op een meerjarenbasis, rekening houdend met de economische en financiële trends die gelden op het ogenblik dat beslissingen worden genomen. Het nastreven van die doelstelling betekende in de praktijk dat de staat zijn schuldenlast op korte termijn en het aandeel van in buitenlandse deviezen uitgedrukte leningen moest verminderen. Er moet aan worden herinnerd dat de staat in het verleden om budgettaire besparingsredenen op zeer korte termijn de gewoonte had een belangrijk deel van de schuld niet alleen op

korte termijn aan te gaan — meer dan 40 pct. in 1982 — maar ook in deviezen. De schuld in deviezen vertegenwoordigde nagenoeg 24 pct. van de totale schuld in 1984. Het is ongetwijfeld nuttig te verduidelijken dat die leningen in deviezen op geen enkele manier gedekt waren tegen wisselkoersschommelingen en dat er toen wisselkoersverliezen ontstonden die aanzienlijk hoger lagen dan de bedragen waarvan vandaag sprake is.

Als men weet dat de korte-termijnrente historisch minder stabiel is dan de lange-termijnrente en indien men zich de turbulenties herinnert die zich op de wisselmarkten voordeden in de loop van de jaren zeventig en tachtig, zal men moeiteloos begrijpen dat de financieringslast van de schuld gedurende die periode zeer onzeker was. De onzekerheid omtrent de evolutie van die last maakte elk begrotingsvoorzicht op middellange termijn nagenoeg onmogelijk. Sommigen hebben niet getwijfeld om het «beheer» van de schuld in die periode als «zeer speculatief» te beschouwen. Ik wens hier geen polemiek aan te gaan, maar ik kan verklaren, zonder vrees te worden tegengesproken, dat de staats-schuld in die periode een risiconiveau bereikte dat sindsdien nooit meer werd vastgesteld.

Om dat risico te verminderen moesten de vervaldagen van onze leningen absoluut worden verlengd — wat in ons jargon «de schuld consolideren» wordt genoemd — en moest onze deviezen-schuld worden verminderd. Deze tweevoudige richting heeft de Schatkist sinds het begin van dit decennium gevolgd. Momenteel bedragen onze korte-termijnschuld en het aandeel van de leningen in deviezen respectievelijk slechts 23 pct. en 10 pct. — en weldra zelfs 8 pct. — van de totale schuld, zodat wij dus beter behoed zijn tegen onverwachte bewegingen op de financiële markten.

Die nieuwe vorm van beheer, die gepaard ging met de zopas aangehaalde institutionele hervorming, werd door de buitenlandse specialisten als een succes beschouwd. Dit succes werd geconcretiseerd in een aanzienlijke daling van het verschil tussen de Belgische en de Duitse rente. Vandaag komt de Belgische rente nagenoeg overeen met de rente van onze buurlanden, terwijl die aan het begin van dit decennium 200 basispunten hoger was.

Belangrijker voor de belastingplichtige is dat het geheel van die maatregelen het mogelijk maakte structureel meer dan 70 miljard per jaar te besparen, dit is ongeveer 20 000 frank per gezin.

Betekent die modernisering van het beheer dat de Schatkist geen risico meer moet nemen? Neen, helemaal niet. Elke financiële beslissing houdt een risico in. Het feit alleen al om, bijvoorbeeld, eerder op 8 jaar dan op 2 jaar te ontfemen, is op zich speculatief. Op die manier drukt de beslissingnemer zijn mening uit over de evolutie van de rente en neemt hij een risico.

Het nemen van risico's kan op het vlak van financiën onmogelijk worden vermeden. Ik ga zelfs verder. Zonder het nemen van risico's zou het onmogelijk zijn geweest de kostprijs van onze schuldenlast te verminderen. Het spreekt echter vanzelf dat dit risico beperkend, berekend en gecontroleerd moet zijn.

Alvorens de eigenlijke operaties te onderzoeken, is het onontbeerlijk te herinneren aan de economische context van het einde van de jaren tachtig. 1989 was het jaar van het verslag-Delors over de EMU. In dat verslag, dat door de Europese Raad van Madrid in juni 1989 werd aangenomen, wordt de convergentie van de Europese munten geprezen. Was het trouwens geen gunstige periode om een dergelijke doelstelling te verwezenlijken? Alles wees in die zin. In haar verslag van december 1989 voorzag de OESO een regelmatige expansie van de economische activiteit met ongeveer 3 pct. voor 1990 en 1991, evenals een stabilisering van de inflatiepercentages. Bovendien ondertekenden 70 economen, waarvan verschillende zeer bekende Belgen, onder wie een VLD-parlementslid, in juni 1992 een manifest waarin met nadruk werd geformuleerd dat het EMS de facto een monetaire unie was. Stabieliteit en convergentie waren de sleutelwoorden van die tijd.

M. Hatry (PRL-FDF). — Il ne faut jamais croire les économistes!

M. Maystadt, Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur. — Par la suite, les faits ont démontré qu'ils s'étaient tous trompés. Mais à l'époque, tout le monde

croyait à la stabilité. Pendant la période où les swaps d'arbitrage ont eu lieu, les économistes se sont fondés sur la conviction — très généralement partagée — selon laquelle nous nous trouvions dans un processus de convergence des monnaies européennes.

M. Coene (VLD). — Sauf les banques qui savaient qu'une telle opération leur serait profitable. Si elles ont accordé des subsides, c'est parce qu'elles comptaient récupérer les fonds par la suite par la dépréciation des monnaies faibles.

M. Maystadt, Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur. — L'histoire a prouvé que M. Soros avait gagné et celui-ci a fait éclater le système monétaire européen.

M. Coene (VLD). — Monsieur le Vice-Premier ministre, est-il normal, selon vous, que des banques accordent un subside d'intérêts sans contrepartie? C'est pourtant ce qui s'est passé à l'époque.

M. Maystadt, Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur. — À l'époque, des banques privées, y compris d'importantes banques belges, ont réalisé exactement le même type d'opération: tout le monde était convaincu que nous nous dirigeons vers la convergence des monnaies européennes. Une d'entre elles a même réalisé des opérations qui, proportionnellement, lui ont coûté beaucoup plus que les montants dont il est ici question, dans le cadre de la dette publique.

M. Coene (VLD). — Un tel risque est de la responsabilité des banques. Notre responsabilité à nous porte sur l'argent du contribuable!

M. Maystadt, Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur. — Ne me faites pas croire aujourd'hui que les banques étaient alors en mesure de prévoir la suite des événements.

En juin 1992, septante économistes s'accordaient à reconnaître que nous étions dans une union monétaire de fait et que nous nous dirigeons vers la convergence des monnaies européennes. En septembre 1992, les premiers remous sont apparus dans le système monétaire européen. Je souhaite rappeler dans quel contexte ont été prises les décisions visant à réaliser ces swaps d'arbitrage.

Ingevolge de turbulenties binnen het EMS in de herfst van 1992 heeft de Schatkist beslist die portefeuille te herstructureren teneinde de risico's inzake wisselkoersen beter te spreiden. Daarom heeft de Schatkist van eind 1992 tot oktober 1993 verschillende operaties uitgevoerd, die onder andere betrekking hadden op opties inzake wisselkoersen. Die operaties hadden tot doel het risico inzake Europese munten te verleggen naar de Amerikaanse en de Canadese dollar. De Mexicaanse crisis — die niemand, zelfs het IMF niet, had voorzien — en de daaruit voortvloeiende ontwaarding van de dollar veroorzaakten aanzienlijke minderwaarden voor die herstructureringsoperaties.

De minderwaarden die heden voor het geheel van de arbitrage-operaties ontstaan, worden geraamd op ongeveer 38 miljard. Die raming houdt rekening met de besparingen inzake rentelasten die deze swaps in het verleden mogelijk maakten, hetzij 12,9 miljard. Dit potentieel verlies van 38 miljard is een weergave van de huidige waarde van de arbitrageswaps geraamd tegen de huidige marktvoorwaarden. Dit verlies zou enkel worden verwezenlijkt indien de Schatkist besliste om vandaag alle operaties ter zake af te wikkelen, wat ze niet van plan is.

Verder heeft de Schatkist reeds geruime tijd maatregelen genomen, teneinde een limiet te bepalen voor die potentiële verliezen, zodanig dat de situatie alleen maar kan verbeteren.

Ik meen dat het ook nuttig is eraan te herinneren dat die minderwaarde van 38 miljard — indien die werd geconcretiseerd — de weergave zou zijn van operaties gespreid over de periode 1989-2002, hetzij 14 jaar. Dit moet in verband worden gebracht met een schuld van 10 000 miljard. Op de lasten van die schuld heeft de Schatkist sinds 1991 recurrent miljarden per jaar kunnen besparen.

Verder heeft de Schatkist een provisie aangelegd die momenteel 10,4 miljard bedraagt, teneinde die potentiële verliezen in te dekken. In tegenstelling tot wat sommigen beweren, is die provisie geen zwarte kas aangezien het Rekenhof sinds 1993 op de hoogte is van het bestaan ervan.

Monsieur Coene, en commission des Finances, les représentants de la Cour des comptes ont indiqué très clairement qu'il n'était pas question de «caisse noire».

Indien we een balans willen opmaken van die operaties, is het onontbeerlijk vier vragen te beantwoorden.

Ten eerste, wat werd gedaan, legaal?

Ten tweede, gaat achter die operaties een geldige redenering schuil?

Ten derde, was het opgelopen risico enorm groot?

Ten vierde, hoe kan worden vermeden dat een dergelijke situatie zich in de toekomst herhaalt?

We kunnen op de eerste twee vragen bevestigend antwoorden. Inderdaad, ik heb de Kamer er reeds aan herinnerd dat de wet betreffende de Rijksmiddelenbegroting uitdrukkelijk bepaalt dat de thesaurie dit soort operaties in het kader van haar beheer kan verrichten. Bovendien hebben we de redenen uiteengezet die de verantwoordelijken van de Schatkist hebben gemotiveerd om die arbitragetechnieken te hanteren.

Wat het opgelopen risico betreft, moet men weten dat tussen 1990 en 1992 het maximum uitstaand bedrag van de arbitragewaps, hetzij 84 miljard, slechts 1 pct. van de totale schuld bedroeg.

Het antwoord op de laatste vraag, namelijk hoe kunnen dergelijke verliezen in de toekomst worden vermeden, omvat verschillende elementen.

Ten eerste, indien het merendeel van de operaties, waarop kritiek wordt geleverd, kaderden in een dynamischer schuldbeheer, lijkt één van die operaties achteraf gezien te risicovol en onvoldoende ingeschat door de ploeg van de Schatkist.

De heer Coene (VLD). — Wat een bekentenis, mijnheer de Vice-Eerste minister! Ik dank u vriendelijk!

De heer Maystadt, Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel. — Ik herhaal, één van die operaties lijkt achteraf gezien te risicovol te zijn geweest. Dat is de waarheid en ik erken dat, maar ik meen dat het nuttig is er hier aan te herinneren hoe die beslissingen werden genomen.

Over de arbitragewaps die tot in juli 1992 zijn gespreid, werd beslist door één ambtenaar die de volmacht had voor dit soort operatie. Sedert eind 1992 wordt de beslissing over alle operaties genomen door een beperkt comité dat samengesteld is uit ambtenaren van de Schatkist en een lid van mijn kabinet. Dat comité, dat één keer per week samenkomt, is de enige instantie die oordeelt over de opportuniteit van de operaties inzake schuldbeheer en het moet niet de toestemming vragen van de minister van Financiën om bijzondere operaties in het kader van dit schuldbeheer uit te voeren.

Ik wens te verduidelijken dat de schuldcel waarnaar de heer Coene verwijst, een louter adviserende instantie is, die ongeveer viermaal per jaar vergadert. De rol van die instantie bestaat er onder meer in het jaarverslag van de schuld voor te bereiden en hierbij commentaar te verstrekken. Het is zeker niet de bedoeling dat deze zich inlaat met afzonderlijke verrichtingen of er zelfs commentaar bij geeft.

Ik heb wel degelijk mijn goedkeuring gegeven aan de strategie bepaald door dat comité, namelijk een vermindering van de risico's en de geleidelijke ontmanteling van de arbitrageoperaties. Ik werd echter niet ingelicht over de afzonderlijke verrichtingen of over de risico's die laatstgenoemde operaties inhielden. Niettemin, zoals ik reeds in de Kamer heb meegedeeld, neem ik de volledige politieke verantwoordelijkheid voor die operaties op mij.

Je tiens à confirmer à M. Hatry que je n'étais pas personnellement informé de cette opération qui, rétrospectivement, peut apparaître trop risquée et qui pourrait entraîner des pertes. Je

m'exprime au conditionnel puisque, à ce stade, rien n'est encore certain. Au contraire, comme je l'ai indiqué, la situation ne peut que s'améliorer: le montant de 38 milliards évoqué aujourd'hui correspond aux 44 milliards évalués au mois de mai et ne peut que diminuer car il représente un maximum compte tenu des clauses insérées par la Trésorerie.

Je ne devais d'ailleurs pas nécessairement être mis au courant de cette opération. Toutefois, j'ai demandé à ceux qui ont participé à cette décision collective pourquoi ils ne m'avaient pas informé. Les raisons en sont très simples: les décideurs n'ont pas perçu le risque particulier que cette opération pouvait comporter. Celle-ci leur ayant sans doute été présentée de manière incomplète ou incorrecte, ils n'ont pas perçu son caractère dangereux par rapport à d'autres auxquelles ils avaient procédé. Une erreur d'analyse a donc certainement été commise à ce moment. Je précise que je relate les faits tels qu'ils se sont déroulés et tels qu'ils figurent dans le dossier.

Cela dit, j'estime de mon devoir de couvrir ces fonctionnaires dont personne ne peut mettre en cause l'intégrité ni la conscience professionnelle. Leur défense doit être assurée. Si la responsabilité leur était rejetée, ils n'en prendraient plus aucune, ce qui nous coûterait certainement plus cher.

Het nemen van dergelijke beslissingen wordt in de toekomst ongetwijfeld veel onwaarschijnlijker doordat de Schatkist de voorbije jaren zowel op het vlak van menselijk potentieel als inzake technologische middelen werd versterkt. De kwaliteit van het werk verricht door de groep die momenteel bij de Schatkist aan de slag is, wordt unaniem als zeer professioneel erkend en is niet te vergelijken met de kwaliteit van nauwelijks enkele jaren geleden.

Bovendien leert de ervaring van de voorbije weken ons, zoals ik heb meegedeeld in een brief aan de voorzitter van de kamercommissie voor de Financiën, dat de traditionele communicatievormen over het schuldbeheer tussen de minister van Financiën en het Parlement, hoe valabel ze ook zijn, dienen te worden aangevuld. In dat opzicht dient de aandacht ongetwijfeld te worden gevestigd op vier domeinen: de wettelijke organisatie, de strategische oriëntaties, het vermogen om de schuld te beheren en de controle op dit beheer.

Zoals men weet, wordt de wettelijke organisatie van het beheer van de staatschuld bepaald door artikelen die jaarlijks in de wet op de Rijksmiddelenbegroting worden opgenomen. Ingevolge de ontwikkelingen inzake het schuldbeheer werden aan die wetsartikelen na verloop van tijd wijzigingen aangebracht. Reeds verschillende maanden werkt de Schatkist aan een meer coherente voorstelling van de wettelijke regelgeving op dat vlak. De nieuwe wettelijke organisatie zal in de Rijksmiddelenbegroting 1997 die de commissie voor de Financiën in de komende weken onderzoekt, worden voorgesteld. Ik twijfel er niet aan dat de aandacht van de parlementsleden in het bijzonder hiernaar zal uitgaan. Op die manier zullen ze de gelegenheid hebben zich hierover uit te spreken en, desgevallend, amendementen in te dienen.

Zoals vermeld in mijn brief van 7 oktober laatstleden aan de heer Didden, voorzitter van de kamercommissie van de Financiën, zou het nuttig zijn dat de minister van Financiën, periodiek en volgens overeen te komen modaliteiten, de gevolgde globale strategische oriëntaties voorlegt. In de jaarverslagen over de staatschuld en in redevoeringen heb ik dikwijls de gelegenheid gehad die oriëntaties voor te stellen, maar ik stel ook vast dat die oriëntaties zelden het voorwerp waren van een grondige gedachtenwisseling met het Parlement.

De voorbereiding en de uitvoering van een strategie voor het beheer van de staatschuld hangen cruciaal af van de deskundigheid van de Schatkist en van haar vermogen om haar schuld te beheren. Om tegemoet te komen aan eisen van de financiële markten en de ontwikkelingen ervan moeten beide elementen voortdurend evolueren. In dit verband is het uiterst belangrijk te wijzen op de enorme veranderingen die sedert medio de jaren 80 zijn opgetreden op het vlak van de deviezenschuld, alsook sedert het einde van de jaren 90 op het vlak van de schuld in Belgische frank. Zoals elke instelling moest ook de Schatkist zowel haar beslissings- en organisatievormen als haar instrumenten voor

analyse en beheer grondig hervormen. Niettegenstaande de door het openbare ambt opgelegde verplichtingen moest de Schatkist haar menselijk potentieel versterken.

Ce ne fut pas toujours simple compte tenu des règles de la fonction publique, mais je puis vous dire qu'aujourd'hui l'équipe de la Trésorerie qui a en charge la gestion de la dette est certainement mieux équipée à la fois sur le plan humain et sur le plan technique. Grâce à la possibilité d'utiliser le Fonds des rentes et de conclure des contrats par cette voie, nous avons pu recruter deux spécialistes qui avaient une expérience dans le secteur privé et qui sont venus renforcer l'équipe de la Trésorerie. J'insiste sur le fait que ces recrutements sont rarissimes. En effet, les règles de la fonction publique imposent que le personnel soit recruté selon des procédures précises et surtout à un niveau de rémunération sans comparaison avec ce que ces spécialistes peuvent obtenir dans le secteur privé.

Un quatrième et dernier domaine qui doit retenir l'attention est celui du contrôle. D'emblée, j'exprime le souhait que se poursuive le contrôle exercé par la Cour des comptes en liaison permanente avec les services de la dette publique, contrôle qui porte tant sur l'analyse de la stratégie suivie que sur l'examen détaillé des opérations.

M. Coene prétend que l'on n'a pas répondu aux lettres de la Cour des comptes. Je rappellerai tout d'abord que c'est l'administration de la Trésorerie qui a pris l'initiative d'attirer spécialement l'attention de la Cour des comptes sur les problèmes que pouvait poser ce type d'opérations. Bien entendu, ces dernières étaient communiquées. Je dispose de documents datés des années 1990, 1991 et 1992 qui montrent que la Cour des comptes était informée.

M. Coene (VLD). — C'est faux, monsieur le Vice-Premier ministre. La première communication à la Cour des comptes date de fin octobre 1993. Je me suis rendu à la Cour des comptes ce matin où l'on m'a clairement montré toute la documentation.

M. Maystadt, Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur. — Monsieur Coene, je vous montrerai les listings complets transmis à la Cour des comptes en 1990, 1991 et 1992...

M. Coene (VLD). — Vous semez la confusion — et vous savez que c'est très habile, monsieur le Vice-Premier ministre —, entre les swaps ordinaires et les swaps d'arbitrage qui sont pourtant des opérations bien distinctes. Ils sont repris sur le même listing afin de masquer l'opération sous-jacente.

M. Maystadt, Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur. — Monsieur Coene, je vous dis, documents à l'appui, que la Trésorerie a communiqué la liste de ces opérations, y compris les swaps d'arbitrage en 1990, 1991 et 1992.

M. Coene (VLD). — Non, monsieur le Vice-Premier ministre, c'est en octobre 1993. Il suffit de demander à la Cour des comptes de venir l'attester.

M. Maystadt, Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur. — Cela ne pose aucun problème, monsieur Coene. Je vous montrerai les documents qui ont été transmis. Je puis vous l'affirmer car j'ai moi-même vérifié. J'avais en effet dit, lors du débat à la Chambre, que la Cour des comptes avait été informée pour la première fois en octobre 1993. Mais, depuis lors, on m'a fourni les listings qui ont été transmis en 1990, 1991 et 1992. Il est vrai, cependant, que la Cour des comptes n'avait pas son attention spécialement attirée. Lorsque les swaps d'arbitrage ont pris une tournure délicate en raison de l'éclatement du système monétaire européen, le fonctionnaire responsable en a informé l'administrateur général de la Trésorerie. Ce dernier m'en a parlé et nous avons convenu qu'il fallait attirer spécialement l'attention de la Cour des comptes. C'est l'objet de la lettre du 15 octobre 1993.

Vous avez fait allusion, monsieur Coene, aux autres lettres de la Cour des comptes. Cette dernière m'écrit en effet le 27 avril 1994: «Dans ce contexte, la cour suggère que le comité de guidance des

swaps déjà en fonction au sein de l'administration procède mensuellement à une évaluation et à un bilan des décisions prises par l'administration dans les domaines des swaps et des produits dérivés. Ces réunions seraient organisées en présence d'observateurs de la Cour des comptes. Elles seraient consacrées en particulier à un examen du bilan actualisé des opérations de swaps ainsi qu'à des décisions prises par l'administration dans ce domaine et à une évaluation de la politique suivie. Les progrès accomplis en matière de comptabilisation y seraient également évoqués.

L'organisation périodique de ces réunions en présence d'observateurs de la Cour des comptes permettrait d'assurer un contrôle minimal de ces opérations adapté à la fois à leur nature particulière, au délai très court dont l'administration dispose pour prendre ses décisions en la matière et à la nécessaire confidentialité des options retenues.»

Voilà la citation exacte de la lettre de la Cour des comptes du 27 avril 1994. Il a été répondu d'emblée à la demande émise par la Cour des comptes puisque des réunions mensuelles ont été organisées depuis cette date. En effet, chaque mois, les fonctionnaires du service de la dette et les auditeurs de la Cour des comptes se rencontrent pour faire le point.

Quant à la lettre du 12 avril 1995, elle ne demandait pas de réponse particulière mais la cour disait qu'elle «tient à souligner qu'elle restera particulièrement attentive à tout écart qui surviendrait par rapport à ces principes de prudence, notamment si de nouvelles opérations à risque, comparables à celles dans lesquelles le Trésor s'est engagé au cours de ces dernières années, devaient à nouveau être conclues, que ce soit en vue de dégager des bénéfices à court terme ou pour reporter d'éventuelle pertes provoquées par des conventions anciennes».

La Trésorerie a bien entendu respecté cette demande de la cour et n'a d'ailleurs plus conclu ce type d'opérations après cette date.

Enfin, la lettre de la Cour des comptes du 7 mai 1996 a fait l'objet d'une réponse circonstanciée de ma part au mois de juin 1996. Je souhaite que cette collaboration régulière et étroite entre le service de la dette et les services de la Cour des comptes puisse se poursuivre.

Dans cette concertation, une question subsiste quant à la comptabilisation de ce type d'opérations. Les deux intervenants y ont fait allusion.

En ce qui concerne les subsides d'intérêts sur les swaps d'arbitrage, ceux-ci ont été portés pour un total de 10,3 milliards, jusqu'à présent, en déduction des charges de la dette publique et, donc, du solde net à financer. Ce traitement comptable est conforme aux règles en vigueur tant dans la comptabilité budgétaire que dans le système européen de comptes économiques intégrés. Dans son rapport du 14 octobre dernier, la Cour des comptes constate d'ailleurs la parfaite régularité de ces enregistrements.

En ce qui concerne les *cash* ou *up fronts* réalisés sur divers instruments tels que les swaps d'arbitrage et les options depuis 1992, soit 17,8 milliards au total, ceux-ci ont été déposés sur des comptes non repris dans la situation officielle de la comptabilité publique. Cette situation n'est évidemment pas satisfaisante. Il y a lieu toutefois de formuler plusieurs remarques à cet égard.

Tout d'abord, la Cour des comptes a été informée de l'existence et de l'évolution de ces comptes dès la mi-octobre 1993, mais n'a fait aucune observation à ce sujet dans l'ensemble des rapports transmis au Parlement. Si elle ne l'a pas fait, c'est parce qu'elle n'avait pas de réponse évidente quant à la manière de comptabiliser ce type d'opérations.

Par ailleurs, la nature de ces recettes n'est pas comparable aux subsides d'intérêts et leur comptabilisation aurait dû être différente puisque, selon le système européen de comptes économiques intégrés, il s'agissait de pures recettes d'opérations financières sans effet sur le besoin net de financement.

Enfin, il aurait été curieux de comptabiliser ces gains financiers — dont la Cour des comptes souligne que l'analyse ne peut les dissocier de l'évolution des pertes potentielles — sans que le problème de la comptabilisation des pertes et des instruments dérivés comme tels ne soit également réglé. Sur ce point, la cour précise que, dans sa forme actuelle, la comptabilité de l'État n'offre pas de possibilité d'enregistrer adéquatement les opérations. Ce problème n'est d'ailleurs pas propre à la Belgique.

M. Hatry (PRL-FDF). — Les autres pays n'ont peut-être pas ce problème.

M. Maystadt, Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur. — Ils rencontrent le même problème pour enregistrer ce type d'opérations qui sont des opérations hors bilan — lorsqu'il s'agit des banques — et hors comptabilité publique. C'est bien à ce niveau que réside le problème qui n'est pas propre à la Belgique parce que le système européen — que nous devons tous appliquer aujourd'hui — ne prévoit pas la manière d'enregistrer ce type d'opérations.

La Cour des comptes et la Trésorerie recherchent donc une formule permettant l'enregistrement, dans la dette publique, des pertes potentielles. Une solution satisfaisante doit être trouvée afin d'inventorier les positions de manière précise et continue.

En résumé, l'ensemble des opérations relatives à ces instruments dérivés ou assimilés a eu — ou aura — des effets distincts sur le besoin net de financement et sur la dette publique. Je souligne ce point car j'ai pu constater que les deux aspects faisaient souvent l'objet d'une confusion manifeste.

Selon les règles comptables européennes, les gains ou pertes associés aux flux d'intérêts sont seuls pris en compte pour le besoin net de financement. Le montant relatif aux gains est de 12,9 milliards de francs — dont 10,3 milliards sont déjà enregistrés. La somme de 16 milliards de francs — dont 5,8 milliards ont été enregistrés jusqu'à présent — doit être prise en compte pour les pertes. Ces pertes découlent du déséquilibre existant entre les intérêts à payer dans des monnaies fortes et ceux à recevoir dans des monnaies faibles, eu égard à la dépréciation de ces dernières. Cela n'a rien à voir avec les pertes en capital sur le principal.

La dette publique est — ou sera — non seulement influencée par la variation du besoin net de financement, mais également par l'incorporation des pertes de valeur comptable potentielle sur les investissements financiers.

Lors de la réalisation effective des opérations et conformément aux règles européennes que je viens d'évoquer, ces pertes n'ont aucune incidence directe sur le solde net à financer ou le besoin net de financement. Du point de vue budgétaire, l'incidence directe de toutes ces opérations sera donc extrêmement limitée puisqu'elle correspond uniquement à l'effet annuel des subsides d'intérêts et des pertes à supporter sur les coupons d'intérêts des swaps d'arbitrage. Il serait donc absurde de « jeter le bébé avec l'eau du bain ».

J'ai reconnu qu'une des opérations qui font actuellement l'objet de critiques pouvait a posteriori être considérée comme une erreur. Ces opérations pourraient provoquer une perte. J'emploie le conditionnel car rien n'est certain à ce jour. Cette perte pourrait se traduire par une augmentation maximale du stock de la dette de l'ordre de 38 milliards de francs — soit 2 milliards de francs environ de charges d'intérêts par an. Ces 2 milliards sont à mettre en regard des quelque 70 milliards de francs que représentent les charges d'intérêts économisées annuellement depuis 1991 grâce à la gestion active de la dette. M. Coene a émis des doutes sur ces chiffres. Ils ont été fournis en commission des Finances, *in tempore non suspecto*, lors de la discussion du projet de budget 1996. Je rappelle qu'ils ont été acceptés à l'époque et que j'avais d'ailleurs fourni la décomposition de ces économies.

Il est vrai que la baisse des taux d'intérêts a permis la réalisation d'un certain nombre d'opérations. Nous avons néanmoins eu la volonté de mener lesdites opérations à bien.

M. Coene (VLD). — C'est normal.

M. Maystadt, Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur. — Je suis heureux de vous l'entendre dire ! Selon vous il était donc normal d'exercer tous les *calls* !

Lorsque nous avons commencé à utiliser cette pratique, une double critique a pourtant été formulée à la Chambre par un certain nombre de vos amis. Il m'était tout d'abord reproché de léser les petits épargnants. Je sais que la mesure n'était pas très populaire. J'ai d'ailleurs reçu beaucoup de courrier à ce sujet. Nous avons néanmoins voulu exercer les *calls*. Pour la première fois un ministre des Finances décidait délibérément d'exercer les

calls, y compris pour les emprunts détenus par les particuliers. Selon la seconde critique, j'étais beaucoup trop ambitieux et l'opération portait sur des montants beaucoup trop élevés, ce qui perturberait les marchés.

Grâce aux nouveaux instruments mis en place par la Trésorerie, cette opération portant sur plus de 1 600 milliards de francs a pu être réalisée sans provoquer de troubles sur les marchés. Sans cette modernisation et sans la mise en place de ces instruments, cette économie substantielle n'aurait pas pu être réalisée.

M. Coene (VLD). — Cela n'a rien à voir avec la modernisation. Depuis vingt ans, les différents ministres ayant eu successivement la charge du département des Finances ont eu recours à ce type d'opération.

M. Maystadt, Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur. — On peut évidemment tout nier, monsieur Coene. Je pense néanmoins que d'autres membres de l'opposition — sans doute un peu plus objectifs — reconnaissent que des réformes fondamentales ont été effectuées, tant dans le domaine des instruments de financement de la dette publique qu'en ce qui concerne le fonctionnement des marchés sur lesquels ces instruments sont échangés.

En conclusion, je maintiens qu'il convient — tout en tirant les leçons des erreurs passées — de garder cette volonté de gérer la dette publique de manière plus dynamique. Incontestablement, cette politique a permis de réaliser des économies bien plus significatives que les pertes évoquées aujourd'hui. Je le répète, il serait absurde de jeter le bébé avec l'eau du bain ! Certes, des fonctionnaires ont sans doute commis une erreur, mais leur jeter la pierre serait une erreur plus grave encore car ils éviteraient à l'avenir de prendre leurs responsabilités de sorte que nous en reviendrions à une gestion traditionnelle de la dette, beaucoup plus coûteuse pour l'État et, en fin de compte, pour les contribuables. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Coene.

De heer Coene (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, zoals steeds heeft de Vice-Eerste minister getracht het probleem te verdrinken door zo veel informatie over de rand van het fenomeen te geven dat iedereen een klare kijk op de essentie van de operaties waarover het gaat, verliest. Uiteindelijk heb ik op mijn vragen slechts zeer gedeeltelijke antwoorden gekregen.

Eerst wil ik even op de laatste opmerking van de Vice-Eerste minister ingaan. Wanneer men los van alle operaties die de Vice-Eerste minister heeft uitgevoerd, de interestbetalingen van de federale overheid in verhouding tot de totale schuld van de afgelopen tien jaar en daarnaast voor dezelfde periode de daling van de interestvoeten neemt, worden reeds meer dan 90 pct. van de daling van de interestlasten van de federale Regering verklaard. Dat is de realiteit. Dat zijn de meest objectieve cijfers en al de rest is gepraat over technieken.

M. Maystadt, Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur. — Parlons de chiffres objectifs ! Je n'ai pas cité les chiffres relatifs aux diminutions des charges d'intérêt de la dette qui sont évidemment des chiffres beaucoup plus élevés que les 70 milliards dont j'ai parlé...

M. Coene (VLD). — Lorsque vous effectuez la comparaison globale, vous arrivez à expliquer plus de 90 p.c. de tout ce qui s'est passé par la réduction des taux d'intérêt sur la période considérée. Je vous accorde volontiers le mérite d'avoir organisé les opérations relatives aux dix autres pour cent. Quant au reste, il n'y a pas lieu de vous vanter !

M. Maystadt, Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur. — C'est inexact ! La question a été débattue et le fait dûment constaté — et même reconnu par les membres de l'opposition — lors de l'examen du projet de budget 1996 à la Chambre.

De heer Coene (VLD). — Mijnheer de Vice-Eerste minister, ik was daar niet aanwezig en weet dus ook niet wat mijn collega's daar hebben gezegd.

U blijft beweren dat u niet op de hoogte was. Kunt u mij dan uitleggen waarom u in het bijblad bij de Rijksmiddelenbegroting 1989 bij de bevoegdheidsdelegatie een aanvulling hebt opgenomen om schuldoperaties mogelijk te maken? Daar hebt u geen uitleg voor gegeven.

M. Maystadt, Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur. — J'ai personnellement reconnu, monsieur Coene, que j'étais au courant de l'existence de ces opérations. Cependant, il est évident que je n'avais pas à être informé des détails car, si tel devait être le cas, je ne m'occuperais plus de rien d'autre...

M. Coene (VLD). — Vous étiez donc au courant, monsieur le Vice-Premier ministre. Par conséquent, vous en portez la responsabilité.

M. Maystadt, Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur. — J'ai déjà eu l'occasion de dire, sans la moindre ambiguïté, que même si je n'étais pas informé du détail des opérations et n'avais pas connaissance de cette opération particulière qui apparaît aujourd'hui comme une erreur, j'en assumerais la responsabilité politique et défendrais les fonctionnaires placés sous mon autorité.

De heer Coene (VLD). — Mijnheer de Vice-Eerste minister, sommige van uw collega's zullen bijzonder verheugd zijn over dit antwoord, want zij hebben zich altijd verscholen achter het feit dat u niet van de operatie op de hoogte was om u te blijven verdedigen. Ik stel nu dus vast dat u toegeeft dat u wel degelijk op de hoogte was van wat er gaande was, uiteraard zonder de concrete bedragen te kennen.

U hebt gezegd dat de schuldcel enkel een adviserende instantie is. Misschien is dat nu het geval, maar ik weet dat zij van 1987 tot midden 1988 veel meer was en zich actief met de zaken bezighield. Ik weet dit zeer goed, omdat ik er zelf deel van uitmaakte. Er werd over veel meer gepraat dan over een verslag van de schuld op een bepaald ogenblik. Er werd onderzocht of bepaalde zeer concrete operaties al dan niet interessant konden zijn voor de Schatkist. Misschien is dat nu veranderd, dat weet ik niet.

M. Maystadt, Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur. — Pourquoi n'interrogez-vous pas M. Vuchelen, qui est membre de cette cellule?

M. Coene (VLD). — J'ai contacté certaines personnes appartenant à cette cellule.

M. Maystadt, Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur. — On discute dans celle-ci des orientations stratégiques, de l'opportunité de lancer de nouveaux produits...

M. Coene (VLD). — En 1989 et en 1990, c'est-à-dire aux débuts de cette cellule, on discutait d'éléments beaucoup plus concrets. Vous avez réorganisé la Trésorerie, c'est exact. À l'époque, c'était cette cellule qui assurait l'input intellectuel pour une série d'opérations.

M. Maystadt, Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur. — Un input très apprécié, d'ailleurs!

De heer Erdman (SP). — Hoe hebben uw vrienden de Thesaurie achter gelaten, mijnheer Coene?

De heer Coene (VLD). — In 1988 was de heer Eyskens verantwoordelijk.

De heer Erdman (SP). — Maar de VLD maakte toch ook deel uit van de Regering?

De heer Coene (VLD). — Inderdaad, maar in 1980, toen het overheidstekort verdubbelde, maakte minister Maystadt ook deel uit van de Regering.

Mijnheer de Voorzitter. — De Vice-Eerste minister heeft maar op een aantal punten gedetailleerd geantwoord. Bovendien is het nog alles behalve duidelijk hoe groot de risico's zijn bij de diverse andere nog lopende operaties, waarover blijkbaar niet gesproken wordt.

De ontwijkende of halve antwoorden van de Vice-Eerste minister op onze concrete vragen ondermijnen verder de geloofwaardigheid van de politiek. Daarenboven geeft de Vice-Eerste minister toe dat er verrichtingen gebeuren waarvoor particulieren veroordeeld zouden worden, maar die de overheid blijkbaar wel kan doen zonder dat er enige conclusie wordt aan verbonden.

Ten einde ons toe te laten de risico's die de Belgische Staat loopt tengevolge van de arbitrageswaps en wisselkoersopties die de Schatkist sinds 1989 heeft aangegaan te evolueren en te kwantificeren, zullen wij een motie indienen, die ik bij deze overhandig.

M. le Président. — La parole est à M. Hatry.

M. Hatry (PRL-FDF). — Monsieur le Président, en ma qualité de président de la commission des Finances et des Affaires économiques, je tiens à préciser que j'ai applaudi M. le Vice-Premier ministre en raison de l'excellente qualité technique de sa réponse.

Par ailleurs, je voudrais signaler à l'assemblée que la commission des Finances et des Affaires économiques se réunira le 6 novembre — matin et après-midi — en présence du ministre des Finances. Ce dernier réalisera un exposé sur la politique telle qu'elle est pratiquée actuellement relativement à l'Union économique et monétaire. Je présume qu'à cette occasion, les documents qu'il a évoqués dans sa réponse seront mis à notre disposition.

De Voorzitter. — Tot besluit van deze vraag om uitleg heb ik twee moties ontvangen.

De eerste, ingediend door de heren Coene, Hatry en Anciaux, luidt:

«De Senaat,

Gehoord de vraag om uitleg van de heer Coene en het antwoord van de Vice-Eerste minister en de minister van Financiën en Buitenlandse Handel,

Vraagt de Regering om in de commissie voor de Financiën de nodige informatie en documentatie te verstrekken noodzakelijk om toe te laten de risico's te evalueren en te kwantificeren die de Belgische Staat loopt ten gevolge van de arbitrageswaps en wisselkoersopties die de Schatkist sinds 1989 aangegaan heeft.»

De tweede, ingediend door de dames Maximus en Bribosia-Picard, luidt:

«De Senaat,

Gehoord de vraag om uitleg van de heer Coene aan de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «de technieken die gehanteerd worden bij het schuldbeheer», en het antwoord van de minister,

Gaat over tot de orde van de dag.»

«Le Sénat,

Ayant entendu la demande d'explications de M. Coene au Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur sur «les techniques utilisées dans la gestion de la dette», et la réponse du ministre,

Passe à l'ordre du jour.»

Wij stemmen later over de gewone motie, die de voorrang heeft. Nous procéderons ultérieurement au vote sur la motion pure et simple, qui bénéficie de la priorité.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

WETSVOORSTELLEN

*Inoverwegingneming**Mededeling van de Voorzitter*

PROPOSITIONS DE LOI

*Prise en considération**Communication de M. le Président*

De Voorzitter. — Er werden geen opmerkingen gemaakt betreffende de inoverwegingneming van de wetsvoorstellen waarvan sprake bij het begin van onze vergadering. Ik veronderstel dus dat de Senaat het eens is met de voorstellen van het Bureau.

Aucune observation n'ayant été formulée quant à la prise en considération des propositions de loi dont il a été question au début de la séance, puis-je considérer qu'elles sont renvoyées aux diverses commissions compétentes? (*Assentiment.*)

Dan zijn de wetsvoorstellen in overweging genomen en naar de aangeduide commissies verwezen.

Ces propositions de loi sont donc prises en considération et renvoyées aux commissions indiquées.

De lijst van die wetsvoorstellen, met opgave van de commissies waarnaar ze zijn verwezen, verschijnt als bijlage bij de *Parlementaire Handelingen* van vandaag.

La liste des propositions de loi, avec indication des commissions auxquelles elles sont renvoyées, paraîtra en annexe aux *Annales parlementaires* de la présente séance.

Mesdames, messieurs, notre ordre du jour est ainsi épuisé.

Onze agenda voor vandaag is afgewerkt.

Le Sénat se réunira le mercredi 6 novembre 1996 à 14 heures.

De Senaat vergadert opnieuw woensdag 6 november 1996 om 14 uur.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(*La séance est levée à 18 h 45 m.*)

(*De vergadering wordt gesloten om 18 h 45 m.*)

ANNEXE — BIJLAGE

Prise en considération — Inoverwegingneming

Liste des propositions de loi prises en considération:

Lijst van de in overweging genomen wetsvoorstellen:

Propositions de loi:

Sur le jeu (de M. Weyts);

— Envoi à la commission des Finances et des Affaires économiques.

Complétant le Code civil en prévoyant la différence de sexe comme norme pour le mariage (de M. Verreycken et consorts);

— Envoi à la commission de la Justice.

Modifiant les articles 383 et 391 du Code judiciaire, relatifs à la retraite, la pension et l'éméritat de magistrats (de M. Coveliers et Mme Leduc);

— Envoi à la commission de la Justice.

Modifiant l'arrêté royal n° 78 du 10 novembre 1967 relatif à l'exercice de l'art de guérir, de l'art infirmier, des professions paramédicales et aux commissions médicales, en vue de l'exercice de la biologie clinique dans les hôpitaux reconnus (de Mme Maximus et consorts);

— Envoi à la commission des Affaires sociales.

Modifiant le Code judiciaire et le Code d'instruction criminelle en ce qui concerne la suspicion légitime et l'impartialité du juge d'instruction (de M. Verhofstadt et consorts);

— Envoi à la commission de la Justice.

Modifiant les articles 542 et 545 du Code d'instruction criminelle (de M. Vandenberghe et consorts).

— Envoi à la commission de la Justice.

Wetsvoorstellen:

Betreffende het spel (van de heer Weyts);

— Verwezen naar de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden.

Tot aanvulling van het Burgerlijk Wetboek door de opneming van het geslachtsverschil als huwelijksnorm (van de heer Verreycken c.s.);

— Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Tot wijziging van de artikelen 383 en 391 van het Gerechtelijk Wetboek, betreffende de inruststelling, pensionering en emeritaat van magistraten (van de heer Coveliers en mevrouw Leduc);

— Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Tot wijziging van het koninklijk besluit nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de geneeskunst, de verpleegkunde, de paramedische beroepen en de geneeskundige commissies, met het oog op de uitoefening van de klinische biologie in de erkende ziekenhuizen (van mevrouw Maximus c.s.);

— Verwezen naar de commissie voor de Sociale Aangelegenheden.

Tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek en het Wetboek van strafvordering, inzake de wettige verdenking en de onpartijdigheid van de onderzoeksrechter (van de heer Verhofstadt c.s.);

— Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Tot wijziging van de artikelen 542 en 545 van het Wetboek van strafvordering (van de heer Vandenberghe c.s.).

— Verwezen naar de commissie voor de Justitie.